

1. İLİN GENEL OLARAK TANITILMASI

1.1. TARİH

Bolu yöresine ilk yerleşenlerin Bebrıklar olduğu sanılmaktadır. Bebrıkya adıyla anıldığı sanılan bu yöreye İ.Ö. 8.yy sonra batıdan gelen Bithynialılar yerleşti. Daha sonra Bithynia olarak adlandırılan bu topraklardaki başlıca yerleşme yerleri Kienos (daha sonra Prusias, bugün Konuralp) ile Bithynion (bu günkü Bolu)'du. İskender'in ölümünü izleyen dönemde Bolu yöresinde bağımsız Bithynia Krallığı kuruldu.

Roma döneminde önemi artan Bithynia, Bizans yönetimi altındayken elverişli doğal konumu sayesinde 7. ve 9. yüzyıllardaki Arap akınlarından etkilenmedi. 11.yy'dan sonra Bizanslılar ile Anadolu Selçuklular arasında el değiştiren yöre 13. yüzyılda Anadolu Selçuklularının, daha sonra İlhanlıların eline geçti. Osman Gazi döneminde (1299-1324) Konur Alp tarafından Osmanlı topraklarına katıldı ve sancak merkezi yapıldı. 1324-1692 dönemine Bolu'yu yöneten sancak beyleri arasında Konur Alp, Gündüz Alp, I. Süleyman (Kanuni) ve Zor Mustafa Paşa dikkat çeker.

Bu dönemde, bir ara İsfendiyaroğulları'nın istila ettiği Bolu, 1692'de sancak beyleri yerine atanan Voyvodalarca yönetildi. 1811'de II. Mahmud voyvodalığı kaldırınca, Bolu-Viranşehir adıyla yeniden sancak oldu. 1864 Vilayet Nizamnamesi ile Bolu Sancağı Kastamonu Vilayetine bağlandı. II. Meşrutiyet ilan edildiğinde Bolu Kastamonu'ya bağlı olduğundan, ilk Bolu Mebusları Kastamonu mebusları arasında yer almıştır.

II. Meşrutiyetten (1908) Cumhuriyet dönemine kadar bağımsız sancak olarak yönetilen Bolu, 1923'te Vilayet haline getirildi. Bolu'nun son Mutasarrıfı Ahmet Fahrettin Bey, Bolu'nun ilk valisi oldu.

Roma döneminde Bithynium olarak anılan kente İmparator Cladius'un hüküm sürdüğü yıllarda Cladiopolis adı verildi. İ.S.12 yy. başlarında İmparator Hadrianus'un sevgilisi Antinoos'un doğum yeri olması nedeniyle önem kazanan kent daha sonra Hadrionapolis olarak adlandırılmaya başlandı. Bir piskoposluk merkezi olan ve Bizans döneminde Polis denen kenti, 11.yy'da yöreye gelmeye başlayan Türkmenler Bolu olarak adlandırdılar.

Atatürk ve Bolu: Atatürk Bolu'ya 17 Temmuz 1934 tarihinde gelmiş Halkevinin hatıra defterine şunları yazmıştır; "Bolu Halkevinde bir gece kaldım. Bolu'nun güzelliğinden, halkın coşkun sevinçlerinden çok mütehassis oldum."

Gazi Mustafa Kemal

1.2. COĞRAFYA

1.2.1. Coğrafi Konum

Türkiye yüzölçümünün % 1,015'lik bölümünü kaplayan Bolu İli, 8.323,39 km² (832.339 Ha.) yüzölçümü ile Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz bölümünde yer alır. Ortalama rakım 1000 m., merkez ilçe rakımı ise 725 m. civarındadır. Matematiksel konum açısından Bolu, 30⁰ 32'-32⁰ 36' doğu boylamları ile 40⁰ 06'-41⁰ 01' kuzey enlemleri arasındadır.

Bolu İl Merkezine göre ; Dörtdivan, Yeniçağa ve Gerede İlçeleri doğuda, Mengen kuzeydoğuda, Göynük ve Mudurnu İlçeleri güneybatıda, Seben ve Kıbrısçık İlçeleri ise güneyde yer almaktadır. Bolu'nun, batısında Düzce ve Sakarya, güneybatısında Bilecik ve Eskişehir, güneyinde Ankara, doğusunda Çankırı, kuzeyinde Zonguldak ve kuzey doğusunda Karabük İlleri yer alır. İl sınır uzunluğu 621.4 km.dir.

İlimizin Merkez ve diğer ilçelerin yüzölçümleri km² olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

YERLEŞİM BİRİMİ	YÜZÖLÇÜMÜ (km ²)	YERLEŞİM BİRİMİ	YÜZÖLÇÜMÜ (km ²)
Merkez	1.524,37	Mengen	827,73
Dörtdivan	384,16	Mudurnu	1.350,85
Gerede	1.260,44	Seben	687,19
Göynük	1.505,06	Yeniçağa	130,22
Kırısıcık	653,37	Bolu Genel	8.323,39

Not: Göller dahil il yüzölçümüdür.(TUİK-2002)

Düzce'nin 584 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile (09.12.1999 tarih ve 23901 sayılı R.G.) il olarak ayrılmasıyla, Bolu'nun denizle bağlantısı kalmamıştır.

1.2.2. Dağlar

Doğu - Batı doğrultusunda uzanan dağlar ve bunların arasında yer alan tarıma elverişli ovalar, vadiler ve akarsu tabanları Bolu İli'nin genel görünümünü oluşturur.

Düzce İli sınırları içinde kalan Karadeniz kıyı dağları en kuzeyde ve kıyıda uzanan sırada Kaplandede ve Orhan Dağları adını alır. Genel yükseltisi 1000 m. civarındadır. Daha yüksek olan ve daha içerideki sırayı Göl, Sünnice, Bolu, Elmacık ve Keremali Dağları oluşturur. En yüksek noktaları 2.000m.ye yakındır. Daha güneyden geçen ve Bolu İli'nin önemli bir kesimini oluşturan en yüksek sırayı ise Koroğlu, Seben ve Beylik Dağları oluşturur. Bu sıranın en yüksek noktası (Koroğlu Tepesi) 2.499 metredir. Koroğlu Dağları volkanik yapılı dağlardır.

1.2.3. Ovalar ve Platolar

Ovalar

Bolu İli'nde genellikle doğu-batı doğrultusunda sıralanan ovalar, dağ eşikleriyle birbirinden ayrılmıştır. Bunlar; Bolu, Gerede, Himmetoğlu ve Mudurnu Ovalarıdır.

Platolar

Küçük akarsu vadilerinin yararak parçaladığı yüksek düzlükler ve dağ ortakları olarak yer alan platoları iki grupta toplamak mümkündür.

1-Karadeniz kıyı dağları arasında kalan ve ikinci depresyon alanını oluşturan alçak platolardır.

2-Dağ sıralarının güneyinde kalan ve üçüncü depresyon alanını çeviren yüksek platolar.

Bolu coğrafyasında platoların (Yaylaların) ayrı bir önemi vardır. Türkiye'de hemen her bölümde rastlanan yaylalar içinde pek azı hariç, Bolu Yaylaları kadar yeşil, havadar, serin ve verimli olanına rastlamak olanaksızdır. Bolu Yaylaları ormanlarla kaplı, dağlar üzerinde yemyeşil ve akarsular geçen verimli düzlüklerdir. Başlıcaları şunlardır; Aladağ, At, Kızık, Gerede, Kırısıcık, Mengen, Göynük ve Seben Yaylaları.

1.2.4. Sıcak Su Kaynakları ve Maden Suları

Jeolojik bakımdan yurdumuzun en önemli fay tabakası üzerinde kurulmuş bulunan ilimiz, jeotermal su kaynaklarına da sahiptir. Termal kaynaklar iç turizm bakımından büyük önem taşımaktadır. Karacasu, Mudurnu - Babas ve Sarot, Seben - Kesenözü – Pavlu, Göynük - Çatak Kaplıcaları. İlimizdeki başlıca kaplıcalardır.

Bolu'da, Bolu Ovasını çevreleyen dağlar ormanca zengin olup, yağışların toprağa kolayca sızmasını sağlayarak yer altı su kaynağının zenginleşmesini sağlarlar. Bu sulardan bir kısmı diptere kaymadan yamaçlar boyunca yüzeye çıkarak çeşitli tatlı su kaynakları ve pınarları oluşturur. Buna karşın sular faylı bölümlerde toplanmış ise altta magmadan gelen kızgın gazların etkisiyle ısınır ve bazı mineralleri eritip bünyelerine alarak yüzeye çıkarlar. Bu durumda sıcak su kaynakları ve maden suları oluşur. Maden sularının en önemlileri Ömerler, Akkaya, Kınık maden sularıdır.

1.2.5. Akarsular ve Göller

İl sınırları içindeki topraklardan kaynaklanan suların tümü Karadeniz'e ulaşır. Başlangıç kolu Abant Gölünün gideğeni olan Bolu Suyu (Büyüksu) ile kaynaklarını Çağa Gölünden alan, Mengen Çayı birleştikten sonra il sınırları dışında Devrek Çayı adıyla, Filyos Çayına katılır. Filyos Çayının başlangıç kolu sayılan Gerede Çayı, Köroğlu Dağlarındaki Aladağ'ın kuzey ve doğu yamaçlarından doğar. Güney, güneybatı ve batı kesimden çıkan Kirmir, Aladağ, Çatak, Göynük, ve Mudurnu Çayları, il sınırları dışında Sakarya Irmağına katılır.

Bolu İlinde, özellikle orman içersinde oluşan irili ufaklı göller ülke çapında üne sahiptir. Tabii göllerin başlıcaları Bolu'nun 32 km. güneybatısında bulunan ve denizden yüksekliği 1.325 m. ve kapladığı alan 125 Ha. olan Abant Gölü, Yeniçağa İlçesi'nde denizden yüksekliği 989 m. olan tektonik oluşumlu Yeniçağa Gölü, Göynük İlçesi'nin 11 km. kadar kuzeyinde heyelan sonucunda meydana gelen ve 15 Ha. kaplayan Çubuk Gölü, yine aynı ilçenin 27 km. doğusunda denizden yüksekliği 820 m. olan ve 18 Ha. kaplayan Sünnet Gölü, Kıbrısçık-Beypazarı yolu üzerinde 1 Ha. kaplayan Karagöl, Mudurnu-Akyazı yolu üzerinde Karamurat Gölü ve Milli Park alanı ilan edilen Bolu'nun 42 km. kuzeyinde Yedigöller (Büyüköl, Seringöl, Deringöl, Nazlıgöl, Küçüköl, İncegöl, Sazlıgöl) dir.

Bolu merkezine 8 km. uzaklıktaki Bolu Ovası'nı sulama amaçlı Gölköy Baraj Gölünün su toplama hacmi $24.000.000 \text{ m}^3$, en derin yeri 20 m. kadardır. Su seviyesi yüksek iken barajın alanı 185 Ha. bulmaktadır. Bolu-Seben Karayolu üzerinde 13 km.de rekreasyon amaçlı Gölcük Göleti, Bolu'ya 30 km. uzaklıkta Aladağ mevki üzerinde Aladağ Göleti ile Seben Göleti önemli yapay göllerimizdendir.

1.2.6. İklim

İlimiz iklim bakımından ağırlıklı olarak Karadeniz Bölgesi'nin etkisi altında bulunmakla birlikte, coğrafi konumu nedeni ile başka komşu bölgelerin özelliklerinden de etkilenmektedir. Bolu; Karadeniz, Marmara ve Orta Anadolu ikliminden etkilenmekte, bu durum tarımsal yapıyı çeşitlendiren farklılıklara yol açmaktadır. Yüzey biçimlerinin farklılığı, denizden uzaklık ve yüksekliklerin etkileriyle il bütününde değişik iklim türlerine ve mikro-klima alanlarına rastlamak mümkündür.

Mudurnu İlçesi'nin batısı ile Göynük İlçesi'nin büyük bir bölümü İç Anadolu iklim bölgesi içindedir. Yine Seben ve Kıbrısçık ilçelerinin güney bölümleri, İç Anadolu iklim bölgesine yakınlıkları nedeni ile farklılık gösterirler. Bolu'da genellikle Karadeniz kıyısında görülen ılıman iklimin, güneye doğru yükseltiler nedeni ile karasallaştığı görülmektedir. Bu geçiş özelliği, yörenin kıyı kesiminde serin yazlara, ılık kışlara ve mevsimlere oldukça eşit dağılan yağışlara yol açar. Güneye inildikçe yükselti artar ve yağışların dağılımı değişir. Yazlar kuraklaşır, daha sert iklim özellikleri belirir.

İlimizin güneyinde yağışlar, kuzeye göre daha azdır. Yağışların Bolu'da % 60'ı, Mudurnu'da % 70'i, Seben'de % 56'sı, Göynük'te % 68' i ilkbahar ve kış aylarında görülür. Kış aylarında yağışlar, Bolu, Mudurnu ve Göynük'te kar olarak, Seben'de yağmur olarak düşer. Gerede İlçesinde yağışlar genellikle yaz mevsiminin ilk ayında en yüksek değerine ulaşır. Kış aylarında ise yağış kar olarak düşer ve uzun süre kalır.

Bolu ve çevresinde hakim rüzgar lodos dur. Seben'de ise, kuzeyindeki dağların kuzey rüzgarlarını tutması sonucunda, daha çok güney-güneybatı rüzgarlarının etkisi görülür. Denizlerden karaya doğru gelen hava kitlelerinin getirdiği bol nem ve sıcaklığın ılımlı oluşu nem açısından zenginliğe neden olmaktadır.

1.2.7. Kentsel Yerleşmelerde Jeolojik Durum

Aşağıda Bolu ve İlçelerinde yer alan kentsel yerleşmelere ilişkin jeolojik durum özetle belirtilmiştir.

Merkez İlçe : Kent ve kentsel gelişme alanları tümüyle alüvyonlardan yapıldır. Zemini oluşturan malzeme, kentin kuzey yönünde sıkışık, güneye inildikçe gevşektir, yer altı su tablosu yüzeye yakındır. Az hasarlı ya da hasarsız pek çok deprem bilinmektedir. 1944 yılındaki depremde kentteki yapıların çoğu ağır hasar görmüştür. Güneyde Ilıcalardan geçen ve çok faal olduğu bilinen fay hattının yakın etkisine uğramamak ve gevşek zeminli kısımlardan kaçınmak için kentin güneye doğru

gelişmemesi, Jeolojik yönden uygun ve gereklidir. Kent, Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'na göre, I. derece tehlikeli bölge içindedir.

Gerede : Yerleşme ve çevresinde zemin yapı temeli pek zayıf değilse de, faal bir fay hattı kasabanın tam ortasından geçmektedir. 1944 depreminde yerleşimdeki binaların % 78'den fazlası yıkılmış ya da çok ağır hasar görmüştür. Ayrıca az hasarlı ya da hasarsız pek çok depremin olduğu bilinmektedir. Dik yamaçlarda yer yer ve batıda kasabadan çıkan yolla Devlet Yolu'nun kesiştiği yer ve çevresinde heyelan mıntıkları vardır. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'na göre, I. derece tehlikeli deprem bölgesindedir.

Göynük : Yerleşme ile gelişme alanları fişlerden yapıldır. Bolu ve Abant deprem üs merkezleri etkisindedir. Dik yamaçlarda kaya düşmeleri olabilir. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece tehlikeli bölge içindedir.

Kıbrısık: Volkanik yapı temel zemini iyi niteliktedir. Sele maruz kalabilecek yerler vardır. Bolu ve Düzce deprem üst merkezleri etkisi altındadır. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece tehlikeli bölgededir.

Mengen: Yerleşmenin yüksek bölümleri, kil, marn, kumtaşı gibi kayalardan, alçak bölümleri sel birikintilerinden oluşmuştur. Bolu ve Gerede, deprem üst merkezlerinde olan depremlerin etkisi altındadır. Yerleşme ve çevresinde, taşkınların etkisinde kalabilecek yerler vardır. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'na göre 2. Derece tehlikeli deprem bölgesindedir.

Mudurnu: Yerleşme ve yerleşmenin gelişme alanları, genellikle, fişlerden oluşmuştur. Yer yer, volkanik kayalara da rastlanır. Dik yamaçlarda, düşebilecek durumda kayalar vardır. Mudurnu Çayı taşkın yapabilir. Bolu ve Abant deprem üs merkezlerinin etkisindedir. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece tehlikeli deprem bölgesindedir.

Seben: Deprem yönünden yapı temeli sağlamdır. Seben Deresi taşkın yapar. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece tehlikeli bölgededir.

Yeniçağa: İlçe Türkiye Deprem Bölgeleri haritasında 1. Derece tehlikeli bölgede yer alır.

Dörtdivan: İlçe Türkiye Deprem Bölgeleri haritasında 1. Derece tehlikeli bölgede yer alır.

1.3. NÜFUS YAPISI

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre ilin genel nüfusu 284.789 olup, kentsel nüfus 195.357, kırsal nüfus 89.432'dir. İlimizde şehirde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranı % 69 iken, kırsalda yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranı % 31'dir. Bolu Şehir Merkezi Nüfusu 144.864'dür.

İlçelere Göre Nüfus ve Kır-Kent Dağılımı

İlçeler	2012 (ADNKS)*			2013 (ADNKS)*			2014 (ADNKS)*		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Merkez	172.355	131.264	41.091	174.687	140.131	34.556	177.855	144.864	32.991
Dörtdivan	6.680	2.932	3.748	6.688	2.931	3.757	6.527	2.835	3.692
Gerede	34.646	24.261	10.385	34.565	24.127	10.438	34.094	24.481	9.613
Göynük	15.772	3.895	11.877	15.590	3.841	11.749	15.772	4.201	11.571
Kıbrısık	3.455	1.203	2.252	3.530	1.253	2.277	3.461	1.343	2.118
Mengen	14.244	5.227	9.017	14.619	5.304	9.315	14.042	5.132	8.910
Mudurnu	20.536	5.261	15.275	20.410	5.166	15.244	19.987	5.115	14.872
Seben	5.754	2.542	3.212	5.720	2.588	3.132	5.552	2.507	3.045
Yeniçağa	7.638	5.028	2.610	7.687	4.935	2.752	7.499	4.879	2.620
TOPLAM	276.506	169.962	101.246	283.496	190.276	93.220	284.789	195.357	89.432

Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı (2014 ADNKS)

İlçe	Toplam			Şehir			Köy		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Merkez	87.437	90.418	177.855	70.959	73.905	144.864	16.478	16.513	32.991
Dörtdivan	3.128	3.399	6.527	1.371	1.464	2.835	1.757	1.935	3.692
Gerede	16.869	17.225	34.094	12.133	12.348	24.481	4.736	4.877	9.613
Göynük	7.948	7.824	15.772	2.207	1.994	4.201	5.741	5.830	11.571
Kıbrısçık	1.679	1.782	3.461	706	637	1.343	973	1.145	2.118
Mengen	6.994	7.048	14.042	2.624	2.508	5.132	4.370	4.540	8.910
Mudurnu	9.966	10.021	19.987	2.529	2.586	5.115	7.437	7.435	14.872
Seben	2.712	2.840	5.552	1.240	1.267	2.507	1.472	1.573	3.045
Yeniçağa	3.672	3.827	7.499	2.427	2.452	4.879	1.245	1.375	2.620
TOPLAM	140.405	144.384	284.789	96.196	99.161	195.357	44.209	45.223	89.432

Şehir: İl ve İlçe Merkezleri sınırları içindeki nüfustur.

Köy: İl ve İlçe Merkezleri sınırları dışında kalan yerleşim yerlerindeki nüfustur.

1.4. İDARİ DURUM

1999 yılı ve öncesinde Bolu'nun bir ilçesi olan Düzce'nin il olarak ayrılmasıyla, Bolu'nun 16 olan ilçe sayısı Dörtdivan, Gerede, Göynük, Kıbrısçık, Mengen, Mudurnu, Seben ve Yeniçağa olmak üzere 8'e inmiştir.

İlçelerin Belediye, Mahalle ve Köy sayılarına göre dağılımı

İLÇE ADI	KURULUŞ TARİHİ	İLÇE BELEDİYE SAYISI	BUCAK BELEDİYE SAYISI	BELDE BELEDİYE SAYISI	TOPLAM BELEDİYE SAYISI	BELEDİYE SINIRLARI İÇİNDEKİ MAHALLE	KÖY SAYISI	KÖYLERİN BAĞLI SAYISI
Merkez	1923	1		1	2	44	112	141
Dörtdivan	1990	1			1	8	24	10
Gerede	1923	1			1	8	92	96
Göynük	1923	1			1	6	66	74
Kıbrısçık	1958	1			1	2	22	10
Mengen	1948	1		1	2	8	56	173
Mudurnu	1923	1		1	2	12	70	99
Seben	1946	1			1	2	29	30
Yeniçağa	1990	1			1	3	16	22
TOPLAM		9		3	12	93	487	655

İlimizde Merkez dahil 9 ilçe ve 9'u ilçe, 3'ü belde olmak üzere 12 belediye teşkilatı bulunmaktadır. Belediye sınırları içerisinde ise 93 mahalle mevcuttur. İlde 487 köy ve bunlara bağlı 655 bağlı mahalle bulunmaktadır. Köyler genellikle dağınık yerleşim karakteri göstermektedir. Köylerin yol, su, elektrik gibi alt yapı hizmetleri önemli ölçüde tamamlanmıştır. Devlet yönetimi ile halk arasındaki ilişkiler olumlu bir düzeyde yürütülmektedir.

İlçelerimizin Nüfusu, Yüzölçümleri ve Nüfus Yoğunluğu

Yerleşim Birimi	Nüfusu	Yüzölçümü km ²	Nüfus Yoğunluğu
Merkez	177.855	1.524,37	Km ² 'ye 117 kişi
Dörtdivan	6.527	384,16	“ 17 kişi
Gerede	34.094	1.260,44	“ 27 kişi
Göynük	15.772	1.505,06	“ 10 kişi
Kıbrısçık	3.461	653,37	“ 5 kişi
Mengen	14.042	827,73	“ 17 kişi
Mudurnu	19.987	1.350,85	“ 15 kişi
Seben	5.552	687,19	“ 8 kişi
Yeniçağa	7.499	130,22	“ 58 kişi
Bolu Geneli	284.789	8.323,39	“ 34 kişi

BOLU İL MERKEZİ VE İLÇELERİ ARASI UZAKLIK CETVELİ

BOLU								
47	DÖRTDİVAN							
50	16	GEREDE						
100	147	150	GÖYNÜK					
63	130	113	151	KIBRISCIK				
56	47	33	156	119	MENGEN			
52	118	102	45	115	108	MUDURNU		
52	119	102	99	61	108	56	SEBEN	
37	9	15	137	100	23	89	89	YENİÇAĞA

İLÇELER

DÖRTDİVAN

Dörtdivan, Bolu'nun Bağımsız Mutasarrıflık olduğu dönemde 39 kazadan biri idi. Daha sonra Gerede'ye bağlı bir nahiye olmuştur. Bu durum 1990 yılına kadar sürmüştür. 09.05.1990 tarih ve 3644 sayılı Kanunla ilçe olmuştur. Bolu İli'nin doğusunda yer olan ilçenin doğusunda Gerede, batısında Bolu, kuzeyinde Yeniçağa, güneyinde Çamlıdere, güneybatısında Kıbrısçık toprakları ile sınırlı olarak 384,16 km² alana sahiptir. İlçenin rakımı 1.340 metre olup, nüfusu 6.527, İl merkezine uzaklığı 47 km'dir. İlçenin ekonomisi tarım, hayvancılık, orman işçiliği ve buna dayalı sanayiye dayanmaktadır.

İlçe merkezi 8 mahalleden oluşmuştur. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 24 köy bulunmaktadır.

İlçede sanayiye dayalı iş alanlarının olmaması, yeterli verim alınamayan ve ürün çeşitlemesi yapılamayan bölünmüş tarım arazileri gibi tamamen ekonomik nedenlerle gerek yurt dışına, gerekse başta Ankara, İstanbul ve Bursa illeri olmak üzere yurt içine göç etmiş buralarda çalışan çok sayıda İlçe halkı bulunmaktadır.

Dörtdivan İlçesinin sanayisi yok denecek kadar az olup, mevcut işletmeler ise tarımsal araç, gereç yapımı üzerine faaliyet göstermektedirler.

İlçede Bulunan Eserler

İlçede; Yağbaşılar Köyünün Mürseller Mahallesinde Bizans kale kalıntıları vardır. Yukarısayık ve Sorkun köyleri arasında bir tepede Himmet Dede Türbesi, Kılıçlar köyünde Kırklar Türbesi, Çalköy'de Şehriban Nine Türbesi, Merkez Camii yanında Secamehmet Dede Türbesi bulunmaktadır.

GEREDE

Gerede 1923 yılında vilayet olan Bolu'nun Düzce Mudurnu, Göynük ile birlikte 4 kazasından biri haline gelmiştir. Bolu İli'nin doğusunda yer alan ilçenin güneydoğusunda Kızılcahamam ve Çamlıdere, kuzey doğusunda Çerkeş ve Eskipazar, güneybatısında Dörtdivan, kuzeyinde Mengen, batısında Yeniçağa toprakları ile sınırlı olarak 1.260,44 km² alana sahiptir. İlçenin rakımı 1.350 metre olup, nüfusu 34.094, İl merkezine uzaklığı 50 km'dir. Bolu'nun en eski ilçesidir. İlçede el sanatlarından bakırcılık, deri imalatı, kemercilik, demircilik, marangoz işleri ve buna dayalı sanayiye dayanmaktadır. İlçede birisi faal iki Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.

İlçe merkezi 8 mahalleden oluşmuştur. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 92 köy bulunmaktadır.

İlçenin kuzeyinde Esentepe ve Arkut Dağlarındaki yaylalar başlıca mesirelik alanlardır. Özellikle Gerede Yaylaları yayla turizmine çok uygundur. Esentepe ve Arkut Dağı bölgesinde kış sporları ve kayak yapmak mümkündür. Ayrıca yaz aylarında spor, kamp ve piknik yapma imkânı vardır.

İlçede Bulunan Eserler

İlçede; Asar Kale, Keçi Kalesi kalıntıları, Kiliseli Han diye bilinen tarihi tüccar hanı, Yukarı Tekke Camii, Aşağı Tekke Camii Türbesi, Yıldırım Bayezit Camii, Esentepe'deki Ramazan Dede Türbeleri, gezilip görülebilecek tarihi eserler ve yerlerdir

GÖYNÜK

Bolu İli'nin güneybatısında yer alan ilçenin kuzeyinde Akyazı, doğusunda Mudurnu, güneydoğusunda Nallıhan, güneyinde Sarıcakaya, güney batısında Gölpazarı ve batısında Geyve toprakları ile sınırlı olarak 1.505,06 km² alana sahiptir. İlçenin rakımı 720 metre olup, nüfusu 15.772, İl merkezine uzaklığı 100 km'dir. Göynük'ün bugünkü ekonomik yapısı, tarıma (tarımsal üretim ve hayvancılık) dayalıdır. Tarımsal ön sırayı almaktadır. Hayvancılığın içinde kanatlı hayvancılığın önemli yeri vardır. İlçede 1.000 civarında kümes mevcuttur. İlçede sanayi kuruluşu olarak 3 fabrika, 1 mandıra bulunmaktadır. Merkezde küçük çapta marangoz, oto tamircileri, demir doğrama ve kereste atölyeleri mevcuttur.

İlçe merkezi 6 mahalleden oluşmuştur. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 66 köy bulunmaktadır.

İlçede Bulunan Eserler

İlçede; Gazi Süleyman Paşa Camii ve Hamamı, Akşemseddin Türbesi, Ömer Sekkin Türbesi, Debbâğ Dede Türbesi, Zafer Kulesi, Soğukçam Köyünde bulunan Frig Harabeleri ve Kilciler Köyündeki

Bizans Kalıntıları İlçenin önemli tarihi eserleridir. Geleneksel Osmanlı mimarisinde yapılmış olan Göynük Evleri, bugün halen mimari özelliğini yitirmeden kalabilmiştir. Koruma altında olan bu evler ilçeye gelen yerli ve yabancı turistlerin çok büyük ilgisini çekmektedir. Restore edilen ve pansiyon olarak işletilen tarihi konaklar ziyaretçilerden yoğun ilgi görmektedir.

KIBRISCIK

Bolu İli'nin güneyinde yer alan ilçenin kuzeydoğusunda Dörtdivan, güneyinde Beypazarı, kuzey ve batısında Seben toprakları ile sınırlı olarak 653,37 km² alana sahiptir. İlçenin rakımı 1.130 metre olup, nüfusu 3.461, İl merkezine uzaklığı 63 km'dir. İlçenin genel geçimi tarım, hayvancılık ve orman işçiliğine dayanmaktadır. İlçede sanayi kuruluşu olarak 1 suni gübre fabrikası bulunmaktadır. Merkezde küçük çapta marangoz, oto tamircileri, demir doğrama ve kereste atölyeleri mevcuttur.

İlçe merkezi 2 mahalleden oluşmuştur. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 22 köy bulunmaktadır.

İlçede; Köroğlu Dağlarının güney yamaçlarındaki düzlük alanlarda bulunan Belen, Karaköy, Kökez, Bölücekkaya, Karadoğan ve 1825 metredeki Devevira ve Yazıca önemli yaylalardandır.

Kıbrıscık ilçesinde bulunan Karagöl, yaklaşık 1 hektar genişliğinde oldukça derin bir göldür. Çevresi tamamen ormanlık olan gölde kamp yapmak için çok güzel yerler ve konaklamak için bungalov tipi evler bulunmaktadır.

MENGEN

Mengen 1 Ocak 1948 yılında 5071 Sayılı Kanunla Gökçesu ve Pazarköy bucaklarını içine alarak İlçe haline gelmiştir. Bolu İli'nin kuzeydoğusunda yer alan ilçenin kuzeyinde Devrek, doğusunda Eskipazar, kuzeydoğusunda Yenice, güneydoğusunda Gerede, güneyinde Yeniçağa, güneybatı ve batısında Bolu toprakları ile sınırlı olarak 827,73 km² alana sahiptir. İlçenin rakımı 610 metre olup, nüfusu 14.042, İl merkezine uzaklığı 56 km'dir. İlçe ekonomisinin büyük bir bölümü ormana dayanmaktadır. Gökçesu havalisinde faaliyet gösteren Kuzey Anadolu Linyitleri ve diğer kömür ocakları ilçe ekonomisine katkı sağlar. Bunun yanında tarım, hayvancılık, nakliyatçılık ve küçük sanat kolları ilçe ekonomisinin bir bölümünü teşkil etmektedir. Sanayi genellikle orman ürünlerine dayanır. Sanayi kuruluşu olarak GENTAŞ Werzalit Fabrikası bulunmaktadır.

İlçe merkezi 8 mahalleden oluşmuştur. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 56 köy bulunmaktadır. Gökçesu beldesi vardır.

İlçenin ormanlık bir bölgede bulunmasından dolayı yüksek yaylalar bulunmaktadır. Başlıca yaylalar; Soğucak, Akçakoca, Bürnük, Sırıklı, Çukur Yayla, Göl Yaylası, Aktepe, Ağalar, Küçükkuz, Cıvcıvler, Mamatlar, Elemen ve Afşar Yaylalarıdır. Şirinyazı Göleti, Ağalar Gölü, Dipsiz Göl, Yayladağ Gölü, Bölükören Gölü, Ödek, Kemal Savaş, ve Hızarderesi Göletleri önemli mesire yerleridir.

AŞÇILIK Mengen'in en büyük özelliği; yüzyıllardan beri adeta babadan oğula geçercesine devam eden çok ünlü aşçılar yetiştirmesidir.

İlçede Bulunan Eserler

İlçede; Kayabükü, Akören-Kisecik Mevkiinde ve Çayköy'de kilise kalıntıları bulunmaktadır. Güneyhisar'da, Avşar'da; Ev Kayası, Karakaya'da; Balkayası ve Oyukkaya, Teberrikler köyünde Yanıkdeğirmen mağaraları bulunur. Gözecik köyünde Bizanslılara ait, Çorakkadirler ve Aktepe Köylerinde Cenevizlilere ait sütun taşları vardır. Elemen ve Güney Köylerindeki camilerin kiliseden camiye çevrildiklerine dair izler vardır. Kadısusuz Köyünde de tarihi kalıntılara rastlanmaktadır.

MUDURNU

1811-1865 tarihleri arasında II. Mahmut'un emri ile Voyvodalık kalkınca Bolu Sancak oldu ve Mudurnu ile çevresini ayanlar yönetti. 1865'de yeni teşkilatlanma üzerine Bolu Sancağı Kastamonu'ya bağlandı, Mudurnu'da Bolu Mutasarrıflığına bağlı bir kaza oldu. 1923'de Cumhuriyet ile idari teşkilat yeniden düzenlenirken Mudurnu da Göynük, Gerede ve Düzce ile birlikte Bolu'nun ilk kazalarından biri oldu. Bolu İli'nin güneybatısında yer alan ilçenin kuzeyinde Düzce, doğusunda Seben, kuzeydoğusunda Bolu, kuzeybatısında Hendek, güneyinde Nallıhan, batısında Göynük ve Akyazı toprakları ile sınırlı olarak 1.350,85 km² alana sahiptir. İlçenin rakımı 840 metre olup, nüfusu 19.987, İl merkezine uzaklığı 52 km'dir. Osmanlılar zamanında ticari yolların ilçeden geçmesi, iğnecilik ve el sanatlarının gelişmesi, Mudurnu'yu çevrenin en büyük yerleşim merkezi haline getirmesine karşın, zamanla toprağın dağınık oluşu ve hep aynı tarımın yapılması, teknolojinin değişmesi ve el sanatlarının önemini yitirmesiyle ilçe eski ekonomik gücünü yitirmiştir.

İlçe halkının başlıca gelir kaynağı tarım, hayvancılık ve ormancılıktır. İlçenin coğrafi konumu'nun dağlık ve engebeli olması tarıma elverişli araziye azaltmıştır. Bunun sonucu olarak tarımın yanında hayvancılığın önemi artmıştır. Özellikle son yıllarda tavuk besiciliği önem kazanmıştır. İlçemizde 1000 civarında broiler civciv yetiştiriciliği ile ilgili faaliyet gösteren kümes bulunmaktadır.

İlçe merkezi 12 mahalleden oluşmuştur. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 70 köy bulunmaktadır. Taşkesti beldesi vardır.

Ahiliğin çok eski bir geçmişi olan Mudurnu'da her Cuma günü esnaf duası okunur. Karamurat Gölü ve Sülük Gölü ile Abant Gölü çevresindeki yaylalar görülmesi gereken doğal güzelliklerdir. Sağlık ve kaplıca turizmi bakımından Babas ve Sarot Kaplıcaları çok elverişlidir.

İlçede Bulunan Eserler

İlçede; Yıldırım Bayezit Camii ve Hamamı, Kanuni Sultan Süleyman Camii, Armutçular Konağı, Şeyhül Ümran, Şeyh Tefik Efendi, Şeyh Fahreddin Rumi, Abdurrahim Tırsı, Karaarslan Baba, Davud-i Halveti Türbeleri görülmesi ve ziyaret edilmesi gereken yerleridir.

Mudurnu İlçesi geleneksel tarihi Türk evleri bakımından oldukça zengindir ve kentsel sit alanı olarak koruma altındadır

SEBEN

1911 yılında şimdiki Keskinli mahallesinde Mudurnu ilçesine bağlı "Çarşamba" isimli bucak kurulmuş, 1946 yılında "Seben" adını alarak ilçe olmuştur. Bolu İli'nin güneyinde yer alan ilçenin kuzeyinde Bolu, doğusunda Kıbrısçık, güneyinde Nallıhan, batısında Mudurnu toprakları ile sınırlı olarak 687,19 km² alana sahiptir. İlçenin rakımı 625 metre olup, nüfusu 5.552, İl merkezine uzaklığı 52 km'dir. İlçe halkının geçim kaynağı çiftçilik, orman işçiliği ve hayvancılıktır. Hayvancılıkta ekonomiye büyük katkı sağlayan kümes hayvancılığı ön plana çıkmıştır. Tarım alanında meyvecilik ve bahçe ziraatı yaygındır.

İlçe merkezi 2 mahalleden oluşmuştur. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 29 köy bulunmaktadır.

İlçede; 78 °C sıcaklığındaki şifalı sularıyla Kesenözü Köyündeki Pavlu Kaplıcaları ve en önemlisi soğuk pınarların aktığı yaylalar İlçenin başlıca turizm potansiyelidir. Ayrıca yapımı tamamlanan Seben Taşlıyayla Göleti de yöreye önemli bir turizm hareketliliği getirecektir. Seben Yaylaları Kiraz Dağı çevresinde toplanmıştır.

İlçede Bulunan Eserler

Firiglerden kalma kaya evleri, Çeltikdere Köyü civarındaki kilise kalıntısı Çeltikderesi, Hocaş, Kaşbıyıklar, Yuva, Solaklar, Muslar ve Alpağut Köylerinde derin vadiler içinde yükselen kayalar içine oyulmuş 3-4 katlı kaya evlerine rastlanmaktadır.

YENİÇAĞA

Bolu İli'nin doğusunda yer alan ilçenin kuzeyinde Mengen, doğusunda Gerede, güneyinde Dörtdivan, batısında Bolu toprakları ile sınırlı olarak 130,22 km² alana sahiptir. İlçenin rakımı 990 metre olup, nüfusu 7.499, İl merkezine uzaklığı 37 km'dir. İlçe ekonomisi genelde nakliyecilik ve sanayiye dayalıdır. Bunun yanında tarım, hayvancılık işleri ile uğraşan küçük esnaf bulunmaktadır. Henüz faaliyete geçmemiş 1 Organize Sanayi Bölgesi mevcuttur. İlçede geniş kitleye hitap edecek fabrika ve iş alanı bulunmamaktadır.

İlçe merkezi 3 mahalleden oluşmuştur. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 16 köy bulunmaktadır.

İlçede; kuzeyinde 400 hektarlık Yeniçağa Gölü yer alır. Yeniçağa Gölü, tabii güzellikleri ile dikkat çekmektedir. Çeşitli göl kuşlarının bulunduğu göl, avcılar için bir avlanma yeridir. Göl kıyısında, kıyı boyunca uzanan ağaçların altı, güzel bir mesire ve dinlenme yeri olarak halkın rağbet ettiği yerlerdir.

İlçenin eski yerleşim yeri olan Eskiçağa Köyünde, Yıldırım Bayezit tarafından yaptırılmış bir cami, hamam ve türbe bulunmaktadır. D-100 üzerinde Şair Dertli mezarı ve İlçe merkezinde Sultan 5. Reşat zamanında yapılmış hamam vardır.

1.5. SOSYAL DURUM

1.5.1. SOSYAL GÜVENLİK

Sosyal Güvenlik kapsamındaki toplam aktif (çalışan) kişi sayısı Bağ-Kur **12.120**, SSK: **56.181**, Emekli Sandığı **15.292**'dir. Aktif kişi sayısının İl nüfusuna oranı % **29,35**'dir.

İlimiz genelinde Sosyal Güvenlik kapsamındaki bakmakla yükümlü tutulanların sayısı: **124.597**, İl nüfusuna oranı % **43,75**' dir.

İlimiz genelinde emekli sayısı **50.779** olup, İl nüfusuna oranı % **17,83**'dür. 2022 Sayılı Kanuna göre maaş alan **5.643** kişidir.

İl genelinde gerçekleştirilen genel sağlık sigortası gelir testi işlemleri kapsamında gelir testi yapıлып sonuçlanan kişi sayısı **13.253** olup, bu rakamın toplam il nüfusuna oranı % **3,77**' dir.

Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Kişi Sayılarının Kurumlara Göre Dağılımı

31/12/2014 Tarihi İtibariyle

Sosyal Güvenlik Kurumu	Aktif Kişi Sayısı	Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Bakmakla Yükümlü Tutulanların Sayısı	Emekli Sayısı	Diğer	Toplam
SSK	56.181	64.376	27.778		148.335
Emekli Sandığı	15.292	25.380	10.258		50.930
Bağ-Kur	12.120	34.841	12.743		59.704
Gelir Testi Sonuçlanan Kişi Sayısı				13.253	13.253
2022 Sayılı Yasadan Yararlananların Sayısı					5.643
Genel Toplam	83.593	124.597	50.779	13.253	272.222

NOT: 2022 sayılı yasadan yararlananlar toplama dahil edilmemiştir.

Bolu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü kayıtlarına göre 2014 yılı Aralık ayı sonu itibariyle kayıtlı iş gücü sayısı 20.976 olup, kayıtlı işsiz sayısı 10.632'dir. İşsizlik Oranı TR42 (Kocaeli-Bolu-Düzce-Sakarya-Yalova) % 9,1 – Türkiye'de ise % 8.8 (2014-TÜİK).

Sosyal Hizmetler;

İlimizde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bağlı Semiha Şakir Spastik Çocuklar Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, İzzet Baysal Vakıf Huzurevi, İzzet Baysal Huzurevi, Gerede Esentepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Çocukevleri Koordinasyon Merkezi (dört ev hizmetini sürdürmektedir.) ve Sosyal Hizmet Merkezi olarak altı kuruluştaki 2828 sayılı kanun gereğince korunmaya ve bakıma muhtaç, yaşlı, kadın, engelli ve çocuklara bakım hizmeti, aile danışmanlık ile rehberlik hizmeti verilmektedir.

40 kapasiteli Semiha Şakir Spastik Çocuklar Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde (0-18 yaş grubu) 19 kız, 21 erkek toplam 40 engelli çocuk ve 2 misafir bebek ve 1 misafir çocuk bulunmaktadır. Ayrıca, bu kuruluşa bağlı umut evinde 4 erkek çocuk bulunmaktadır. Hizmet dönüşümü kapsamında yetişme yurdu bölümünde hizmet sonlandırması yapılan 50 kapasiteli İzzet Baysal Vakıf Huzurevinde 21 kadın, 27 erkek olmak üzere 48 yaşlı, 60 kapasiteli İzzet Baysal Huzurevinde 20 kadın, 30 erkek olmak üzere 50 yaşlı, 54 kapasiteli Gerede Esentepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde ise 30 yatak bakıma muhtaç özürlü yaşlılara, 24 yatak ise kendi işini kendi görebilen yaşlılara ayrılmıştır. Halen 13 kadın 31 erkek olmak üzere 44 yaşlı kalmaktadır.

Çocukevleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğüne bağlı 23 çocuk kapasiteli 4 Çocuk Evinde ise 13 kız, 4 erkek toplam 17 çocuk bulunmaktadır.

Engelli evde bakım hizmetleri için 2014 yılı itibariyle 1.037 engelli vatandaş için ailesine evde engelli bakım yardımı bağlanmıştır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca;

2014 yılı Aralık sonu itibariyle (45) bin (421) kişiye, (24) milyon (906) bin TL giyecek, yiyecek, yakacak, afet, eğitim, sağlık, proje destekleri gibi konularda aynı ve nakdi yardım yapılmıştır.

1.5.2. SAĞLIK

İl genelinde; 1 Devlet Hastanesi, 2 Dal Hastanesi, 1 AİBÜ İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2 E2 İlçe Hastanesi, 1 E3 tipi İlçe Hastanesi, 1 E1 İlçe Hastanesi, 2 Özel Hastane (Çağsu ve Fatma Hatun) olmak üzere 10 Hastane, 1 Dış Hekimliği Fakültesi ile 1 Ağız ve Dış Sağlığı Merkezi, 2. ve 3. basamak sağlık hizmeti yürütmektedir.

Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliğine bağlı; 1 AİBÜ İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 1 Devlet Hastanesi (Gerede), 1 E1 İlçe Entegre Hastanesi (Mudurnu), 2 Dal Hastanesi (Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi, İzzet Baysal Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi) ile 1 İzzet Baysal Ağız ve Dış Sağlığı Merkezi,

İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı; 1 adet İl Ambulans Servisi Başhekimliği, 1 adet 112 Acil Yardım ve Kurtarma Merkezi, 5 adet Merkez İlçede, 10 adet ilçe merkezlerinde olmak üzere toplam 15 adet Acil Yardım İstasyonu, 1 adet 112 Nakil İstasyonu, 40 Ambulans ile Acil Sağlık Hizmetleri Bölge Eğitim Merkezi mevcuttur.

İl Halk Sağlığı Müdürlüğüne bağlı; birinci basamak sağlık hizmetlerini yürüten; 2 (E2) İlçe Hastanesi (Göynük, Mengen), 9 Toplum Sağlığı Merkezi, Refika Baysal Toplum Sağlığı Merkezine bağlı (1 Üreme Sağlığı Bölge Eğitim Merkezi, 1 Verem Savaş Dispanseri), 30 Aile Sağlığı Merkezi, 87 Aile Hekimliği Ofisi, 50 Sağlık Evi (47 Sağlık evinin kadrolu ebesi olup, 27'si aktif çalışmaktadır), 1 Kanser Erken Teşhis ve Tarama Merkezi (KETEM), 1 (L2 tipi) Halk Sağlığı Laboratuvarı mevcuttur.

Ayrıca, özel sağlık kuruluşları olarak; 2 adet özel hastane (Çağsu Hastanesi, Fatma Hatun Hastanesi), 2 adet özel diyaliz merkezi (Özdiyaliz, Nefrodiyaliz), 4 özel muayenehane, 1 adet Ağız Dış Hekimi Polikliniği, 2 adet Dış Protez Laboratuvarı, 30 adet Özel Dış Hekimi Muayenehanesi, 2 adet sağlık kabini, 2'si Gerede İlçesinde olmak üzere 17 adet gözlükçü, 4 adet Özel İşıtme Cihazı Satış Merkezi, 1 adet Ortez ve Protez Yapım ve Uygulama Merkezi ile ilimizde 101 eczane, 1 adet ecza deposu faaliyet göstermektedir.

Tüm sağlık teşkilatında (Devlet - Özel) 40 Prof, 36 Doçent, 55 Yrd. Doçent, 141 Araştırma Görevlisi, 1 Öğretim Görevlisi, 202 Uzman Hekim, 147 Pratisyen Hekim,

Tüm sağlık teşkilatında (Devlet – AİBÜ-Özel) 87 Dış Tabibi (52'si Sağlık Bakanlığı, 33 Özel, 2 Fakülte), 1 Prof, 3 Doçent, 17 Yard. Doç., 28 Araştırma Görevlisi, 2 Öğretim Görevlisi;

120 Eczacı, 16 Fizyoterapist, 14 Psikolog, 13 Biyolog, 4 Sosyal Çalışmacı, 10 Diyetisyen, 17 Optisyen, 28 Ambulans ve Acil Bakım Teknikeri (Paramedik), 205 Acil Tıp Teknisyeni, 825 Hemşire, 262 Ebe, 502 Diğer Sağlık Personeli ile 641 Genel İdare Hizmetleri ve 1.147 kişi hizmet alımı olmak üzere toplam 4.564 personel görev yapmaktadır.

İlde 597 kişiye bir uzman doktor, 1.929 kişiye bir pratisyen doktor, 344 kişiye bir hemşire, 1.082 kişiye bir ebe ve 2.054 kişiye de bir dış tabibi, 17.719 kişiye bir fizyoterapist, 2.363 kişiye bir eczacı, 20.250 kişiye bir psikolog, 28.350 kişiye bir diyetisyen düşmektedir.

Ayrıca, ilimizde 2014 yılında 4.509 kişi Evde Sağlık Hizmeti almıştır.

2013 Yılı Verilerine Göre;

- 10.000 Kişiyeye Düşen Yatak Sayısı; Bolu 53, Türkiye 26,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Hekim Sayısı; Bolu 219, Türkiye 174,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Uzman Hekim Sayısı; Bolu 67, Türkiye 96,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı; Bolu 52, Türkiye 50,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Dış Hekim Sayısı; Bolu 31, Türkiye 29,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Ebe/Hemşire Sayısı; Bolu 346, Türkiye 252

2014 Yılı Verilerine Göre;

İlde bulunan mevcut yatak sayısı 1.505 olup, yatak başına düşen kişi sayısı 188'dir.

- 10.000 Kişiyeye Düşen Yatak Sayısı; 53,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Hekim Sayısı; 219,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Uzman Hekim Sayısı; 72,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Pratisyen Hekim Sayısı; 51,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Ebe/Hemşire Sayısı; 383,
- 100.000 Kişiyeye Düşen Diş Hekim Sayısı; 49'dur.

Hastanelerin yatak sayısı

Hastanenin Adı	Mevcut Yatak
AİBÜ İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi	750
AİBÜ İzzet Baysal Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araş. Hast.	375
AİBÜ İzzet Baysal Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araş. Hast.	150
Gerede Devlet Hastanesi	75
Göynük İlçe Hastanesi (E2)	10
Mengen İlçe Hastanesi (E2)	10
Mudurnu İlçe Hastanesi (E1)	25
Yeniçağa İlçe Hastanesi (E3)	5
Özel Çağsu Hastanesi	54
Özel Fatma Hatun Hastanesi	51
TOPLAM	1.505

NOT: Adrese dayalı nüfus kayıtlarına göre İl Nüfusu 2014 yılı 284.789' dur. Hesaplamalar bu nüfusa göre yapılmıştır.

İL GENELİ SAĞLIK KURULUŞLARININ İLÇELERE GÖRE DAĞILIM TABLOSU

SAĞLIK KURULUŞLARI		MERKEZ	DÖRTDİVAN	GEREDE	GÖYNÜK	KIBRISCIK	MENGEN	MUDURNU	SEBEN	YENİÇAĞA	TOPLAM
SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ	İl Ambulans Servisi	1									1
	Acil Sağlık Hizm. Bölge Eğt. Merk.	1									1
	112 Komuta Kontrol Merkezi	1									1
	112 Nakil İstasyonu	1									1
	112 Acil Sağlık Hizm İstasyonu	5	1	3	1	1	1	1	1	1	15
	A1 (hekimli) istasyon	1									1
	A2 (hekimsiz + paramedik) istasyon	4	1	2	1		1	1		1	11
	B1 (hekimli + entegre)			1							1
	B2 (tsm ve ilçe hast. entegre) ist.					1			1		2
	İlkyardım Eğitim Merkezi	1									1
Üniversite	Dış Hekimliği Fakültesi	1									1
KAMU HASTANELER BİRLİĞİ GENEL SEKR.	Eğitim ve Araştırma Hastanesi	1									1
	Branş Eğitim ve Araştırma Hastanesi	2									2
	Toplum Ruh Sağlığı Merkezi	1									1
	Devlet Hastanesi			1							1
	Ağız ve Dış Sağlığı Merkezi	1									1
	E1 Grubu Entegre Sağlık Kuruluşu							1			1
HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ	Halk Sağlığı Laboratuvarı (L2 tipi)	1									1
	E2 Grubu Entegre Sağlık Kuruluşu				1		1				2
	Toplum Sağlığı Merkezi	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
	Sağlık Evi	23		7	6	2		10	1	1	50
	Aile Sağlığı Merkezi	15	1	3	3	1	3	2	1	1	30
	Aile Hekimliği Birimi	49	2	11	7	1	6	6	2	3	87
	Üreme Sağlığı Bölge Eğt. Merk.	1									1
	Verem Savaş Dispanseri	1									1
	Kanser Erk. Teşh. ve Tar. Merk.	1									1
ÖZEL SAĞLIK KURULUŞLARI	Özel Hastane	2									2
	Optisyenlik Müessesesi	15		2							17
	Diyaliz Merkezi	2									2
	Serbest Hekim Muayenehanesi	3					1				4
	Serbest Dış Hekimi Muayenehanesi	25		2	1		1	1			30
	Dış Protez Laboratuvarı	2									2
	Özel Dış Polikliniği	1									1
	Eczane	73	2	10	2	1	5	4	2	2	101
	Ecza Deposu	1									1
	Medikal Gaz Dağıtım Yeri	2									2
	Kozmetik Üretim Yeri	1								1	2
	Bitkisel Drog Satış Yeri	12		1							13
	Özel İşitme Cihazı Satış Merkezi	4									4
	Özel Ortez Protez Yapım ve Uygulama Merkezi	1									1
	Sağlık Kabini	2									2

ÖZEL SAĞLIK KURULUŞLARI		1	1		22	3		1	1	1	2	38	5	20	1		24		149		269			54	199.130					
Özel Çağsu Hast.																														
Özel Fatma Hatun Hast.					16	3		1			1		40	3	19		12		41		136			51	119.767					
Öz Diyaliz Merkezi						1						4		2					11		18									
Nefro Diyaliz Merkezi						1						2		2			3		9		17									
Serbest Çalışan					2	2	33	101								17	2				157		39							
Toplam		1		1	40	10	33	103	1	2	2	84	8	43	1	17	41		210		597		39	105	318.897					
Genel Toplam		41	39	72	169	3	202	147	87	120	14	13	4	10	16	825	262	205	28	17	487	15	641	1147	4564	49	183	1505	2.827.703	258.087

İlde 2014 Yılında Bağışıklama Çalışmaları ve Oranları

- **3.593 Doz “0” yaş grubuna DaBT-İPA-Hib 1(Difteri, Aselüler Boğmaca, Tetanos, İnaktif Polio, Hemofilus İnfluenza Tip B-Beşli Aşı)’li karma aşı yapılmıştır.**

Bağışıklama Oranı % 98,8

- **3. 523 Doz “0” yaş grubuna DaBT-İPA-Hib 3’lü karma aşı yapılmıştır.**

Bağışıklama Oranı % 96,9

- **3.539 Doz “0” yaş grubuna göre BCG aşısı yapılmıştır.**

Bağışıklama Oranı % 98,8

- **3.636 Doz “0” yaş grubuna Hepatit B-1 aşısı yapılmıştır.**

Bağışıklama Oranı % 100

- **3.523 Doz “0” yaş grubuna Hepatit B-3 aşısı yapılmıştır.**

Bağışıklama Oranı % 96,9

- **3.540 Doz KKK (Kızamık, Kızamıkçık, Kabakulak Aşısı) aşısı yapılmıştır.**

Bağışıklama oranı % 97,4

- **2.577 Doz “0” yaş grubuna Td2 (Tetanoz-Difteri Aşısı) aşısı yapılmıştır.**

Bağışıklama Oranı % 70,9

İlimizde 2014 Yılında Bildirimi Zorunlu Hastalıklar

Kuduz Riskli Temas	:	765	Brusellosis	:	39
Serum Hepatit (Hepatit B)	:	12	Bulaşıcı Sarılık (Hepatit A)	:	1
Sifiliz	:	2	Tüberküloz	:	42
Sıtma	:	-	Entomoebahistolytica*	:	304
Giardia İntestinalis*	:	19	Kabakulak	:	4
Akut Kanlı İshal	:	6	Kırım Kongo Kanamalı Ateşi	:	5

Araç Durum

Ambulans : 50, Gezici Sağlık Aracı: 1, Portör Aracı: 1, Aşı Aracı: 1

Not: İl genelindeki ambulansların 40’ı acil durum ambulansı olarak hizmet vermektedir.

1.5.3. ENERJİ

İlimizde 07/06/1995 yılında tüzel kişilik kazanarak faaliyetine başlayan, Sakarya Elektrik Dağıtım A.Ş. Özelleştirme Yüksek Kurulunun 23.09.2008 tarih ve 27006 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 19.09.2008 tarihli ve 2008/58 sayılı kararına istinaden, Şirketin İşletme hakkı, hisse satış yöntemi ile Akcez Enerji Yatırımları Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketine devredilmiş olup ilgili sözleşme 11.02.2009 tarihinde imzalanmış olup Şirketin unvanında herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Şirket faaliyetlerine ana sözleşmede de belirtildiği üzere 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununa uygun olarak sürdürmektedir.

Bolu İl Müdürlüğüne bağlı; Dörtdivan, Gerede, Göynük, Kıbrısçık, Mengen, Mudurnu, Seben ve Yeniçağa İşletme Başmühendisliği ile Taşkesti'de İşletme Şefliği olarak teşkilatlanan SEDAŞ Sakarya, Bolu, Düzce ve Kocaeli illeri sınırları içersin de elektrik enerjisinin dağıtımı, perakende satışı ve perakende satış hizmetlerini kararlılık ve verimlilik ilkesi çerçevesinde, ticari, ekonomik ve sosyal gereklere uygun biçimde yürütmeye devam etmektedir. 2014 yılı Aralık ayı sonu itibariyle İlimiz genelinde toplam elektrik abone sayısı 156.658'dir. Elektrik Enerjisi Tüketimi 522.626.564 kWh olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Aralık ayı sonu itibariyle;

Abone Cinsi	Abone Sayısı	Tüketim Miktarı (kWh)	Abone Cinsi	Abone Sayısı	Tüketim Miktarı (kWh)
Sanayi	313	125.896.240	Tarım Sulama	844	727.448
Ticarethane	15.523	16.945.015	İçme ve Kullanma Suyu	215	734.828
Mesken	130.067	80.420.602	Hayır Kurumu	1.795	7.482.603
Resmi Daire	238	5.975.422	İl Özel İdare Genel Aydınlatma	1.017	3.555.242
Belediye	56	2.389.034	Genel Aydınlatma	507	10.088.394
İştirak	2.386	261.458.081	İbadethane Aydınlatma	1.114	108.987
KİT	19	276.379			
Şantiye ve Geçici Aboneler	2.564	6.568.290	Toplam	156.658	522.626.564

1.5.4. HABERLEŞME

Bolu PTT Başmüdürlüğüne bağlı olarak İlimizde 8 PTT Merkez Müdürlüğü (Bolu, Dörtdivan, Gerede, Göynük, Mengen, Mudurnu, Seben, Yeniçağa) 9 PTT şubesi ve 3 Acente (Bolu Merkezine bağlı - Kıbrısçık, Adliye, Gölyüzü, Sanayi, Kalıcı Konutlar, Abant İzzet Baysal, Köroğlu Şubeleri) (Gerede Merkezine bağlı-Çarşı Şubesi ve Otoyol Acentesi) Mengen Merkezine bağlı Gökçesu Acentesi ve Pazarköy Acentesi) ile Mudurnu Merkezine bağlı Taşkesti Şubesi) bulunmaktadır.

Tüm Merkez, Şubeler ile Otoyol Acenteleri otomasyon hizmetine açık olup, işlemler on-line olarak yapılmaktadır. Tüm Merkezlerde kargo, kurye hizmetlerine açıktır.

Köy posta dağıtımları haftada bir seferli motorize olarak yapılmaktadır.

1 adedi AİBÜ Gölköy Kampüsünde olmak üzere Bolu Merkezine 5 adet, Gerede, Mengen, Dörtdivan, Mudurnu, Seben, Göynük ve Yeniçağa Merkezlerine 1'er adet olmak üzere 12 adet PTT Matik cihazı kurulumu tamamlanmış olup hizmet verilmektedir.

Türk Telekom tarafından Bolu İlinde özellikle 2003-2014 yıllarını kapsayan dönemde haberleşme hamlesi yapılmıştır.

2009 Yılı Yatırım Programı dahilinde Türk Telekom altyapısı tesis edilerek İlimizde Emniyet Müdürlüğüne ait MOBESE altyapı çalışmaları tamamlanmıştır. Son dokuz yıllık dönemde il hudutları için de bulunan eski analog santrallerinin tümü 'kırsal alan dönüşüm projesi kapsamında yeni sayısal santrallerle değiştirilmiştir. "Kırsal Santral Dönüşüm Projesi" kapsamında ilimiz sınırları dâhilinde kır/kent ayrımı ortadan kaldırılmıştır. Merkez ve İlçeler arasına döşenen fiber optik kablo sistemleri ve enerji ile transmisyon teçhizatlarının yenilenmesi sayesinde telekomünikasyon alt yapısı "bilgi otobanı" haline dönüştürülmüş, ülkemizin büyük şehirlerinde verilmekte olan hizmetlerin tümü ilimizin köylerinde de verilebilir hale gelmiştir. Bolu Merkez ilçe ve nahiyelerinde 9 internet evi açılmış, DSL yatırımı olarak yaklaşık 53.000 hat geniş bant altyapı yatırımı yapılmıştır. İlimizde 2004 yılı sonuna kadar ADSL abone sayısı 600 civarında iken 2014 yılı sonu itibariyle bu sayı yaklaşık 35.000'e ulaşmıştır. İlimizde 2004 yılı sonuna kadar MEB ADSL bağlı okul sayısı 142 iken, 2014 yılı sonu itibariyle bu sayı 166'ya ulaşmıştır.

1.5.5. İÇME SUYU, KANALİZASYON VE KATI ATIK DEPOLAMA HİZMETLERİ

Merkez ve İlçelerimizin tamamında içme suyu şebekesi mevcut olup, içme suyu yeterlidir. Bolu Merkez içme suyu Gölköy barajından alınarak İçme Suyu Arıtma Tesisinden karşılanmaktadır. Tesisin çalışma kapasitesi 650 m³/sn'dir. Tesis kapsamında; 7.500 ve 2.500 m³'lük su deposu üst kademe için, 10.000 m³'lük su deposu ise orta ve alt kademe için hizmet vermektedir. Bunun haricinde gerekli görüldüğü durumlarda Çaygökpınar su kaynağı ve 10 adet derin kuyu bulunmaktadır. Bolu İli Merkezinde 645 km. içme suyu şebekesi hattı mevcut olup, içme suyu abone sayısı 58.515 adettir. Şehrimize has Kökez suyu kaynağı 87 adet çeşmede sebil olarak akmaktadır. 50.000 metre uzunluğunda Kökez hattı ve 800 m³ Kökez deposu mevcuttur.

Bolu İli Kanalizasyon ve Sanayi giderlerinin arıtılması için Atık Su Arıtma Tesisine mevcuttur. Şehir Merkezinde % 95 oranında kanalizasyon hattı bulunmaktadır. Beş ana hat ile şehir kanalizasyonu kuzeyden güneye taşıyıcı hatlar ile taşınmakta ve Büyüksu deresinin sağ ve sol kenarında tamamlanan kolektör hatları ile tamamı Atık Su Arıtma Tesisine ulaştırılmaktadır. Büyüksu Deresinin kenarına çekilen kolektör hattının bir kolu Abant deresini takip ederek Abant gölüne kadar, diğer kolu ise Mudurnu deresini takip ederek Çepni sapağına kadar uzanmış olup, bu bölgelerdeki kanalizasyonlarda Atık Su Arıtma Tesisine ulaşmaktadır. Aynı şekilde şehir merkezi ve çevresindeki fabrikaların atıkların arıtma tesisine kadar ulaşması için sanayi hatları mevcuttur. Merkeze 5 km uzaklıktaki Karacasu Beldesinin ve merkez köylerinin kanalizasyon giderleri de Atık Su Arıtma Tesisine ulaştırılmaktadır.

Gerede ve Yeniçağa ilçelerinden başka hiçbir ilçede, kanalizasyon arıtma sistemi bulunmamaktadır. Atık sular ilçe merkezlerine en yakın akarsuya deşarj edilmektedir. Tekniğine uygun kanalizasyon şebekesi olmayan yerlerde fosseptik kullanılmaktadır. Ayrıca yeni gelişim bölgeleri için İller Bankası nezdinde proje çalışmaları ve İş Temin Planları kapsamında belediyelerce atık su arıtma tesislerini kurmaları ve deşarj izni almaları yönündeki çalışmalar sürdürülmektedir.

Çöp Depolama Alanında; AB normlarında yapılan tesislerle, Bolu Ovasında sorun olan çöplük düzenli depolama sistemine kavuşmuştur. Çöplerin toplanacağı lotlardan 3 adet lotluk alana sahip 150 dönümlük arazide kurulan tesiste ilk olarak Bolu'nun sekiz yıllık çöpünü depolayacak 1 lot, idari binalar ve kantar yapılmıştır. Çöplerden sızan sular, zemine serilen jeo membranlar vasıtasıyla drenaj borularıyla havuzlarda toplanmaktadır.

Ayrıca, Bolu Belediyesi Katı Atık Depolama Alanında enerji üretim tesisinin kuruluş aşaması 2011 tarihinde tamamlanıp faaliyete geçmiştir. Kurulu tesisle çevre kirliliği oluşturarak küresel ısınmaya sebep veren çöp gazı (LPG) ve bunların oluşturduğu kötü kokular bertaraf edilmekte olup, hem çevre kirliliğinin önüne geçilmiş, hem de söz konusu gazlar ekonomiye kazandırılmıştır. Ayrıca zaman zaman duyulan çöp deponi alanlarının patlaması riski de bertaraf edilmiştir. Söz konusu tesiste yaklaşık ayda 40 MW elektrik üretilmektedir.

1.6. EĞİTİM - GENÇLİK VE SPOR

1.6.1. EĞİTİM

İlimizde okur-yazar oranı % 94,11'dir. Bolu'da okullaşma oranı; okul öncesi eğitimde % 33,83 (3-5 Yaş Grubu), % 44,87 (4-5 Yaş Grubu), % 54,24 (5 Yaş Grubu), İlkokul % 99,79, Ortaokul % 96,51, (ilkokul % 99,79 + ortaokul % 96,51) % 98,23 Ortaöğretimde % 95,76 (Genel Ortaöğretim % 41,40 + Mesleki ve Teknik Öğretim % 54,35)'dir. *(Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre)*

Derslik başına düşen öğrenci sayısı; okul öncesinde 20, ilkokul (anasınıfı hariç) 21, ortaokulda 20, ortaöğretimde 21'dir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı; okul öncesi eğitimde 18, ilkokulda 18, ortaokulda 14 ve ortaöğretimde 13'dür. *(Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre 2014-2015)*

İlde 2014-2015 eğitim-öğretim yılı verilerine göre örgün eğitimde; okul öncesinde 4.016, ilkokulda 14.668, ortaokulda 14.244, ortaöğretimde 14.962 olmak üzere toplam 47.890 öğrenci öğrenim görmektedir. Ayrıca yaygın eğitim kapsamında 2014-2015 yılı dönemi içerisinde Mesleki Eğitim Merkezinde 1.091 kişi, Halk Eğitim Merkezlerince düzenlenen kurslara (1 Eylül 2014 –21 Ocak 2015 döneminde) 2.238 kişi devam etmiştir.

İlimiz örgün eğitim kurumlarında; **197 resmi okul** (15 okulöncesi, 74 ilkokul (anasınıfı hariç) , 65 ortaokul, 14 genel ortaöğretim, 27 mesleki ve teknik ortaöğretim ve 2 özel eğitim okulu), **10 özel okul** (1 Anaokulu, 3 İlkokul, 4 Ortaokul ve 2 Lise) bulunmaktadır. İlimizde ayrıca 12 yaygın eğitim kurumu bulunmaktadır. (9 Halk Eğitim Merkezi, 3 Meslek Eğitim Merkezi).

İlimizde örgün eğitim kurumlarında; okul öncesinde 214 öğretmen, ilkokullarda 672 öğretmen, ortaokullarda 984 öğretmen, liselerde 1.082 öğretmen ve kurumlarımızda 135 öğretmen olmak üzere toplam 3.087 öğretmen görev yapmaktadır. (Yönetici sayıları dâhil edilmemiştir. Anasınıfı öğretmenleri ilkokul bünyesinde bulunduğundan toplama dâhil edilmemiştir.)

İlimizde ilköğretim ve ortaöğretim çağında toplam 819 öğrenci Milli Eğitim Bakanlığından burs almaktadır.

Rehberlik ve Araştırma Merkezinde özel eğitime muhtaç öğrencilerin tespiti, test taramaları ve yaygın kaynaştırma eğitimi ile diğer rehberlik çalışmaları yürütülmektedir.

EĞİTİM KURUMLARINA GÖRE OKUL, ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE DERSLİK SAYISI

EĞİTİM KURUMLARI		Okul/Kurum Sayısı	Öğrenci/ Kursiyer Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	
ÖRGÜN EĞİTİM	OKUL ÖNCESİ	Resmi Anaokulu	15	1.637	72	79
		Özel Anaokulu	1	100	5	5
		Resmi Anasınıfı	-	1.934	135	85
		Özel Anasınıfı	-	21	2	2
		Kreş	5	324	15	15
		TOPLAM	21	4.016	229	186
	İLKOKUL (Anasınıfı Hariç)	Resmi İlkokul	73	14.370	634	712
		Özel Eğitim Okulu (I. Kademe)	1	17	3	6
		Özel ilkokul	3	281	35	38
		TOPLAM	77	14.668	672	764
	ORTAOKUL	Resmi Ortaokul	56	12.586	903	700
		İmam Hatip Ortaokulu	6	1.064	32	52
		İmam Hatip Ortaokulu (Lise Bünyesinde)	2	128	-	6
		Özel Eğitim Okulu (II. Kademe)	1	17	4	8
		Özel Ortaokul	4	179	45	28
		TOPLAM	69	14.244	984	794
	LİSE	Fen Liseleri	1	395	26	16
		Sosyal Bilimler Liseleri	1	474	30	18
		Spor Lisesi	1	60	2	8
		Güzel Sanatlar Lisesi	1	191	33	9
		Anadolu Lisesi	10	5.017	323	204
		İmam Hatip Lisesi	5	1.888	109	107
		Meslek ve Teknik Lise	14	5.983	422	228
		Çok Programlı Liseler	8	796	80	100
		Özel Eğitim Lisesi (III.Kad.)	2	85	23	10
		Özel Lise	2	73	34	13
		TOPLAM	45	14.962	1.082	713
	ÖRGÜN EĞİTİM TOPLAMI		212	47.890	2.967	2.457
	KURUMLAR	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	1	-	69	-
		İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri	8	-	12	-
		Mesleki Eğitim Merkezi	3	1.091	17	26
		Öğretmenevi	6	-	-	-
		RAM	1	-	7	-
Halk Eğitim Merkezi		9	2.238	30	-	
TOPLAM		28	3.329	135	26	
GENEL TOPLAM		240	51.219	3.102	2.483	

Not: Öğretmen sayılarına yönetici sayıları dahil değildir.

İLÇELERE GÖRE SINIFLAR BAZINDA, OKUL ÖNCESİ ÖĞRENCİ SAYILARI

	ANAOKULU			ANASINIFI			KREŞ			TOPLAM		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Merkez	706	676	1.382	788	687	1.475	160	164	324	1.654	1.527	3.181
Dörtdivan	-	-	-	21	14	35				21	14	35
Gerede	95	88	183	74	64	138				169	152	321
Göynük	-	-	-	54	54	108				54	54	108
Kıbrıscık	-	-	-	7	10	17				7	10	17
Mengen	11	11	22	35	30	65				46	41	87
Mudurnu	29	37	66	46	44	90				75	81	156
Seben	26	22	48	-	-	-				26	22	48
Yeniçağa	19	17	36	15	12	27				34	29	63
TOPLAM	886	851	1.737	1.040	915	1.955	160	164	324	2.086	1.930	4.016

İLÇELERE GÖRE SINIFLAR BAZINDA, İLKOKUL ÖĞRENCİ SAYILARI

	1.SINIF			2.SINIF			3.SINIF			4.SINIF			TOPLAM		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Merkez	1.171	1.048	2.219	1.152	1.121	2.273	1.523	1.392	2.915	1.163	1.155	2.318	4.994	4.705	9.699
Dörtdivan	31	26	57	34	32	66	47	49	96	40	28	68	152	135	287
Gerede	192	205	397	212	193	405	274	271	545	226	207	433	904	876	1.780
Göynük	95	85	180	106	67	173	133	139	272	116	77	193	450	368	818
Kıbrıscık	19	6	25	12	13	25	24	20	44	23	25	48	78	64	142
Mengen	72	75	147	75	53	128	79	93	172	73	54	127	299	275	574
Mudurnu	110	112	222	117	93	210	132	130	262	114	76	190	473	411	884
Seben	16	13	29	18	10	28	34	29	63	17	20	37	85	72	157
Yeniçağa	34	25	59	36	37	73	63	61	124	36	35	71	169	158	327
TOPLAM	1.740	1.595	3.335	1.762	1.619	3.381	2.309	2.184	4.493	1.808	1.677	3.485	7.604	7.064	14.668

İLÇELERE GÖRE SINIFLAR BAZINDA, ORTAOKUL ÖĞRENCİ SAYILARI

	5.SINIF			6.SINIF			7.SINIF			8.SINIF			TOPLAM		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Merkez	1.154	1.091	2.245	1.156	1.144	2.300	1.221	1.104	2.325	1.317	1.245	2.562	4.848	4.584	9.432
Dörtdivan	30	37	67	28	21	49	31	38	69	28	57	85	117	153	270
Gerede	209	214	423	211	220	431	234	217	451	216	207	423	870	858	1.728
Göynük	78	73	151	87	103	190	83	90	173	101	93	194	349	359	708
Kıbrısçık	15	16	31	19	14	33	11	18	29	18	17	35	63	65	128
Mengen	78	65	143	65	78	143	62	58	120	72	72	144	277	273	550
Mudurnu	117	108	225	99	97	196	121	96	217	145	127	272	482	428	910
Seben	15	27	42	15	16	31	23	21	44	23	25	48	76	89	165
Yeniçağa	46	39	85	38	39	77	48	41	89	45	57	102	177	176	353
TOPLAM	1.742	1.670	3.412	1.718	1.732	3.450	1.834	1.683	3.517	1.965	1.900	3.865	7.259	6.985	14.244

İLÇELERE GÖRE SINIFLAR BAZINDA, ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİ SAYILARI

	HAZIRLIK SINIFI			9.SINIF			10.SINIF			11.SINIF			12.SINIF			TOPLAM		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Merkez	42	78	120	1.559	1.429	2.988	1.360	1.280	2.640	1.269	1.297	2.566	1.256	1.226	2.482	5.486	5.310	10.796
Dörtdivan				29	24	53	21	32	53	29	27	56	26	23	49	105	106	211
Gerede				352	269	621	283	276	559	279	270	549	242	246	488	1.156	1.061	2.217
Göynük				43	29	72	28	23	51	28	35	63	26	32	58	125	119	244
Kıbrısçık				9	5	14	7	4	11	5	9	14	6	7	13	27	25	52
Mengen				217	42	259	161	28	189	151	38	189	129	39	168	658	147	805
Mudurnu				53	22	75	25	45	70	30	43	73	24	35	59	132	145	277
Seben				11	6	17	7	12	19	5	8	13	1	15	16	24	41	65
Yeniçağa				77	6	83	53	8	61	52	20	72	67	12	79	249	46	295
TOPLAM	42	78	120	2.350	1.832	4.182	1.945	1.708	3.653	1.848	1.747	3.595	1.777	1.635	3.412	7.962	7.000	14.962

TAŞIMALI EĞİTİM DURUMU

Sıra Nu.	İlçeler	Öğrenci Sayısı					Taşıma Merkezi	Taşınan Yerleşim Birimi
		1.-4. sınıf	5.-8. sınıf	9.-12. sınıf	Engelli Öğrenci	Genel Toplam		
1	Merkez	1.105	1.171	1.722	236	4.234	61	259
2	Dörtdivan	158	203	-	-	361	4	70
3	Gerede	232	351	267	11	861	16	92
4	Göynük	560	458	-	-	1.018	12	115
5	Kırıscık	99	85	-	-	184	1	23
6	Mengen	141	141	119	-	401	11	59
7	Mudurnu	630	630	233	-	1.493	16	110
8	Seben	68	81	30	-	179	4	26
9	Yeniçağa	74	77	52	-	203	5	32
TOPLAM		3.067	3.197	2.423	247	8.934	130	786

ÖZEL OKULLAR YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ SAYILARI

Sıra Nu.	İlçeler	Okul Adı	Yönetici Sayısı	Öğretmen sayısı	Öğrenci Sayısı		
					Erkek	Kız	Toplam
1	Merkez	Özel Lale Bahçesi Anaokulu	1	5	56	44	100
2	Merkez	Özel Gürtan İlkokulu	2	14	47	55	102
3	Merkez	Özel Fatih İlkokulu	2	16	91	65	156
4	Merkez	Özel Doğa Can İlkokulu	2	7	13	10	23
5	Merkez	Özel Gürtan Ortaokulu	-	12	37	22	59
6	Merkez	Özel Fatih Ortaokulu	2	17	57	56	113
7	Merkez	Özel Doğa Can Ortaokulu	-	7	2	2	4
8	Merkez	Özel Hazal Ortaokulu	1	9	2	1	3
9	Merkez	Özel Hazal Anadolu Lisesi	1	19	9	9	18
10	Merkez	Özel Hazal Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	1	15	22	33	55
TOPLAM			12	121	336	297	633

Yurt Ve Yurtlarda Kalan Öğrenci Sayıları (Temel Eğitim ve Ortaöğretim)

		Devlet Yurdu	Dernek Yurdu	Vakıf Yurdu	Şahıs Yurdu	Şirket Yurdu	Toplam	
Yurt Sayısı		22	18	1		2	43	
Kapasite		2.936	1.035	50		149	4.170	
Öğrenci Sayısı	E	1.588	581			97	2.266	3.321
	K	793	214	48			1.055	

Yükseköğretim

İlimizde bulunan Abant İzzet Baysal Üniversitesine ait 11 adet Fakülte (Güzel Sanatlar, Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, Eğitim, İzzet Baysal Tıp, Mühendislik-Mimarlık, Diş Hekimliği, Teknoloji, İlahiyat, İletişim, Ziraat ve Doğa Bilimleri), 6 adet Yüksekokul (Beden Eğitimi ve Spor, Bolu Sağlık, Kemal Demir Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, Yabancı Diller, Bolu Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Gerede Uygulamalı Bilimler), 5 adet Meslek Yüksekokulu (Bolu, Mudurnu Süreyya Astarıcı, Mengen, Gerede, Yeniçağa Yaşar Çelik) ve 4 adet Enstitü (Eğitim Bilimleri, Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler) ile 13 adet Araştırma ve Uygulama Merkezi bulunmaktadır.

2014-2015 eğitim yılında 2.114'ü Yüksek Lisans/Doktora olmak üzere toplam 26.283 öğrenci eğitim görmektedir. Üniversite bünyesinde 1.243 akademik personel görev yapmaktadır.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrenci Sayısı 08.01.2015 tarihi itibarıyla											
Ön Lisans			Lisans			Yüksek Lisans/Doktora			Genel Toplam		
Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
5.213	2.727	7.940	6.403	9.826	16.229	1.090	1.024	2.114	12.706	13.577	26.283

AİBÜ Akademik Personel Kadro Durumu (2014-2015)								
Profesör	Doçent	Yardımcı Doçent	Öğretim Görevlisi	Okutman	Araştırma Görevlisi	Uzman	Çevirmen	TOPLAM
106	115	388	152	67	368	46	1	1.243

Bolu'da uzaktan yükseköğrenim görmekte olan öğrenci sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Anadolu Üniversitesi AÖF Öğrenci Sayısı (2014-2015)

Fakülte	Aktif			Pasif-Aktif			Genel Toplam
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	
Açık Öğretim Fakültesi	1.485	1.877	3.362	2.716	3.218	5.934	9.296
İktisat Fakültesi	881	455	1.336	2.530	982	3.512	4.848
İşletme Fakültesi	942	415	1.357	1.820	1.022	2.842	4.199
Genel Toplam	3.308	3.202	6.055	7.066	5.222	12.288	18.343

İlimizde Açık Öğretim Fakültesi Bolu Bürosu bünyesinde 6.055 aktif, 12.288 Pasif (kayıtlarını yenilemeyen) olmak üzere toplam 18.343 öğrenci eğitim görmektedir.

Yurt Ve Yurtlarda Kalan Öğrenci Sayıları (Yükseköğretim)

		Devlet Yurdu (Yurt-Kur)	AİBÜ Yurdu	Dernek Yurdu	Vakıf Yurdu	Şahıs Yurdu	Şirket Yurdu	Toplam	
Yurt Sayısı		5	4	3	1	8	13	34	
Kapasite		3.640	1.206	408	113	850	1.808	8.025	
Öğrenci Sayısı	E	1.536	182	224	-	210	157	2.309	6.980
	K	2.104	954	-	49	421	1.143	4.671	

1.6.2. GENÇLİK ve SPOR

Bolu'da Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Başkanlığı'nın önderliğinde yürütülen spor faaliyetleri çeşitli spor dallarında başarılı sporcular yetişmesini sağlamıştır. Geleceğin teminatı olan gençlerimizin sağlıklı gelişimlerini sağlamak ve başarılı birer sporcu olmalarını temin edebilmek için ilimizde spor faaliyetlerine büyük önem verilmektedir.

Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Başkanlığı bünyesinde, çeşitli sportif faaliyetler ve etkinliklerin yürütüldüğü 2 adet spor kompleksi, 1 adet spor kampüsü bulunmaktadır.

Gençlik ve Spor İl Başkanlığı bünyesinde bulunan tesisler:

a- Atatürk Spor Kompleksi :

Kompleks, Bolu Merkez İlçesi İhsaniye Mahallesinde 36.944 m² alan üzerine kurulmuştur. Bünyesinde; Atatürk Stadyumu, 17 Temmuz Spor Salonu, hizmet binası; voleybol, basketbol sahaları ile merkez gençlik merkezi mevcuttur.

Atatürk Stadyumu : 1958 yılında hizmete girmiştir. 8.613 seyirci kapasitelidir. Oyun zemini çim ve drenajlı olup sulama sistemi mevcuttur. 6 kulvarlık atletizm pisti bulunmaktadır. Doğu kapalı tribünün altında Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nün atölyeleri bulunmaktadır. 2009 yılı içerisinde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü tarafından aydınlatma sistemi yapılmıştır. 2012 yılı içerisinde söz konusu aydınlatma sisteminde revizyon yapılarak stadyumda gece maçlarının da oynanması sağlanmıştır.

Havalı Silahlar Atış Poligonu : 2005'de hizmete girmiştir. Atatürk Stadyumu doğu cephesi kapalı tribün altında bulunmaktadır. Bünyesinde 3 kulvarlık atış alanı bulunan poligonun hedef mesafesi 10 metredir.

17 Temmuz Spor Salonu : 1964'te hizmete girmiştir. 1.050 seyirci kapasitesinde ve oyun alanı parke kaplıdır. 4 soyunma odası, masa tenisi ve okçuluk branşlarına ait çalışma odaları ve kantini mevcuttur. Ayrıca yardımcı salonda; karate, taekwondo, boks ve aerobik branşlarında da faaliyetler devam etmektedir.

Bolu Gençlik Merkezi : 12 Kasım 1999 depreminin ardından Milli Olimpiyat Komitesi tarafından yaptırılmıştır. Satranç, bilgisayar, el becerileri, müzik, fotoğrafçılık, tiyatro, halk oyunları, resim, model uçak gibi faaliyetler yapılmaktadır. Kafeterya ve çok amaçlı salonu mevcuttur.

b- Karaçayır Spor Kompleksi : Kullanım alanı 132.000 m²'dir. Bünyesinde İzzet Baysal kamp eğitim merkezi, kapalı yüzme havuzu, murat canbaş jimnastik ve güreş salonu, gençlik merkezi, 2 adet prefabrik antrenman salonu, Boluspor sosyal tesisleri, 1 atletizm pisti, 1 sentetik yüzeyli atletizm pisti, 5 adet tenis kortu, 2 doğal çim futbol sahası, 2 sentetik çim yüzeyli futbol sahası mevcuttur. Ayrıca alan içerisinde jimnastik eğitim merkezi inşaatı, 3.000 kişilik spor salonu inşaatı ve yeni gençlik merkezi inşaatına devam edilmektedir.

İzzet Baysal Kamp Eğitim Merkezi : 1984 yılında hizmete girmiştir. Şu anda jimnastik spor okulunun bulunduğu tesisten spor kulüplerimizin ve federasyonlarımızın Milli Takım Kampları kurs ve seminerleri yapılmaktadır. Tesiste yemekhane, çamaşırhane, dersane ve dinlenme salonu mevcuttur. 2013 yılı içerisinde tesis daha modern hale getirilmiş, bu kapsamda mevcut 16 olan oda sayısı artırılmış ve 14 normal, 7 suit olmak üzere 21 odaya çıkarılmıştır. Ayrıca tesis içerisine 84 kişi kapasiteli 1 konferans salonu yapılmıştır.

Karacayır Kapalı Yüzme Havuzu : 1990 yılında hizmete girmiş olup, 1998 yılında belirlenen teknik yetersizlikler ve buna bağlı maliyet yükseklikleri nedeniyle faaliyetine ara verilmiştir. Ancak, halkımızın ihtiyacına cevap verebilmek için Yüzme Havuzunun işletmesi kiraya verilmiş olup, 2004 yılı Temmuz ayında tekrar hizmete sunulmuştur. Ancak; 2012 yılında havuz yeniden Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nün kullanımına geçmiş olup, faaliyetler devam etmektedir.

Murat Canbaş Jimnastik ve Güreş Salonu : 1990 yılında hizmete girmiştir. Spor salonundan jimnastik çalışmaları ve aynı bünyede bulunan çok yönlü spor salonunda; badminton, basketbol, aerobik, judo, bocce ve güreş branşlarında çalışmalar yapılabilmektedir. Tesis bünyesinde duşlu soyunma odaları, sauna, kafeterya ve antrenör odaları mevcuttur.

Sentetik Yüzeyle Atletizm Pisti : 2012 yılında hizmete açılmıştır. Bünyesinde 8 kulvarlı koşu pisti (bitiş çizgisinde 10 kulvarlı), uzun ve üç adım atlama, sırkla yüksek atlama, disk-çekiç atma, gülle atma, ve piste hitap eden 450 kişilik portatif tribün ile sporcu soyunma binası bulunmaktadır. Soyunma binası içerisinde; erkek ve bayan soyunma odaları, bay-bayan antrenör odaları, duş ve tuvaletler, sağlık odası, yönetici odası, kafeterya mevcuttur. Çevre düzenleme çalışmaları devam etmektedir.

Karacayır Gençlik Merkezi : 26.07.2000 tarihinde hizmete açılmıştır. Tesis prefabrik konteynır olarak inşa edilmiştir. 250 m² taban alanına sahip olan tesiste eğitim, etkinlik, rehabilitasyon salonları mevcuttur. Ayrıca müzik, yabancı dil, step, tiyatro gibi faaliyetler de sürdürülmektedir.

Futbol Sahaları : 2 adet doğal çim futbol sahası ve 2 adet sentetik çim futbol sahası bulunmaktadır. Doğal çim sahalara hitap eden biri 500; diğeri 800 kapasiteli seyirci tribünleri mevcuttur. 2 çim sahanın alt yapısı drenajlıdır. Sulama sistemi mevcuttur. Futbol sahalarna hitap eden 4 adet sporcu soyunma odası, hakem soyunma odası mevcuttur.

Tenis Kortları; 2002 yılı içerisinde, halkımızın ve sporcularımızın hizmetine sunmak için asfalt zemin üzerine etrafı kapalı, 100 kişilik portatif tribünlü ve prefabrik soyunma odaları olan 3 adet tenis kortu yaptırılmıştır. 2009 yılı içerisinde mevcut alana daha iyi hizmet vermek için 2 adet tenis kortu daha yapılmıştır.

Karacayır Amatör Sporcu Sosyal Tesisi: Merkez Karacayır Mahallesinde mülkiyeti Bolu Belediyesine ait olan 33.000 m²'lik taşınmaz üzerine oturtulan tesis İl Özel İdaresi tarafından yaptırılmış ve 21.01.2013 tarihinde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nce teslim alınmıştır.

Toplam bina alanı 3.444 m² olan tesis; bodrum+zemin+ 1. kattan oluşmaktadır. Bodrum katta personel odası, çamaşırhane, jeneratör odası, sığınak, kondisyon merkezi; zemin katta restoran, mutfak, bürolar, revir, müdür odası, başkan odası, misafir odası, toplantı salonu, tercüman odası, projeksiyon ve konferans salonu bulunmaktadır. 1. katta ise 33 oda, dinlenme ve oyun salonu mevcuttur.

Tesis 10 yıllığına Boluspor Kulübüne bedelsiz tahsis edilmiştir.

Karacayır Amatör Evi: Futbol sahalarnın bulunduğu alanda yer alan tesis İl Özel İdaresi bütçe imkanlarıyla yapılarak, 2014 yılı içerisinde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nce teslim alınmıştır. Tesisten amatör futbol kulüpleri faydalanmaktadır.

Boluspor Kulübü Sosyal Tesisleri : Karacayır Mahallesinde, mülkiyeti Bolu Belediyesi tarafından Boluspor sosyal tesisleri yapılması amacıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne 49 yıllığına tahsis edilen 1.745,19 m² arsa üzerine, 3 katlı olarak inşa edilmiştir. Boluspor kulübü tarafından kullanılmaktadır.

c- Gölköy Trap-Skeet Atış Poligonu : 10.000 m² kullanım alanı olan arazi üzerine kurulmuştur. 2 katlı lokal binası bünyesinde, 15 yatak kapasiteli duş ve tuvaleti içinde olan 8 oda, mutfak ve dinlenme salonu mevcuttur. Tesiste Atıcılık ve Avcılık Federasyonunun faaliyetleri sürdürülmektedir.

ç- Aladağ Gençlik- İzcilik ve Spor Kampusu : Tesis Aladağ Orman Serisi içinde, Bolu'ya 35 km. mesafede bulunmaktadır. Toplam yüzölçümü 258.025 m² dir. Bünyesinde; ana hizmet binası, antrenman spor salonu, dağ evleri (bungalov), gölet, 2 doğal çimli futbol sahası, yürüyüş parkuru, balık üretim havuzu, çocuk oyun parkı, 1 tenis kortu, 1 basketbol, 2 voleybol sahalrı mevcuttur. 2011 yılı içerisinde Gençlik Kamplarında kullanılmak üzere 56 adet konteynır konulmuştur. Yine Gençlik Kamplarında kullanılmak üzere, Alan üzerine izci evi ve yemekhane yaptırılması düşünülmektedir.

Ana Hizmet Binası: 1974 yılında hizmete girmiştir. 2 suit olmak üzere 18 oda ve 40 yatak kapasitelidir. Tesis kaloriferli olup, mutfak, restaurant, dinlenme salonu ve sauna mevcuttur. Tesis, izcilik faaliyetlerinin yanı sıra resmi konferans, seminer, sporcu kampları ile diğer federasyonların faaliyetlerinde ve milli takımlar kamplarında kullanılmaktadır.

Antrenman Spor Salonu: 1987 yılında hizmete girmiştir. 44x26 ebadında olan salonun zemini tartan sentetik kaplamadır. 12 istasyon kondisyon aletleri ve sporcu soyunma odası mevcuttur.

Dağ Evleri (Bungalov): Aladağ Gençlik, İzcilik ve Spor Kampusu içerisinde bulunan tamamen ahşap olarak imal edilmiş, içerisinde 2 adet yatak, duş, tuvalet mevcuttur. Tamamen ahşap olarak imal edilmiştir. 2011 yılında çatı kaplamaları yenilenmiştir. Duş, tuvalet tesisatları ile tüm ahşap kısımların yenilenmesine, bölgede bungalovlar ve konteynırlar için ortak kullanıma sunulacak aktivite, izci evi, mutfak ve yemekhane inşa edilmesine ve yeni evler yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tesislerle ilgili proje ve yer tahsisi işlemleri tamamlanmış olup Gençlik ve Spor Bakanlığının yatırım programına girmesini müteakip çalışmalara başlanılacaktır.

Konteynırlar: Öncelikli olarak Gençlik Spor Genel Müdürlüğü tarafından organize edilen "Doğa Kamplarına" ev sahipliği yapmak amacıyla yapımı tamamlanan, her biri 8 yatak kapasiteli içlerinde WC ve duşları bulunan 56 adet konteynır 500 kişiye aynı anda konaklama imkanıyla Aladağ Spor İzcilik Tesisi yanında 2011 Temmuz ayı itibariyle hizmete girmiştir. 56 adet konteynırda toplam 112 oda mevcuttur. Her odada 2 ranza bulunup, 448 yatak vardır.

Gölet: 1989 yılında Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Devlet Su İşleri ve İl Özel İdaresi işbirliği ile tamamlanmıştır. Kürek sporunun yapılabilmesi için kürek parkuru olarak ve halkımızın dinlenme, avlanma gibi sosyal ihtiyaçları için kullanılmaktadır. Ayrıca sulama alanında da Aladağ Yöresine yarar sağlamaktadır.

Tüm ilçelerimizde futbol sahalrı mevcuttur. Ayrıca ilçelerimizde yer alan spor salonların da çeşitli spor dallarında faaliyet gösterilmektedir.

İl genelinde 39 spor, 6 müessese, 2 ihtisas, 9 okul, 1 gençlik kulübü, 6 gençlik ve spor kulübü olmak üzere toplam 63 faal kulüp bulunmaktadır. Kulüpler bünyesinde bulunan toplam lisanslı sporcu sayısı 17.855'dir.

İlimizde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Başkanlığı bünyesinde açılan İl Spor Merkezlerinde, 25 branşta 2.631 sporcu sportif çalışmalara katılmıştır.

BRANŞLARA GÖRE SPORCU DAĞILIMI

Spor Dalı	Toplam	Spor Dalı	Toplam
Basketbol	117	Masa Tenisi	41
Atletizm	126	Okçuluk	23
Eskrim	10	Taekwon-Do	73
His	246	Badminton	105
Hentbol	24	Voleybol	123
Tenis	162	Atıcılık, Avcılık	14
Yüzme	1.315	Bocce, Bowling ve Dart	39
Jimnastik	28	Güreş	30
Judo	17	Bisiklet	8
Satranç	5	Üniversite	76
Kick- Boks	3	Bedensel Engelli	1
Hokey	33	Karate	11
Vücut Geliştirme Fitness	1		
Genel Toplam		2.631	

Özellikle jimnastik alanında ilimizden yetişmiş sporcular Türkiye ve dünya çapında başarılar elde etmişlerdir. Başlangıcı 1930'lara dayanan bu spor branşı en parlak dönemini 1980 sonrasında yaşamıştır. Başta merhum Murat Canbaş olmak üzere, Suat Çelen, Aykut Cesur, Cahide Yıldırım gibi birçok milli sporcu ilimizden yetişmiştir.

1.7. KÜLTÜR VE TURİZM

1.7.1. KÜLTÜR

Doğal güzellikleri ile bilinen Bolu, aynı zamanda bir tarih ve kültür şehridir. İlde geleneksel Türk Evi vb. 411 adet Sivil Mimari Örneği Yapı; cami, türbe, han, hamam vb., 155 adet Dini-Kültürel Yapı; hükümet konağı, okul vb., 5 adet İdari Yapı; kale, sur duvarı vb., 7 adet Askeri Yapı ile anıt ağaç niteliğinde 14 adet Doğal Anıt olmak üzere toplam 592 adet tescil edilerek koruma altına alınmış taşınmaz kültür ve tabiat varlığı mevcuttur.

İlimiz genelinde tescil edilerek koruma altına alınmış olan 95 adet arkeolojik sit, 4 adet kentsel sit alanı ve 7 adet doğal sit olmak üzere toplam 106 adet sit alanı bulunmaktadır.

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne ait Kültür Merkezinde bulunan müzede 3.344 adet arkeolojik eser, 1.677 adet etnografik eser ve 12.096 adette sikke olmak üzere toplam 17.117 adet eser bulunmaktadır.

Müze İhtisas Kitaplığında ise 842 adet kitap mevcuttur.

İlçelerimiz dahil Halk Kütüphanelerinde toplam 165.193 adet kitap bulunmakta olup, 2014 yılı sonu itibariyle 120.223 okuyucu ve 7.200 üye mevcudu vardır.

İlimiz dahilinde 2 Sinema (12 salon 919 kapasite), 1'i Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 1'i Bolu Belediyesi, 1'i İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne ait olmak üzere 3 Kültür Merkezi vardır.

Halkımıza yönelik olarak Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, resim, bağlama, gitar dersleri verilmekte, çeşitli sanat dallarında sergiler açılmaktadır. Başta A.İ.B.Ü. öğrenci toplulukları olmak üzere, çeşitli kuruluşlar tarafından tiyatro, konser, şiir dinletileri, söyleşi gibi etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

İpekyolu ve Ankara-Bolu Destinasyon Projeleri kapsamında kararlaştırılan altyapı, tanıtım ve pazarlama konularındaki çalışmalar sürdürülmektedir. Bu çerçevede; Mudurnu Sokak Sağlıklaştırma Projesi tamamlanmıştır. Mudurnu ve Göynük ilçelerimiz başta olmak üzere İl genelinde bulunan 411 adet Sivil Mimari Örneği Yapıdan Kültür ve Turizm Bakanlığı desteğiyle 130 adedinin bakım onarımları yapılmış olup, ihtiyaç duyulan diğer tarihi tescilli konutların onarım ve restorasyonlarının da tamamlanması gerekmektedir.

9.000 m² alana kurulu Kültür Merkezinde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile bağlı birimleri olan Müze Müdürlüğü, İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü, kütüphane okuyucu salonları, internet erişim merkezi, süreli yayınlar bölümü, 380 kişilik tiyatro ve çok amaçlı salon, galeri sergi salonları, 30 kişilik seminer salonu, seramik atölyesi gibi bölümler bulunmaktadır.

Kültür Merkezi binasının giriş katında yer alan Müze; arkeoloji salonu ve etnoğrafya salonu olmak üzere 2 bölümden oluşmaktadır.

Arkeoloji Salonu : Müzenin giriş katında yer alan Arkeoloji salonunda Neolitik, Eski Tunç, Frig, Urartu, Lydia, Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerine ait mermer, cam, maden ve pişmiş toprak eserler kronolojik olarak sergilenmektedir. Bu eserler arasında bulunan ve M.Ö. II. bine tarihlenen Seben-Korucuk Köyü buluntuları; M.Ö.I.bine ait Değirmenözü Köyü eserleri; Helenistik döneme ait Göynük-Susuzkınık Köyü buluntuları; Seben-Çeltikdere Köyünde ele geçirilen sağlık tanrısı Asklepios, kızı Hygeia ve yardımcısı Telesphoros Heykelticikleri ile Bolu İli-Merkez İlçede açığa çıkarılan Roma Dönemine ait Herakles Heykeli, Kadın Başı, Hermes Büstü, Nymphe Heykeli ve Gladyatör Mezar Steli Bolu arkeolojisi bakımından büyük öneme sahip eserlerdir.

Claudiopolis (Bolu) antik kenti nekropolünde (mezar alanı) Müze Müdürlüğünce yapılan kurtarma kazısında açığa çıkarılan Roma Dönemine ait bir tuğla mezar örneği de iskelet ve mezar hediyeleri ile birlikte arkeoloji salonunda sergilenen eserler arasında yer almaktadır.

Sikke Bölümü: Arkeoloji salonunda altın-gümüş ve bronz sikkelerden oluşan zengin bir sikke koleksiyonu mevcuttur. İki ayrı bölüm halinde sergilenen sikkelerin ilk grubunda Grek şehir ve krallık sikkeleri ile Roma ve Bizans İmparatorlarına ait sikkeler sergilenmektedir. İslami sikkeler bölümünde ise Emevi, Artuklu, Selçuklu, İlhanlı, Osmanlı vb. İslami kültürlerle ait sikke örnekleri yer almaktadır. Bu bölümde 3 ayrı grup halinde sergilenen Osmanlı defineleri sikke bölümünün en dikkat çekici eserlerindedir.

Etnoğrafya Salonu: Müzenin ikinci katında yer alan Etnoğrafya salonunda 19. yüzyıl ile 20. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen yakın geçmişte günlük hayatta kullanılan etnoğrafik eserler; konu birliği oluşturan vitrinlerde, yöresel özellikler göz önünde bulundurularak ziyarete sunulmuştur. Bu eserler arasında silah koleksiyonu, dini eserler, takılar, Mudurnu yöresi oya örnekleri, gündelik yaşama ait madeni eserler, işleme ve dokumalar ile kıyafetler bulunmaktadır. Etnoğrafya salonunun bir bölümünde geleneksel bir Bolu Evine ait mutfak ve oturma odası ile ayrı bir vitrinde de Bolu'da Kına Gecesi tasarımı yapılmıştır.

Müze Bahçesi: Müze envanterine kayıtlı büyük boyutlu taş ve pişmiş toprak eserler Müze bahçesinde sergilenmektedir. Bahçede sergilenen eserler Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine aittir. Bu eserler arasında Roma dönemine ait lahitler, mezar stelleri, heykel kaideleri, sütunlar, sütun kaideleri, sütun başlıkları, friz, arşitrav vb. mimari elemanlar; Bizans dönemine ait vaftiz teknesi vb. mimari parçalar; Osmanlı dönemine ait kitabeli mezar taşları bulunmaktadır. Müze Müdürlüğü tarafından yapılan kurtarma kazılarında açığa çıkarılan Roma dönemi mezarları ve lahitleri ile Osmanlı dönemi mezar taşları, Müze bahçesinde gruplar halinde Türkçe ve İngilizce açıklamalarının yer aldığı panolarıyla birlikte halkımızın ziyaretine sunulmuştur.

HALK KÜTÜPHANELERİNE İLİŞKİN 2014 YILI VERİLERİ

Sıra No	Kütüphane	Kitap Sayısı	Okuyucu Sayısı	Üye Sayısı	Ödünç Verilen Kitap Sayısı
1	Merkez	59.894	93.265	5.830	44.608
2	Dörtdivan	4.538	GEÇİCİ KAPALI		
3	Gerede	16.739	11.884	442	2.364
4	Göynük	22.403	4.825	483	1.510
5	Kıbrısçık	6.386	GEÇİCİ KAPALI		
6	Mengen	14.282	5.816	309	3.094
7	Mudurnu	26.300	4.433	136	1.580
8	Seben	9.727	GEÇİCİ KAPALI		
9	Yeniçağa	4.924	GEÇİCİ KAPALI		
TOPLAM		165.193	120.223	7.200	53.156

1.7.1.1. YÖRE MUTFAĞI

Bolu yöresinin tarihi ve turistik özelliklerinin yanı sıra yemekleri de oldukça zengindir. Özellikle Mengenli aşçılar dünyaca tanınmışlardır. Mengen'den yetişen aşçıların tarihi padişah mutfaklarına kadar dayanmaktadır. Atatürk'ün aşçısının da Mengenli olduğu bilinmektedir. Günümüzde turistik tesislerin birçoğunda Mengenli aşçılara rastlamak mümkündür. Aşçılık sanatı Mengen İlçesinin ata mesleğidir. Bu nedenle Mengen'de Aşçılık Meslek Lisesi, Aşçılık ve Gastronomi Yüksek Okulları açılmış ve bu sanatın bilimsel olarak geliştirilmesi amaçlanmıştır. Her yıl Haziran ayının üçüncü haftasında da Mengen'de Türkiye'nin tek "Uluslararası Aşçılık ve Turizm Festivali" düzenlenmekte ve yarışma, sergi, konser, panel, şov, spor karşılaşmaları gibi etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

Kaşık sapı, kedi batmaz, paşa pilavı, cevizli çörek, kabaklı gözleme, ovmaç çorbası, kızılıcık tarhanası, mantarlı börek yöremize özgü yemeklerden bazılarıdır.

1.7.1.2. EL SANATLARI

Sanayileşme teknolojik gelişmeler ile tüketim kalıpları ve yaşam tarzında meydana gelen değişimler sonucunda günümüzde el sanatları giderek azalmaktadır. Buna rağmen; Kıbrısçık İlçesinde kaval, Göynük Kılavuzlar köyünde tahta oymacılığı, Gerede'de dericilik, bakırcılık, kalaycılık, saraçlık, Mudurnu'da demircilik, bakırcılık mesleği az da olsa halen devam etmektedir.

İlimizde bir başka el sanatı örneği de Mudurnu iğne oyalarıdır. Mudurnu'da bayanlar iğne oyası yaparak ve çevre yerleşim birimlerinde pazarlayarak geçimlerine katkıda bulunmaktadır. Oyalar, ipek iplikten yapılmaktadır. Her oyanın bir ismi vardır. En yaygın olanları, hercai, biber, limon, papatya, kınalı, parmak, yıldız, üzüm ve küpe çiçeğidir.

Mengen ilçemizin telli nakışlı başörtüleri ve burun çorapları son derece güzeldir. Nakış isimlerinde doğadan esinlenilmiştir. Bazıları meşe yaprağı, akça ağaç, diken gülü, dut yaprağı, yıldız telidir. Kullanılan nakış ipliği ise bitkisel boyalarla renklendirilmektedir.

Kıbrısçık ilçemizde de yöresel tezgâhlarda kıl ve yünden giyim eşyaları, torba, heybe, yastık ve kilim çeşitleri yapılmaktadır. Kıbrısçık'ta halen kadınlar özellikle düğünlerde geleneksel giysilerini kullanmaktadırlar.

1.7.1.3. İLİMİZDE GÖRSEL-İŞİTSEL VE BASILI YAYIN KURULUŞLARI

İlimizde ilk gazete şapografda teksir edilerek Balkan Harbi sırasında Bolu adıyla, ilk matbaa ise 1909 yılında İl Matbaası olarak kurulmuş, Bolu adı altında gazete buradan çıkartılmıştır.

Bolu İlinde Ulusal ve Mahalli basın mensuplarının üyesi bulunduğu Bolu Gazeteciler Cemiyeti ile Köroğlu Gazeteciler Cemiyeti bulunmaktadır.

İlimiz Merkezinde; Bolu Gündem, Detay, Bolu Olay, Bolu Express, Köroğlu, Memleketim Bolu ve Bolu Takip isimli 7 adet günlük gazete, Abant Gazete isimli 1 adet haftalık gazete ile Bolu Şampiyon, Topuk Sesleri ve Boluspor adıyla 3 adet aylık dergi çıkmaktadır. Bunlara ilaveten Gerede İlçesinde Gerede Medya Takip isimli 1 adet günlük, Gerede ve Gerede Yenigün isimli 2 adet haftalık, Yeniçağa ilçesinde de Yeniçağa Olay isminde 1 adet haftalık gazete çıkmaktadır.

Ayrıca İl Merkezinde Bolu FM, Radyo Şafak, Radyo Yankı ile Gerede İlçesinde ise Gerede FM isminde yayın yapan 4 adet yerel radyo evi bulunmaktadır.

Yazılı ve işitsel mahalli basına ilaveten, İl Merkezinde Köroğlu TV isimli yayın yapan bir yerel ve Abant TV isimli yayın yapan bir ulusal olmak üzere 2 adet televizyon kanalı bulunmaktadır.

İlimizde Anadolu Ajansı, Doğan Haber Ajansı, İhlas Haber Ajansı ile TRT İl Temsilciliği de aktif olarak görev yapmaktadır.

İlimizde, 5 adet Sürekli Basın Kartı olmak üzere 22 adet Sarı Basın Kartı sahibi basın mensubu vardır.

1.7.1.4. BOLU'NUN NELERİ ÜNLÜDÜR ?

Bolu'nun çam kolonyası, fındık şekeri, Bolu çikolatası, çam balı, alıç sirkesi, kozalak reçeli, kızılıcak tarhanası, kaymağı, tereyağı, patatesi, **Dörtdivan'ın** teker peyniri, **Mengen'in** peyniri, nakışlı örtüleri ve burun çorapları, **Mudurnu'nun** saray helvası, köpük helvası, ipek oyaları, **Gerede'nin** deri ve bakır eşyaları, şak şak helvası, **Göynük'ün** şeker fasulyesi, uğut marmelatı, tokalı örtüleri ve tahta oymacılık eserleri, **Seben'in** elma başta olmak üzere meyve ve sebzeleri ile Kızık kilimleri, **Kıbrısık'ın** yün ev eşyaları ve pirinci, **Yeniçağa'nın** torf toprağı ve kolonyası ünlüdür.

1.7.1.5. YEREL ETKİNLİKLER, ANMA GÜNLERİ, ŞENLİKLER ANMA GÜNLERİ

Adı	Yapıldığı Yer	Tarihi
İzzet Baysal Günleri	BOLU	Mayıs ayı 1.hafta
Akşemsettin Günü	GÖYNÜK	Mayıs ayı son Pazar günü
Babahızır Anma Günü	MENGEN	Haziran ayı son Pazar Günü
Tekke Ümmi Kemal Günü	BOLU	Temmuz ayı ilk Cuma günü
Şeh'ül İmran Bayramı	MUDURNU	Temmuz ayı ilk Pazar günü
Atatürk'ün Bolu'ya Gelişi	BOLU	17 Temmuz
Tokad-i Hayrettin Günü	BOLU	Temmuz ayı 3.Pazar günü
Ahilik Kültür Haftası	MUDURNU BOLU	Eylül ayı 3. haftası

FESTİVALLER - ŞENLİKLER

Adı	Yapıldığı Yer	Tarihi
Karagöl Şenlikleri	KIBRISCIK	Haziran ayı (değişken)
İpek Yolu Kültür Festivali	MUDURNU	Temmuz ayı ilk haftası
Aşçılık-Turizm Festivali	MENGEN	Eylül ayı (değişken)
Yayla Bayramları	YAYLALAR	Haziran-Temmuz
Esentepe Yağlı Güreşleri	GEREDE	Eylül ayı (değişken)
Abant Bayramı	BOLU-MUDURNU	Temmuz ayı (değişken)
Karaaslan Bayramı	MUDURNU	Temmuz ayı son Pazar
Seben Nevruz Günü Kutlamaları	SEBEN	21 Mart
Elma Festivali	SEBEN	Ekim ayı ilk haftası
Uluslararası Koroğlu Festivali	BOLU	Ekim ayı (değişken)

PANAYIRLAR

Adı	Yapıldığı Yer	Tarihi
1. Gerede Panayırı	GEREDE	Eylül ayı 2.haftası
2. Gerede Panayırı	GEREDE	Eylül ayı 4. haftası
Dörtdivan Panayırı	SEBEN	Eylül ayı ilk ve 3.haftası

1.7.2. TURİZM

Bolu, Ankara-İstanbul gibi iki büyük metropolün arasında bulunmaktadır. Zengin bitki örtüsü, doğal ve suni gölleri, yaz ve kış sporları için elverişli dinlenme tesisleri ile Bolu; yerli ve yabancı turistler için çekici bir İl konumundadır. Bolu'da kış turizmi, av turizmi, sağlık turizmi, spor turizmi, yayla turizmi ile toplantı ve seminer turizmi dallarında potansiyeller mevcuttur.

Yüzölçümünün büyük bir bölümü (% 64) ormanlarla kaplı olan, Abant, Yedigöller, Gölcük, Sünnet Gölü gibi **14 göl** ve ayrıca; irili ufaklı **147 gölete**, **320 yaylaya**, **1 milli parka** (Yedigöller), **9 tabiat parkına** (Abant, Gölcük, Göynük Sünnet Gölü, Mudurnu Sülüklü Göl, Kıbrısık Karagöl, Aladağ Beşpinarlar, Göksu, Kargalı Gölcük ve Ayıkaya), **3 tabiatı koruma alanına**[Çaydurt Rüzgarlar-Akdoğan Mevkii (Ebe Çamı Tabiatı Koruma Alanı), Kökez Atmaca Mevkii (Kökez Çok Yaşlı Köknar Ormanı Tabiatı Koruma Alanı), Kale Tekneci Mevkii (Kale Bolu Fındığı Tabiatı Koruma Alanı)], **2**

orman içi dinlenme alanına (Çakmaklar Çamlığı, Mengen Şirinyazı), geyik, karaca ve diğer yabani hayvanların korunarak çoğaltılması amacıyla kurulan **3 yaban hayatı geliştirme sahasına** (Abant, Yedigöller ve Göynük Kapı Dağı Ormanı), **2 sulak alana** (Abant, Yeniçağa), **3 örnek av sahasına** (Yeniçağa-Gökçesu-Çaydurt Arası Sazakiçi Avlığı, Celal Acar Örnek Avlığı ve Geyik Gölü Örnek Avlığı) **1 devlet avlığına** (Seben Dağ Devlet Avlığı) sahip bulunan Bolu, gerçek anlamda bir doğa turizm cazibe merkezidir.

1.7.2.1. Turizm Amaçlı İşletmeler

İl genelinde 21 turizm işletme belgeli, 80 adet mahalli idare belgeli tesis olmak üzere toplam 101 tesis bulunmaktadır. Bu tesislerin toplam yatak kapasitesi 3.663'ü turizm belgeli, 3.893'ü mahalli idare belgeli olmak üzere 7.556'dır. 5 adet yatırım belgeli tesis tamamlandığında 1.580 adet ilave yatak kapasitesi sağlanmış olacaktır.

İlde Bulunan Konaklama İşletmeleri

Turizm İşletme Belgeli (Faaliyette)		Mahalli İdare Belgeli (otel, pansiyon vb.) (Faaliyette)		Yatırım Belgeli (Yapım Aşamasında)		Genel Toplam (Yapım Aşamasında Hariç)	
Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı
21	3.663	80	3.893	5	1.580	101	7.556

Ayrıca, 1 adet turizm işletme belgeli yeme-içme tesisi ile 14 adet (A) grubu, 2 adet (C) grubu olmak üzere toplam 16 adet belgeli seyahat acentesi ilimizde faaliyetlerini sürdürmektedir.

2014 yılında ilimizin turizm işletme belgeli tesislerinde 65.000 yabancı turist, 400.000 yerli turist olmak üzere toplam 465.000 kişi konaklama yapmıştır.

1.7.2.2. Kış Turizmi:

İlimizde kış turizmi yoğunlukla Kartalkaya ve Gerede Arkut Dağında yapılmaktadır. Abant'ta da kısmi olarak kış turizmi etkinlikleri mevcuttur. Gerede Arkut Dağı Kayak Merkezinde her yıl uluslararası kayak ve kayaklı koşu yarışmaları düzenlenmektedir. Söz konusu kayak merkezinin önümüzdeki yıllarda ilimiz ve ülkemiz kış turizmine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kartalkaya

Kış turizminde büyük önem arz eden ilimizde; Köroğlu Dağları'nda mevcut turizm alanı içerisinde Bolu'ya 38 km. mesafede bulunan Kartalkaya Kayak Merkezi ülkemizin en önemli kayak merkezlerinden biridir. Toplam 18 lift ve 28 adet pistin bulunduğu Kartalkaya'da toplam pist uzunluğu 30 km.dir. Aralık-Nisan ayları arasında kış sporları yapılabilen bölge, kayak sporu için çok çekicidir. Halen toplam 1.548 yataklı 5 otel Aralık-Nisan ayları arasında sezonluk olarak tüm birimleriyle hizmet vermektedir.

Gerede Arkut Dağı

Gerede İlçesinin 4 km. kuzeyinde 1.300 m. yükseklikte bulunan, asırlık çam ağaçlarıyla kaplı, kış mevsiminde kış sporları ve kayak olanağının olduğu bir mesire yeridir. Çok güzel bir doğaya ve Gerede İlçesine hâkim mükemmel bir manzaraya sahiptir. Bölgedeki 3 yıldızlı 148 yatak kapasiteli otel yıl boyu hizmet vermektedir.

Arkut Dağı kış turizmi için çok elverişli konum ve özelliğe sahiptir. Doğal yapı ve pist yapısı itibarıyla ülkemizin en iyi pistlerine sahip olduğu Türkiye Kayak ve Kızak Federasyonunca ifade edilen ve

Uluslararası Kayak Federasyonunca (FIS) tescil edilen Arkut Dağı Kayak Merkezinde uluslararası yarışmalar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Arkut Dağında tekerlekli kayak (asfalt kayağı) ve çim kayağı müsabakalarının da yapılabileceği belirlenmiştir. 900 metrelik slalom, 5 kilometrelik mukavemet pisti ile 2 mekanik tesisi bulunmaktadır. Ayrıca Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce bölgeye 50 Yataklı Kayak Evi yapılmıştır. Ankara'ya 110 km. mesafede bulunan bölgenin gelecekte önemli bir turizm merkezi olacağı değerlendirilmektedir. Altyapı eksikliklerinin giderilmesi yönünde çalışmalar devam ettirilmektedir.

1.7.2.3. Av Turizmi

İlimizin sahip olduğu bitki örtüsü, içinde çeşitli av hayvanlarını barındırmaktadır. Bunların başlıcaları tavşan, domuz, tilki, ayı, keklik ve geyik'tir. İlimizde bulunan çok sayıdaki göl, sportif olta balıkçılığı için idealdir. Abant Gölü, Gölcük, Gölköy Barajı, Yeniçağa Gölü, Karamurat Gölü, Çubuk Gölü, Sünnet Gölü, Sülük Gölü ve Karagöl'de çok lezzetli alabalık, sazan, mercan ve gümüş balıkları olta ile avlanabilmektedir.

Yeniçağa-Gökçesu-Çaydurt arasındaki Sazakiçi Bölgesi, örnek av sahası olarak tahsis edilmiş ve özel sektöre kiralanmıştır.

1.7.2.4. Spor Turizmi

İlimizde 25 ayrı bölgede Trekking, Off Road, Dağ Bisikleti ve Foto Safari, **Abant ve Çele Bölgesinde** Yamaç Paraşütü, **Aladağ Göleti ve Yeniçağa Gölü'nde** Su Sporları, **Kartalkaya, Esentepe, Seben ve Çele Doruğu'nda** Dağcılık, **Kartalkaya ve Esentepe'de** Kış Sporları, **Esentepe'de** Çim Kayağı ve Tekerlekli Kayak(Asfalt Kayağı), **Abant, Gölcük, Yedigöller, Sünnet, Çubuk, Sülük, Karamurat, Karagöl, Yeniçağa Gölleri ile Gölköy, Taşlıyayla, Aladağ, Saraycık ve Çayköy Göletleri'nde** Sportif Balıkçılık faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

1.7.2.5. Gençlik Turizmi

Ülkemizdeki gençlik ve öğrenci turizmi kapsamında; çeşitli yörelerden ve okullardan İlimizin tarihi ve turistik güzelliklerini görmek amacıyla turlar düzenlenmektedir. İlimizde mevcut öğrenci yurtlarından, yerli ve yabancı öğrenciler yararlanmaktadır. Ayrıca, Aladağlar bölgesinde bulunan Aladağ Gençlik-İzcilik ve Spor Kampusunda gençlere yönelik kamplar düzenlenmektedir.

1.7.2.6. Sağlık (Kaplıca) Turizmi

Jeolojik bakımdan yurdumuzun en önemli fay tabakası üzerinde kurulmuş bulunan İlimiz, önemli jeotermal su kaynaklarına sahiptir. Bolu-Karacasu, Mudurnu-Babas ve Sarot, Seben Kesenözü-Pavlu, Kaplıcaları ile Göynük-Çatak Kaynağı Bolu'nun termal turizm potansiyeline sahip yerleridir.

Karacasu Kaplıcaları :

Şehir merkezinin 5 km. kadar güneyinde, Karacasu beldesinde bulunan kaplıcalar Aladağ eteklerinde çevresi ormanlarla kaplı bir dinlenme yeridir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 1993 yılında "Termal Turizm Merkezi" ilan edilen, 8.640 kişilik yatak kapasiteli tesislere cevap verebilecek potansiyele sahip Karacasu Termal Merkezinde; 165 yatak kapasiteli 4 Yıldızlı Termal Otel, İl Özel İdaresine ait 146 yatak kapasiteli Küçük Kaplıca Otel ve 250 yataklı Fizik Tedavi Hastanesi bulunmaktadır. 2011 yılında 382 yataklı 5 yıldızlı Gazelle Otel faaliyete geçmiştir. Bu tesislerin dışında Bölgede 205 yataklı 5 adet pansiyon ve 130 yataklı 1 adet otel vardır. İl ekonomisi ve sosyal hayatına katkı sağlamak amacıyla bölgede bulunan İl Özel İdaresine ait gayrimenkul üzerine termal amaçlı turistik tesislerin yapılması amacıyla özel sektöre kiralanmış olup, 5 yıldızlı bir termal otelin proje çalışması devam etmektedir. Ayrıca, Bölgeye AİBÜ'ne bağlı 148 yataklı Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi yapılmıştır.

Karacasu Termal Turizm Merkezinden başlayarak, Aladağ Bölgesi, Taşlıyayla ile Köroğlu Dağı Turizm Alanını kapsayacak şekilde bölgenin tamamının "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" ilan edilmesi amacıyla çalışmalar tamamlanmış olup, Bakanlar Kurulu Kararı beklenmektedir.

Doğal kaynaklı olan Karacasu kaplıcaları, romatizmal hastalıklara, deri hastalıklarına, dolaşım ve kalp hastalıklarına, solunum yolu hastalıklarına, kadın hastalıklarına, sindirim sistemi hastalıklarına, böbrek ve idrar yolu hastalıklarına, kemik ve kireçlenme rahatsızlıklarına, metabolizma bozukluklarına, banyo ve içme kürü şeklinde kullanıldığında iyi gelmektedir.

Babas Kaplıcası: Mudurnu'ya 5 km. uzaklıktadır. İl Gelişme planında 3.000 yatak kapasitesine cevap verebilecek potansiyele sahip olduğu belirtilen Mudurnu Babas kaplıca bölgesinde, 18 yataklı bir otel mevcuttur. Babas Kaplıcasının bulunduğu alanda çeşitli termal tesislerin yapımına başlanmıştır.

Kaplıcanın 40° derece sıcaklığındaki suyunun metabolizma hastalıkları ve hafif diyabetliler üzerindeki olumlu etkisi ile kaplıca turizmi açısından önemli bir alan olma özelliğini korumaktadır.

Sarot Kaplıcası: Mudurnu'nun 30 km. kuzeybatısında Ilıca Köyünde yer almaktadır. Kaplıca İl dahilinde bulunan bütün maden sularından ayrı bir özellik taşıyan kaynak, sıcak ve sülfatlıdır. 66 °C sıcaklığındadır. Acı sular grubuna girer. Fiziksel olarak hipertermal hipotonik bir maden suyudur. Sarot Kaplıcaları, Kaplıca Birliğince özel sektöre 150 yataklı Termal Otel ve devre mülk tesisleri yapılmak üzere kiralanmış olup, otel ve devre mülk tesisleri 2011 yılında açılmıştır. Aynı firma tarafından bölgede yeni tesisler yapılmaktadır.

Kesenözü-Pavlu Kaplıcası : Seben İlçemizin 14 km. güneyinde, Kesenözü Köyünün yakınında, mülkiyetleri iki ayrı şahsa ait, biri 1.910 m² diğeri 19.300 m² alanda 4 hamamdan oluşan kaplıca; 70°C-80°C sıcaklıktaki 5 havuzu ile hizmet vermektedir. Suyu kokusuz ve hafif gazlıdır. Mide, safra kesesi, solunum ve dolaşım bozukluklarında olumlu etkileri olduğu bilinmektedir. 2.220 kişi/gün kapasiteli sıcak su kaynakları bulunan kaplıcada toplam 220 yatak kapasiteli 2 konaklama tesisi mevcuttur. Yeni ve modern tesislere ihtiyaç bulunmaktadır.

Çatak Sıcak Su Kaynağı: Göynük İlçesinin 30 km. güneydoğusunda dik yamaçlar arasında bir vadide Himmetoğlu Köyü yakınındadır. Kaplıcanın 32 °C sıcaklıkta olan suyu kalsiyum bikarbonatlıdır. Romatizma ve siyatik gibi rahatsızlıklara iyi gelmektedir. Çevrede bulunan kalıntılardan Romalılardan beri kullanıldığı sanılmaktadır. Bölgede özel bir firma tarafından 266 ünitelik termal tesis planlanmaktadır.

1.7.2.7. Toplantı ve Seminer Turizmi

Bolu Kongre Turizmi açısından ideal bir konuma sahiptir. İstanbul ve Ankara'ya yakın olması, kolay ulaşım imkânlarının bulunması ve doğal güzelliklere sahip bulunması ilin bu konudaki çekiciliğini artırmaktadır. Toplantı ve seminerlerin yapılabileceği 19 tesisteki toplam 8.000 kişi kapasiteli toplantı salonlarına ilave olarak yeni yatırımların yapılması durumunda, İlde Kongre Turizminin gelişebileceği değerlendirilmektedir.

Bolu da bulunan Kongre ve Toplantı Salonlarının belli başlıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tesisin Adı	Sınıfı (*)	Konumu	Kapasitesi
Abant Palas Otel	*****	Abant	1.000
Büyük Abant Otel	*****	Abant	800
Gazelle Otel	*****	Karacasu	850
Koru Otel	****	Bolu Dağı	500
Termal Otel	***	Karacasu	400
Kartal Otel	***	Kartalkaya	200
Dorukkaya Otel	Oberj	Kartalkaya	300
Esentepe Otel	***	Gerede	100
Köroğlu Otel	***	Bolu	150
Petro Club Tatil Köyü	Yerel Belgeli	Abant Yolu	120
Doğal Yaşam Otel	Yerel Belgeli	Sünnet Gölü	100
A.İ.B.Ü.Kongre Salonları	-	Gölköy Kampusu	750

Kültür Sitesi	-	Bolu	380
Grand Kartal	Oberj	Bolu	300
Highway Otel	Yerel Belgeli	Bolu	1.000
Kaya Palazzo Otel	****	Kartalkaya	500
Bolu Tic. ve Sanayi Odası		Bolu	200
Soylu Otel	****	Bolu	120
Emniyet Otel	***	Bolu	230
TOPLAM			8.000

1.7.2.8. Yayla Turizmi

Bolu, yayla turizmi açısından önemli potansiyele sahip olan bir ildir. İlimizde bulunan yaylalar yeşil ormanlarla kaplı dağlar üzerinde, akarsuların geçtiği, yemyeşil verimli düzlüklerdir. 320 civarında yayla veya yaylak mevcuttur.

Aladağ Yaylaları: Bolu'nun güneyinde dağ yamaçları üzerinde, ormanlar arasında yer alır. Piknik ve kamp olanakları bulunan bu yaylaların çevresinde Orman İşletme Tesisleri ve Aladağ İzcilik Kamp ve Göleti ile Beşpinarlar Bölgesinde özel sektörcü işletilen kamping yer almaktadır.

At Yaylası: Bolu'nun kuzey yakasında yer alan bu yayla özellikle kirazları ile ünlüdür. Burada her yıl geleneksel At Yaylası şenlikleri yapılır.

Kızık Yaylası : Aladağ yaylalarının çok yakınındadır. Yayla evleri değişik mimarisiyle dikkati çeker. Bu evler hiç çivi kullanılmadan, çam ağaçlarından çatıklı, birbirine geçme şeklinde yapılmıştır. Bu yaylalarda ulaşım kolay olduğu için yöre insanları hem yaz aylarında hem de kış aylarında yayla evlerinde kalırlar.

Kıbriscık Yaylaları: Köroğlu dağlarının güney yamaçlarındaki düzlüklerde bulunurlar. En önemli yaylaları Belen, Karaköy, Kökez, Bölücekkaya Karadoğan, Yazıca ve Deveören yaylalarıdır.

Gerede Yaylaları : Geredenin güneyinde 1200-1500 m. yükseklikte bulunan bu yaylalar, Haşat, Zorpan ve doğu Köroğlu dağları üzerinde bulunur.

Mengen Yaylaları : İlçenin doğusunda yer alan başlıca yaylalar Sarıklı, Soğucak, Mile, Sepetçiler yaylalarıdır.

Göynük Yaylaları : 1000-1500 m. arasında bir şeritte sıralanan yaylaların en önemlileri Karabey ve Kaşıkçı yaylalarıdır.

Seben Yaylaları : Kiraz dağı çevresinde toplanmış ortalama 1400 m. yükseklikte olan bu yaylaların en önemlileri Gerenözü, Taşlıyayla ve Kızık yaylalarıdır. Taşlıyayla'da yapılan Seben Göletinin çevresine turistik tesisler yapılması halinde bölgeye turizm hareketliliği getirmesi beklenmektedir.

Mudurnu Yaylaları: Mudurnu'nun 18-20 km. kuzeyinde Abant Gölü çevresinde bulunan Örencik, Samat ve Çepni Yaylaları turizm açısından önemli yaylalardır.

1.7.2.9. İnanç Turizmi

İlimizde 15 adet türbe ve hazire ile 47 adet tarihi cami bulunmaktadır. Bunların başlıcaları şunlardır;

Bolu: Semerkant Buhara Türbesi, Aktaş Türbesi, Tokad-ı Hayrettin Haziresi, Kasım Dede Türbesi. Ümmi Kemal Türbeleri, Yıldırım Bayezid, Kadı, İmaret, Saraçhane, Ilıca, Karaköy Camileri.

Göynük: Ömer Sekkin Türbesi, Akşemseddin Türbesi, Tabakdede Türbesi, G. Süleyman Paşa, Yaylabası, Kepkebir, Hacı Kadın Camileri.

Gerede: Aşağı Tekke Camii ve Türbesi, Yukarı Tekke Cami, H.Emin Efendi Camii, Ramazan Dede Türbesi.

Mudurnu: Karaarslan Veli ve İmran Veli Haziresi, Samsa Çavuş Cami ve Türbesi, Yıldırım Bayezid ve Kanuni Camileri.

1.7.2.10.Gezi ve Mesire Yerleri:

Abant Gölü (Tabiat Parkı)

1.328 metre yükseklikte yer alan Abant, Bolu'nun 34 km. güneybatısında, Abant dağları üzerinde yer alan tektonik oluşumlu bir göldür. 125 hektar genişliğinde olup yeraltı suları ile beslenmektedir. Göl ve çevresindeki floranın zenginliği ve önemli bir açık hava rekreasyon potansiyeline sahip bulunması nedeniyle, yörenin 1.150 hektarlık bölümü 1988 yılında Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Yazın piknik ve dinlenme yeri kışında bazı kış sporlarının yapılabileceği bir alandır. Gölde bulunan Abant alabalığı, özgün ve ünlü bir türdür. Yöre ormanları geyikler için uygun yaşam ortamlarından biridir. Piknik, kamping, sportif olta balıkçılığı, yürüyüş alanları, tekne, fayton ve atla gezinti parktaki önemli etkinlik türleridir.

Park alanı; Ankara'ya 225 Km., İstanbul'a 258 Km., Düzce'ye 60 Km., Bolu'ya ise 34 Km., uzaklıktadır.

Çevresinde; 600 yatak kapasiteli 5 yıldızlı 2 otel, İl Özel İdaresine ait gününbirlik tesis olarak 1 göl gazinosu ve 30 yataklı bungalov dağ evleri bulunmaktadır. Abant Gölü ve Çevresi Uzun Devreli Gelişme Planı (1/10.000 ölçek), Milli Parklar Av ve Yaban Hayatı Genel Müdürlüğünce yapılmış olup, Plan çerçevesinde çalışmalar Orman ve Su İşleri Bakanlığınca sürdürülmektedir.

Yılda yaklaşık 500.000 kişi tarafından ziyaret edilmektedir.

Yedigöller Milli Parkı

Bolu'nun 42 km. kuzeyinde bulunan Yedigöller; farklı büyüklüklerde 7 adet gölden oluşmaktadır. Bunlar; Büyükgöl, Seringöl, Deringöl, Nazlıgöl, Küçükgöl, İncegöl ve Sazlıgöl'dür. Bu göllerin içinde bulunduğu 1.636 hektarlık alan, 1965 yılında "Milli Park" ilan edilerek korumaya alınmıştır. Milli Park'ta hakim bitki örtüsü kayın ağaçlarıdır. Milli Parkın içerisinde ve yakın çevresindeki sahalarda sayıları artan geyik, karaca, ayı, domuz, kurt, tilki ve sincap türleri bulunmaktadır.

Ülkemizde ilk kültür alabalığı üretme istasyonu 1969 yılında Yedigöller Milli Parkında kurulmuştur. Dolayısıyla rekreasyonel açıdan olta balıkçılığına kaynak olmuştur. Bu bölge 238 adet bitki türünü içeren karışık doğal ormanlara sahiptir. Kampçılık, gününbirlik piknik, doğa yürüyüşü, sportif olta balıkçılığı, trekking ve fotoğrafçılık ziyaretçilerin uğraşları arasındadır.

Yedigöller'de, özel sektöre işletilmekte olan,45 yatak kapasiteli bungalov ev ve misafirhaneden oluşan konaklama üniteleri mevcut olup, tesislerin özel sektöre kiralanması gerekmektedir. Yedigöller yılda ortalama 40.000 kişi tarafından ziyaret edilmektedir.

Gölcük (Tabiat Parkı)

Bolu'nun 13 Km. güneyinde yapay bir set gölüdür. Bolu İli, Merkez İlçesi sınırları içerisinde ortalama 1.217 metre yüksekliğinde, saf köknar ve köknar, kayın, gürgen karışık meşçereleri ile kaplı orman dağ-göl peyzajlarına sahip olan ve bu kaynak değerleri yanında, yürüyüş parkurları, manzara seyir terasları, piknik alanları ve klimatik özellikleri ile önemli bir rekreasyonel potansiyele sahiptir. Yüzeyi 45.000 m²'dir. Etrafı çam ağaçlarıyla çevrilidir ve etkileyici bir görüntüye sahiptir. Gölün çevresinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı Misafirhanesi, 1 kır gazinosu ve 2 kafeterya vardır. Ayrıca kamping için uygun alanlar mevcuttur. Bolu Belediyesince işletilmeye başlanan Gölcük'te bungalov tipi konaklama tesislerinin yapımına başlanmıştır. Yılda yaklaşık 150.000 kişi tarafından ziyaret edilmektedir.

Gölköy Baraj Gölü

Bolu'nun 10 km. batısında, Mudurnu yolu üzerindedir. Sulama ve amacıyla yapılan barajın çevresi ormanlık alanlarla kaplıdır. Piknik ve olta balıkçılığı için elverişlidir.

Akkaya Travertenleri

Bolu'nun 10 km. güneyinde Mudurnu yolu üzerinde bulunan travertenler, "Bolu'nun Pamukkalesi" sıfatına yakışır bir güzelliğe sahiptir. Akkayalar çeşitli tesisler yapılarak işletilmesi amacıyla 2012 yılında İl Özel İdaresince ihale edilmiş ve özel sektöre kiralanmıştır

1.7.2.11. Bolu İli Öneri Tur Güzergahları (Günlük Turlar)

- Bolu-Abant Gölü, Abant Gölü-Bolu-Gölcük-Bolu
- Bolu-Gölcük-Aladağ-Seben Solaklar Kayaevleri-Bolu
- Bolu-Yedigöller, Yedigöller-Mengen-Şirinyazı Göleti
- Bolu-Akkayalar-Mudurnu, Mudurnu-Abant Gölü, Abant Gölü-Bolu
- Bolu-Aladağ-Sarıalan-Köroğlu Şelalesi-Köroğlu Dağı-Dörtdivan
- Bolu-Göynük, Göynük-Sünnet Gölü, Sünnet Gölü-Mudurnu
- Bolu-Abant Gölü-Samat Yaylası-Taşkesti-Mudurnu
- Bolu-Sarıalan-Saraycık Göleti-Kartalkaya-Bolu
- Mudurnu-Taşkesti-Karamurat Gölü-Sülüklü Göl-Mudurnu
- Göynük-Çubuk Gölü-Sünnet Gölü-Göynük
- Yeniçağa-Yeniçağa Gölü-Gerede-Esentepe-Keçi Kalesi-Armut Dağı
- Seben-Muslar Kayaevleri-Çeltikdere Vadisi-Kıbrıscık Karagöl-Kıbrıscık

1.7.2.12. Konaklama Tesisleri Turizm İşletme Belgeli Tesisler

Yerel Belgeli Tesisler

BOLU İli Turizm Belgeli Konaklama Tesisleri :							
Tesisin Adı	Sınıfı	Oda	Yatak	Tel No : (0374)	Fax No :	Web sitesi	Bulunduğu Yer
1.Abant Palace Otel	*****	177	358	224 50 12	224 50 28	taksimotelcilik.com.tr	Abant / Bolu
2.Büyük Abant Otel	*****	107	218	224 50 33	224 50 31	buyukabantoteli.com	Abant / Bolu
3.Gazelle Otel	*****	165	382	262 98 00	262 90 91	gazelleresort.com	Karacasu / Bolu
4.Koru Otel	****	121	242	225 22 90	225 28 12	koruhotel.com.tr	Bolu Dağı
5.Termal Otel	****	77	164	262 84 72	262 83 07	bolutermalotel.com	Karacasu / Bolu
6.Köroğlu Otel	***	49	98	212 53 46	212 53 45	bolukorogluotel.com.tr	Bolu
7.Tarihi 1943 Emniyet Otel	***	53	106	253 45 48	253 44 46	hotelyurdaer.com	Bolu
8.Kaşmir Otel	***	21	45	215 86 14	213 27 99	otelkasmir.com	Bolu
9.Kaya Palazzo	*****	139	280	234 51 00	234 51 20	kayatourism.com.tr	Kartalkaya / Bolu
10. Kartal Otel	***	137	272	234 50 05	234 50 04	kartalotel.com.tr	Kartalkaya / Bolu
11. Grand Kartal Otel	oberj	163	370	234 50 50	234 50 47	grandkartal.com	Kartalkaya / Bolu
12. Dorukkaya Otel	oberj	249	506	234 50 26	234 50 25	kayatourism.com.tr	Kartalkaya / Bolu
13. Esentepe Otel	***	74	148	311 40 80	311 59 66	hotelsentepe.com	Gerede
14. Göynük Otel	*	10	20	451 62 78	451 62 79	goynukotel.net	Göynük
15. Köroğlu Konağı	Pans.	9	18	218 90 07	218 90 09	koroglukonagi.com	Sarıalan Yaylası -

							Bolu
16. Gaye Otel	***	23	46	218 20 60	218 20 40	gayeotel.com.tr	Bolu
17. Golden Key Otel	Dağ evi	47	120	234 50 80	234 50 74	goldenkeyhotels.com	Kartalkaya - Bolu
18.Kartalyuvası Otel	***	28	64	237 11 50	237 11 51		Abant Yolu
19.Bolu Soylu Otel	***	64	136	222 07 77	222 07 95	soyluotel.com	Bolu
20.Bahçeli Köşk	Pans.	13	26	237 11 52	237 11 52	abantbahceliskosk.com	Abant yolu
21.Abant Aden Otel	Butik Otel			222 83 83	222 83 84	abantadenhotel.com	Abant/Bolu

YEREL BELGELİ TESİSLER

c) Mahalli İdare Belgeli Tesisler:		
Tesisin Adı	Telefon	Bulunduğu Yer
1. Petro Club Tatil Köyü	225 28 70	Abant Yolu 2. km / Bolu
2. Highway Otel	250 10 80	TEM Abant Kavşağı
3. Ortaklar Otel	217 87 04	Bolu
4. Otel Rahmi	212 01 13	Bolu
5. Bolu Otel	212 14 24	Bolu
6. Parlak Otel	215 53 48	Bolu
7. Otel Eskop	217 83 51	Bolu
8. Remay Otel	210 11 71	Bolu
9. Eratay Otel	212 57 01	Bolu
10. Stad Otel	215 30 34	Bolu
11. Otel 14	212 00 38	Bolu
12. Çamlıçeşme Otel	253 44 27	D.100 Gölköy Sapağı
13. Küçük Kaplıca Otel	262 84 78	Karacasu / Bolu
14. Yıldız Otel	262 96 40	Karacasu / Bolu
15. Bolu Panorama Otel	262 89 88	Karacasu / Bolu
16. Mekan Pansiyonları	262 83 04	Karacasu / Bolu
17. Sefa Pansiyon	262 84 11	Karacasu / Bolu
18. Abant Evleri	224 51 78	Abant
19. Yeşilev Pansiyon	237 11 49	Abant Yolu 5. km.
20. Abant Doğa Köşkü Pans.	237 11 07	Abant Yolu 14. km.
21. Abant Özcan Pansiyon	237 11 05	Abant Yolu 14. km
22. Güneş Pansiyon	237 10 48	Abant Yolu 14. km.
23. Abant Yayla Pansiyon	237 10 72	Abant Yolu 14. km.
24. Abant Paşa Pansiyon	23710 70	Abant Yolu 14. km
25. Abant Manzara Pansiyon	237 10 49	Abant Yolu 12. km
26. Abant Barış Pansiyon	237 10 18	Abant Yolu 14. km
27. Abant Kasaba Dağevleri	237 11 55	Abant yolu 9. Km.
28. Dörtmevsim pansiyon	237 10 11	Abant Yolu 14. km
29. Kartaltepe Otel	234 94 94	Kartalkaya Yolu 2. Km
30. Otel Villa Neva	226 48 96	Kartalkaya Yolu 5. Km
31. Yayla Pansiyon	226 42 25	Kartalkaya Yolu -Kındıra Köyü
32. Kartepe Pansiyon	226 41 34	Kartalkaya Yolu 3. km
33. Esenler Pansiyon	226 46 38	Kartalkaya Yolu 4.km
34. Saraycık Göl Evi Otel	218 90 12	Sarıalan Saraycık Yaylası/Bolu
35. Sarıalan Dağ Evi	218 90 43	Sarıalan / Bolu
36. Baysal Otel	218 90 16	Sarıalan / Bolu
37. Özcan Pansiyon	218 90 81	Sarıalan-Aladağ Yolu
38. Mountrain Kamping	212.2795844	Bespınarlar – Aladağ Mevkii
39. Sakintepe Otel	533.7628186	Musluklar Köyü/Bolu
40. İpek Yolu Otel	421 20 10	Mudurnu
41. Babas Kaplıcası	421 36 88	Gürçam Köyü / Mudurnu
42. Ünsal Otel	421 26 38	Mudurnu
43. Yarışkaşı Konağı	421 36 04	Mudurnu
44. Keyvanlar Konağı	421 37 50	Mudurnu
45. H. Abdullah Konağı	421 22 84	Mudurnu
46. Değirmenyeri Tesisleri	421 26 77	Mudurnu
47. H. Şakirler Konağı	421 38 56	Mudurnu
48. Urgancıoğlu Evi	421 64 64	Mudurnu
49. Hüsnü Çavuşlar Konağı	421 22 78	Mudurnu
50. Fuatbeyler Konağı	421 24 44	Mudurnu
51. Doğal Yaşam Otel	464 12 01	Sünnet Gölü / Göynük
52. Küçükev Pansiyon	464 10 21	Sünnet Gölü / Göynük
53. Akşemsettin Konağı	451 62 78	Göynük
54. Gürcüler Konağı	451 63 86	Göynük
55. Hacı Ali Paşa Konağı	451 68 21	Göynük
56. Caferler Konağı	451 60 91	Göynük
57. Türksoylar Konağı	451 27 88	Göynük
58. Pavlu (A.Akı) Kaplıcası	414 60 63	Kesenözü Köyü / Seben
59. Yümnioğlu Kaplıcası	414 60 82	Kesenözü Köyü / Seben
60. Özlem Otel	411 35 92	Seben
61. Seben Vegke Dağevleri	411 43 00	Bolu Yolu 3. km/Seben
62. Kıbrısık Dağ Evleri	441 23 94	Kıbrısık

63. Karagöl Dağ Evleri	-	Karagöl / Kıbrısçık
64. Luckydeer Dağevi	356 24 92	Ağalar Köyü / Mengen
65.Şirinyazı Tesisleri	3678314	Şirinyazı Göleti / Mengen
66. Nesilce Pansiyon	356 19 01	Mengen
67. Peker Otel	356 11 55	Mengen
68. Bilhan Pansiyon	356 34 44	Mengen
69. Şahin Otel	341 42 94	Yeniçağa
70. D.Kaya Green Park	325 10 62	TEM Ankara otoyolu/ Gerede
71. Konuk Otel	311 31 67	Gerede
72.Abı Revan Otel		Gerede
73. Karataş Konağı	421 25 55	Mudurnu
74.Kayı Apart	262 96 96	Karacasu/Bolu
75. Bolu Otel	245 14 20	Kuruçay Mevkii/Bolu
76. Highway İpekyolu Otel	250 10 80	Tem. Abant Kavşağı
77.Gölcük Kır Evleri	262 89 99	Gölcük/Bolu
78.Termal Evleri	262 88 66	Karacasu/Bolu
79.Sarot Termal Park SPA	424 50 05	Ilıca Köyü Taşkesti/Mudurnu
80.Hindiba Pansiyon	356 31 38	Kıyaslar/Mengen

İLİMİZDE BULUNAN SOSYAL TESİSLER

Kurum Adı	Sosyal Tesis	Sosyal Tesis Adresi	Oda Sayısı	Yatak Adedi
İl Millî Eğitim Müdürlüğü	Öğretmenevi	Sağlık Mah. Karadere Cad. No:1	26	60
	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Uygulama Oteli	Tabaklar Mah. Cumhuriyet Cad.	28	60
İl Emniyet Müdürlüğü	Bolu Dağı Polisevi	D-100 Karayolu Seğmenler Mevkii	45	90
	Polisevi	İhsaniye Mah.		33
Orman Bölge Müdürlüğü	Orman Misafirhanesi	Sağlık Mah. Orman Bölge Müd. Eğitim Merkezi	20	40
	Abant Misafirhanesi			
	Sarıalan Misafirhanesi			
İl Sağlık Müdürlüğü	Misafirhane	Borazanlar M. Hattat Emin Barın Cad. No:12	13	23
Gençlik Hiz.ve Spor İl Md.	Merkez Misafirhane	İhsaniye Mah.	8	16
	Karaçayır Kamp Eğitim Merkezi	Karaçayır Mah.	26	70
	Gölköy Tesisi	Gölköy	8	16
	Aladağ Tesisleri	Aladağ	20	40
A.İ.B.Üniversitesi	Üniversite Sosyal Tesis	Gölköy	57	114
Meteoroloji Müdürlüğü	Misafirhane	Karamanlı M. Gövem Sok. No:18	3	6
Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Md.	Misafirhane	Aktaş Mah.	4	6
TOPLAM			258	574

1.8. EKONOMİ

1.8.1. Büyüme Hızı Ve Kişi Başına Gelir

1987–2000 yılları arasında ortalama olarak her yıl % 3,9'luk büyüme gerçekleştiren Bolu (Düzce dahil), bu süre zarfında GSYİH'sını yaklaşık olarak 2 katına çıkarmayı başarmıştır. Belirtilen dönemde, en düşük büyüme hızı % -2 ile 1993 yılında, en yüksek büyüme hızı % 21,4 ile 2000 yılında gerçekleşmiştir.

Benzer gelişmeyi kişi başına düşen gelirden de görmek mümkündür. Bazı yıllarda görülen düşüslere rağmen, ABD Doları olarak kişi başına düşen gelirden yükselen bir trend görmek mümkündür. 1987

yılında 1.380 \$ olan kişi başına düşen gelir, sabit fiyatlarla 1999 yılında Düzce ile birlikte 3.308 \$ düzeyine yükselmiştir. 2000 yılında kişi başına düşen gelir 5.687 \$, 2001 yılında 4.216 \$ olmuştur. Bu rakamlarla Bolu belirtilen yıllarda istatistiki bölge birimleri sınıflandırmasında Kocaeli ilinden sonra 2. sırada yer almıştır. DPT tarafından 2003 yılına ilişkin yayınlanan illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında ilimiz, Türkiye genelinde 14. sırada bulunmaktadır. Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılı verilerine göre illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında ilimiz, Türkiye genelinde 11. Sırada bulunmaktadır.

12 Kasım 1999 depreminin ardından, Düzce'nin il olması ve daha önce Bolu'ya bağlı olan bazı ilçeleri de alarak ayrılması, ilimizi ekonomik açıdan etkilemiş olsa da bu etki sınırlı kalmıştır. Bunun nedeni; Düzce'nin ayrılırken, ayrılmadan önce Bolu'nun toplam gelire katkısı daha az olan ilçeleri almasıdır. Bolu iline kalan bölümün, bölünmeden önce toplam gelire katkısı % 60 iken, Düzce'ye kalan bölümün toplam gelire katkısı % 40 düzeyindedir. Ayrıca, Düzce'nin nüfusun çoğunluğunu alması ve toplam gelire katkısı daha çok olan ilçelerin Bolu'ya kalan bölümde yer alması, DİE'nin açıklamış olduğu Bolu ili 2000 yılı kişi başına düşen gelir rakamının yüksek çıkmasına neden olmuştur.

İl GSYİH içinde **tarım % 37.7**, **sanayi % 21.6**, (imalat sanayi, inşaat, madencilik ve taş ocaklığı, elektrik-gaz-su) **hizmetler % 40.7** (ticaret, ulaştırma ve haberleşme, mali kuruluşlar, serbest meslek ve hizmetler, devlet hizmetleri) paya sahiptir.

İlimizde; gerçek usulde 13.570, basit usulde 2.462, kurumlar vergisinde 2.197, diğer ücretler 89 olmak üzere toplam 18.318 vergi mükellefi kayıtlı bulunmaktadır.

BOLU İLİ VE İLÇELERİ SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI

İl	İller İçerisinde Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması		
	1996	2003	2011
Bolu	28	14	11

İlçe	İlçeler İçerisinde Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması		İl İçinde Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması		Gelişmişlik Grubu	
	1996	2003	1996	2003	1996	2003
Merkez	31	47	1	1	2	2
Yeniçağa	133	148	2	2	3	2
Gerede	212	211	3	3	3	3
Mengen	287	254	4	4	3	3
Seben	347	409	5	5	4	3
Mudurnu	476	416	7	6	4	3
Kıbrısçık	426	474	6	7	4	3
Göynük	565	532	8	8	4	4
Dörtdivan	664	566	9	9	5	4

NOT: Türkiye genelinde; 1996 yılında 858, 2003 yılında 872 ilçe içerisindeki gelişmişlik sırasıdır. 2011 yılı verileri yayımlanmamıştır.
Kaynak :Kalkınma Bakanlığı (DPT)

1.8.2. Bankacılık

Bolu'da açılan ilk banka 1916 yılında faaliyete geçen Ziraat Bankası olmuştur. Daha sonra Osmanlı Bankası'nın bir şubesi açılmışsa da, bu banka Cumhuriyetin ilk yıllarında kapanmıştır. 1925 yılında Adapazarı İslam Ticaret Bankası adı altında bir bankanın şubesi açılmış ve 1952 yılına kadar bu iki banka Bolu'da faaliyette bulunmuştur. 1952 yılında Türkiye İş Bankası'nın bir şube açmasıyla toplam banka sayısı üç olmuştur.

Günümüzde ise İl’de toplam 17 bankaya ait 45 şube bulunmaktadır. İldeki bankaların toplam mevduat tutarı 2013 yılı itibariyle 1.260.997.000 TL, toplam kredi tutarı 2.187.959.000 TL’dir. (Türkiye Bankalar Birliği, İstatistik Raporlar/2013)

Bolu İlinde Banka ve Şube Sayıları

Bankalar	Adet
Toplam Ticari Banka Şube Sayısı	45
Kamusal Sermayeli Banka Şube Sayısı	17
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	12
Türkiye Vakıflar Ban. T.A.O.	3
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	5
Özel Sermayeli Banka Şube Sayısı	22
Akbank T.A.Ş.	3
Asya Katılım A.Ş.	1
Şekerbank T.A.Ş.	1
Denizbank T.A.Ş.	2
Finans Bank A.Ş.	1
Türkiye Garanti A.Ş.	3
Türkiye İş Bankası A.Ş.	5
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	3
İNG Bank A.Ş.	1
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	1
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	1
HSBC Bank A.Ş.	1
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	1
Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	1
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar	-
Yabancı Bankalar	-
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	-

İlçelerde toplam 7 banka ve 18 banka şubesi bulunmaktadır. Ziraat Bankası tüm ilçelerde örgütlenmiştir. Esnaf ve sanatkarlar ile küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik faaliyette bulunan Halk Bankası ise Gerede, Göynük ve Mengen İlçelerinde bulunmaktadır.

Bolu İli’ne Bağlı İlçelerde Banka ve Şube Sayıları Dağılımı

İlçeler	Banka Sayısı	Şube Sayısı	Bankalar
Dörtdivan	1	1	Ziraat B.
Gerede	6	6	Ziraat B.- Halk B.- İş B. Garanti B. Vakıflar B. YKB
Göynük	2	2	Ziraat B. Halk B.
Kıbrısçık	1	1	Ziraat B.
Mengen	3	3	Ziraat B.- Halk B. - İş B.
Mudurnu	2	3	Ziraat B. (Mudurnu ve Taşkesti), Deniz B.
Seben	1	1	Ziraat B.
Yeniçağa	1	1	Ziraat B.
Toplam	7	18	

397 Anonim, 2.110 Limited, 11 Kollektif, 1.097 Şahıs ve 214 Diğer (koop., yabancı, vakıf işletmesi vd.) olmak üzere toplam 3.829 şirket mevcuttur.

1.8.3. Tarım ve Hayvancılık

Tarım: Yüzde 11,5'i mutlak tarım arazisi olmak üzere tarım alanları ile arazisinin yaklaşık % 18'ini oluşturmaktadır. Orman alanları ise % 64'lük bir oran ile Türkiye ormanları içinde % 2,55'lik paya sahiptir. Çayır ve meraların kapladığı alan yaklaşık % 15'tir. Geriye kalan alan ise tarım dışı alanlardır.

Mutlak tarım alanı olarak tanımlanan 1, 2 ve 3. Sınıf tarım alanı 86.937 hektardır. Buna özel birkaç bitki cinsi için uygun sürümle ekim yapılabilecek 4. Sınıf topraklar da eklendiğinde bu alan 121.200 hektara ulaşmaktadır. Diğer bir ifade ile Türkiye toplam tarım alanının yaklaşık % 0,5'i Bolu ilindedir. Bu alanın 38.915 hektarında sulu tarım, 82.285 hektarında ise kuru tarım yapılmaktadır. Kalan toprakların 124.440 hektarı çayır-mera (yaylaklar dâhil), 504.310 hektarı orman ve fundalık, 84.050 hektarı ise tarım dışı topraklardır.

Yeterli miktarda olmayan tarla arazisi, küçük parçalar halindedir. İlimizde tarla bitkileri olarak ekili alanların büyük bir kısmını tahıllar oluşturmaktadır. Yetiştirilen tahılların başında buğday gelmektedir. Buğdayı sırasıyla arpa, yulaf, çeltik ve mısır izlemektedir. Baklagillerden nohut, fasulye, fiğ ve burçak, endüstri bitkilerinden şeker pancarı ve şeker pancarı tohumu yetiştirilmektedir. Yumru bitkilerden patates, soğan, sarımsak ve hayvan pancarı yetiştirilmekte olup, bunlardan patates; ilimiz için önemli ekonomik değere sahiptir. İlimizde ayrıca çeşitli meyve ve sebze bitkileri de üretilmektedir. Organik tarıma dönük çalışmalar devam etmektedir.

2014 yılı içerisinde tarla bitkileri 757.440 ton, elde edilen gelir yaklaşık 462 milyon TL, meyve üretimi 35.900 ton, elde edilen gelir 71 milyon TL, Sebze Üretimi (örtü altı dâhil) 32.790 ton, elde edilen gelir 54 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. İlimiz için önemli tarla bitkilerinden biri olan patates üretimi 2014 yılında 280.764 ton olarak gerçekleşmiş olup, 123 milyon TL gelir elde edilmiştir.

İl dâhilinde tarımsal amaçlı 188 Tarımsal Kalkınma Kooperatifi; 5 Sulama Kooperatifi, 2 Su Ürünleri Kooperatifi olmak üzere toplam 14.203 ortaklı 195 kooperatif bulunmaktadır.

Hayvancılık: Tarım sektörünün alt sektörlerinden olan kanatlı hayvancılık sektörünün il ekonomisinde önemli bir yeri vardır. Türkiye genelinde Bolu ili broiler piliç eti ve ürünlerinin üretiminde % 30 potansiyele sahiptir. İlde 2.808 işletmeye ait 3.700 kümeste dönemde 41.050.500 adet broiler ile 22 işletmeye ait 35 kümeste 423.000 adet yumurtacı tavuk, 40 işletmeye ait 320 kümeste 3.064.000 adet Damızlık Broiler tavuk yumurtası, 96 işletmeye ait 159 kümeste 1.143.850 dönem/adet hindi, 57.095 köy yumurtacı tavuğu, 5.570 adet ördek, 7.955 adet kaz ile 8.990 adet köy hindisi olmak üzere toplam 45.285.110 adet kanatlı mevcuttur.

124.595 küçükbaş ve 122.951 büyükbaş hayvan da ilin tarımsal envanteri içerisinde yer almaktadır.

Hayvan ürünlerinde 2014 yılında; 4.125 ton kırmızı et, elde edilen gelir 61 milyon TL, 419.000 ton beyaz et, elde edilen gelir 2.095 milyon TL, 14.000 ton pembe et, elde edilen gelir 112 milyon TL olmuştur. Ayrıca, 2014 yılında Şube Müdürlüğümüz personeli tarafından, İlimizden diğer ülkelere et ve et ürünü, canlı hayvan ve yumurta ihracatı yapılabilmesi için gerekli kontroller yapılarak, 2.212 adet Veteriner Sağlık Sertifikası düzenlenmiştir. İlimizden toplam 96.000 ton kanat eti, 10.381.955 adet yumurta ihraç edilmiştir. Ayrıca, yumurta üretimi 49 milyon adet, elde edilen gelir 15 milyon TL, süt üretiminde 201.000 ton, süt ve süt ürünlerinden elde edilen gelir 130 milyon TL olmuştur.

Ayrıca kayıtlı (projeli) 32 adet kültür balıkçılığı işletmesi olup, toplam üretim miktarı 362 ton/yıl, elde edilen gelir 703.000 TL'dir. Yeniçağa Gölündeki avcılık yoluyla elde edilen tatlı su balıkları üretimi ise 8 tonun üzerindedir.

İlimizde arıcılık gelişme gösteren hayvancılık faaliyetleri arasında yer almaktadır. Arıcılık yapan işletme sayısı 475, Arılı kovan sayısı 16.500 adet, bal üretim kapasitesi yıllık 200 ton'dur. Kovan başına bal verim ortalaması 14 kg'dır.

1.8.4. Sanayi ve Ticaret

Bolu'nun 1970'li yıllarda kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınması ile sanayi ve ticaret alanında ciddi atılımlar görülmeye başlamıştır. Kalkınmada öncelikli illere yatırım yapan yatırımcılara sağlanan birtakım kolaylıklar, bu sonucun ortaya çıkmasını kolaylaştırmıştır. 1980'lerin başında kalkınmada öncelikli iller kapsamı dışına çıkarılan Bolu, sanayi ve ticaret alanında gelişimine devam etmiş olsa da, önceki döneme göre bu gelişme 90'lı yıllara kadar sekteye uğramıştır. 90'lı yıllarda gelişimini sürdüren Bolu, ardı ardına ortaya çıkan ekonomik krizler ve 1999'da yaşanan deprem felaketleri sonrasında sanayi ve ticaret alanında gerilemiştir.

İstanbul ve Ankara gibi iki büyük metropol arasında ve geleneksel sanayi merkezlerinin art bölgesinde yer almasına rağmen sanayileşmesini gerçekleştirememiş bir ara kent görünümündedir.

Bolu'nun 5084 Sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında bulunmaması ve çevresindeki bazı illerin söz konusu Kanun kapsamında bulunması İldeki yatırım ortamını olumsuz etkilemiştir.

Sanayi alt yapısındaki sorunlar, yatırımcı-girişimci sayısının az oluşu ve özendirici önlemlerin yetersizliği nedenleriyle arzu edilen düzeyde yatırım yapılamamakta, çevre illerden ve yabancı ülkelerden girişimci ve yabancı sermaye çekilmesi de mümkün olmamaktadır.

Sanayinin büyük ölçüde küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluştuğu Bolu'da faaliyette bulunan önemli sanayi dalları; gıda, orman ürünleri ve mobilya, madeni eşya ve metal sanayi, ısı cam ve temperli cam sanayi, elektrik cihazları üretimi, dokuma-giyim eşyası ve deri sektörleridir. İlimizde mevcut sanayi tesisleri merkezde yoğunlaşmıştır. Bolu'nun ilçelerinden Seben, Dörtdivan, Kıbrısçık ve Göynük ilçelerinin ekonomisi genelde tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bu ilçelerde birkaç istisna dışında ciddi anlamda sanayi tesisi yapılanması mevcut değildir. Gerede'de deri sanayi yaygın olarak gözlenmektedir. İlçede 130 deri fabrikası bulunmakta olup, sektör yaklaşık 3.000 çalışanıyla ilçe istihdamının büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Mudurnu'da Sunta, Gıda (tahin, helva), Yem ve Tavukçuluk tesisleri mevcuttur. Mengen'in sanayisi ise genelde orman ürünlerine dayanmaktadır. Gentaş Werzalit fabrikası ile merkez ve köylerdeki mobilya atölyelerini sanayi tesisleri arasında sayabiliriz. Yeniçağa ekonomisinin önemli bir bölümünü nakliyatçılık oluşturmaktadır. İlçede faaliyet gösteren uluslararası ve yurt içi 30'un üzerinde nakliye şirketi bulunmaktadır.

İlimiz Merkez ve İlçelerinde 2014 yıl sonu itibarıyla 409 adet Sanayi Sicil Belgesi almış firma bulunmakta ve bu tesislerde yaklaşık olarak 17.000 kişi istihdam edilmektedir. Sanayi kuruluşlarınca 2014 yılında; Toplam 639.985.968 \$ ihracat ve 223.099.493 \$ ithalat gerçekleştirilmiştir. (*Ticaret İl Müdürlüğü*)

İl genelinde 17 banka ve bu bankalara bağlı 45 şube faaliyet göstermektedir. 397 Anonim, 2.110 Limited, 11 Kollektif, 1.097 Şahıs ve 214 Diğer (koop., yabancı, vakıf işletmesi vd.) olmak üzere toplam 3.829 şirket mevcuttur.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı sorumluluk alanına giren Kooperatif sayısı 46, faal üye sayısı 5.112, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sorumluluk alanına giren Kooperatif sayısı 74, faal üye sayısı 1.841'dir. İl genelinde faaliyet gösteren 27 Esnaf ve Sanatkarlar Odalarına kayıtlı faal üye sayısı 7.936'dır.

Organize Sanayi Bölgeleri; İlimizde ikisi faaliyete geçen 4 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.

a- Bolu Karma ve Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

Bolu Karma ve Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, yatırım teşvikleri yönünden sanayi kuşağı normal iller kapsamındadır.

1975 yılında kurulan, 74 hektar alana sahip olan ve 51 parselden oluşan **Bolu O.S.B'**ye ek olarak 35 parsel ve 73 hektar alandan oluşturulan **Bolu Merkez I (Tevsii) (Tekstil) İhtisas O.S.B'nin** imar-parselasyon planları alt yapı ve enerji projeleri onaylanıp, 1. Etapta kamulaştırması tamamlanan altyapı imalatları yapım işi Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının kredi desteği ile tamamlanmıştır.

Mevcut Bolu O.S.B'ye ek olarak Bolu Merkez I (Tevsii) (Tekstil) İhtisas O.S.B'nin de birleştirilmesi sonucunda Bolu Karma ve Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi adı altında toplamda 147 ha. alan ve 86 parselden oluşmuştur. Bolu Karma Tekstil ve İhtisas Sanayi Bölgesinde tahsis edilen parsel sayısı 72 olup, üretime geçen parsel sayısı 53'dür. Üretime geçen parsellerdeki faal işyerlerinde 4.000 kişilik istihdama ulaşılmıştır.

Ek İhtisas OSB'nin kamulaştırma bedeli yaklaşık 14.000.000 TL tutmaktadır. Kamulaştırma çalışmaları kapsamında; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca önceki yıllarda gönderilen 9.139.543 TL kredi ve bölgenin katkısı ile birlikte toplam 11.999.855 TL ile 69 ha. alanın rızai satış üzerinden anlaşması yapılarak tapuları alınmıştır. Kamulaştırılması yapılan alanların da alt yapı yapım işleri tamamlanmıştır.

3 ha. alana sahip mera vasıflı parseller, mera vasfından çıkarılmış olup, Milli Emlak Müdürlüğünden bedeli karşılığında satışı alınacaktır. 2. Eapta kamulaştırılması yapılamayan 4 ha. alan için çalışmalar devam etmekte olup, 2015 yılı içerisinde kamulaştırılması yapılarak alt yapısının bitirilmesi planlanmaktadır.

Mevcut Organize Sanayi Bölgesinin her türlü altyapı hizmetlerinin tamamlanmış olması, ulaşım ve nakliye avantajlarının yanında istihdama cevap verebilecek yeterli elemanın bulunması, Tevsii Organize Sanayi Bölgemizin cazibesini artırmakta olup, ilave OSB alanının tam kapasite ile işletmeye açılmasıyla yaklaşık 8.000 – 10.000 kişiye iş imkanı yaratılacak ve Bolu ekonomisinin kalkınmasında lokomotif görevini üstlenecektir.

b- Gerede Organize Sanayi Bölgesi:

1993 yılında kurulan, 100 ha. büyüklüğünde ve 48 adet sanayi parselinden oluşan **Gerede O.S.B'**de 44 sanayi parselinin tahsisi yapılmış, 4 adet parsel tahsis edilmeyi beklemektedir. Üretime geçen parsel sayısı 20, inşaat safhasında olan parsel sayısı 10, proje safhasında olan parsel sayısı 3, tahsisli boş parsel sayısı 11 olup, istihdam 435'dir. Gerede O.S.B tam kapasite ile faaliyete geçirilebildiği takdirde 5.000 insana istihdam imkânı sağlanabilecektir.

c- Gerede Deri İhtisas Organize Sanayi Bölgesi:

1997 yılında kurulan 131 ha. büyüklüğünde, her biri 3–15 dönüm arasında değişen (46 adet 3 dönüm,50 adet 6 dönüm,30 adet 9 dönüm,1 adet 15 dönüm) 127 sanayi parselinden oluşan **Gerede Deri İhtisas O.S.B'nin**, tamamı kamulaştırılmış, bedelleri ödenmiştir. Atık Su Arıtma Tesisi tamamlanmış, 26.01.2007 tarihinde resmi açılışı yapılmıştır. Arıtma tesisinden arıtılmış olarak çıkan su; yapımı gerçekleştirilen deşarj hattıyla yaklaşık 5 km uzaktaki Ulusu Deresine deşarj yapılmaktadır. İmar planı ve altyapı proje revizyonları tamamlanmak suretiyle 09.08.2012 tarihi itibariyle altyapı ihalesi yapılmış olup, sözleşme yapılmak suretiyle 17.08.2014 işe başlanmıştır.

2014 yılı sonuna kadar 20.400.000 TL kamulaştırma ve altyapı harcaması yapılmıştır.

Gerede Deri İhtisas O.S.B'nin altyapı çalışmalarının tamamlanmasından sonra İlçe Merkezindeki mevcut tabakhaneler O.S.B'ye taşınacak, üretim ve istihdam imkânları artacaktır.

ç- Yeniçağa Organize Sanayi Bölgesi:

1997 yılında kurulmuştur. Organize Sanayi Bölgesi yapımı için 120 ha. alan için yer seçimi yapılmış, kamulaştırma, imar planları ve diğer altyapı projeleri çalışmalarına henüz başlanılmamıştır. Talepler doğrultusunda kamulaştırma ve alt yapı işlemleri sağlanacak kredi dâhilinde hızlandırılacaktır.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

OSB'nin Adı	Alanı (Ha)	Parsel sayısı	İşyeri Sayısı		Üretime Geçen Parsel Sayısı	İstihdam Sayısı
			Tahsis Edilen Parsel Sayısı	Tahsis Yapılmayan Parsel Sayısı		
Bolu Karma ve Tekstil İhtisas OSB	147	86	72	14	53	4.000
Gerede OSB	100	48	44	4	20	435
Gerede Deri İhtisas OSB	131	127	1	126	--	--
Yeniçağa OSB	120	50	--	--	--	--

Küçük Sanayi Siteleri: İlimizde inşaatı tamamlanarak faaliyet gösteren 4 Küçük Sanayi Sitesi, 3 Toplu İşyeri bulunmaktadır. Bu alanlarda toplam 1.344 adet işyeri mevcut olup bu işyerlerinde 2.466 kişi istihdam edilmektedir. Faal olan Küçük Sanayi Siteleri ve Toplu İşyerlerinin toplam alanı 824.601 m², doluluk oranı % 80 civarındadır.

**FAAL OLAN AMACINI GERÇEKLEŞTİRİP TERKİN VEYA TASFİYEYE GİREN
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ VE TOPLU İŞYERİ YAPI KOOPERATİFLERİ**

Küçük Sanayi Sitesinin Adı	Kuruluş Yılı	Faaliyete Geçtiği Yıl	Yüz Ölçümü (m2)	İşyeri Sayısı	Hukuki Durumu
Bolu Küç.San. Sit.	1964	1974	102.000	503	Terkin
Bolu Yeni Küç.San. Sit.	1978	1992	151.113	215	Terkin
Yeniçağa Küç.San. Sit.	1974	1984	300.000	286	Terkin
Gerede Toplu İş Yeri	1968	1973	83.000	188	Terkin
Mudurnu Toplu İş Yeri	1990	1993	16.988	36	Terkin
Mengen Toplu İşyeri ve Konut Yapı Koop. (2007 Yılında Unvan değişikliği Yaptı)	1975	2000	164.000	65	Faal
Bolu Ata Küç.San. Sit.	1998	2011	7.500	51	Terkin
T O P L A M			824.601	1.344	

**1163 Sayılı Kooperatifler Kanununa tabi Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Sorumluluk Alanına Giren Kooperatifler**

	Sayı	Faal Üye Sayısı
Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	29	787
Tüketim Kooperatifi	3	1.847
Esnaf Sanatkarlar Kredi Kefalet Koop.	8	2.023
Küçük Sanat Koop.	1	165
Üretim Pazarlama Koop.	1	187
Tarım Satış Koop.	1	28
Es.Kef.Üst Birlik	1	14
Turizm Geliştirme Kooperatifi	2	61
Toplam :	46	5.112

Tablodan da anlaşılacağı üzere İlde, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Sorumluluk alanına giren 46 adet kooperatif bünyesinde 5.112 faal üye kayıtlı bulunmaktadır.

**1163 Sayılı Kooperatifler Kanununa tabi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Sorumluluk Alanına Giren Kooperatifler :**

Yapı Kooperatifleri	Yapı Koop		K.San. Sit. Yapı Koop		Top.İşy. Yapı Koop		Genel Toplam	
	Sayı	Ortak sayısı	Sayı	Ortak sayısı	Sayı	Ortak sayısı	Sayı	Ortak sayısı
Faal Kooperatif	17	415			1	60	18	475
Yıl İçinde Kurulan Kooperatif								
Tasfiye Halindeki Kooperatif	52	1.300	1	32	3	34	56	1.366
Toplam	69	1.715	1	32	4	94	74	1.841

Terkini Yapılan Kooperatif Sayısı	5	125					5	125
-----------------------------------	---	-----	--	--	--	--	---	-----

Tablodan da anlaşılacağı üzere İlde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Sorumluluk alanına giren 74 adet kooperatifin bünyesinde 1.841 üye kayıtlıdır. Ayrıca 5 adet kooperatifin terkinini (kapanışı) yapmıştır.

İlimiz ve İlçeleri Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerince 2012-2014 Yıllarında Esnaf ve Sanatkarlara Kullandırılan Krediler							
Kooperatifin Adı	Kayıtlı Ortak Sayısı	2012 Yılı Kullandırılan Toplam Kredi Miktarı	2013 Yılı Kullandırılan Toplam Kredi Miktarı	2014 Yılı Kullandırılan Toplam Kredi Miktarı	2012 Yılı Ortaklardan Takipteki Alacak Toplamı	2013 Yılı Ortaklardan Takipteki Alacak Toplamı	2014 Yılı Ortaklardan Takipteki Alacak Toplamı
BOLU	910	7.636.000	12.974.075	11.839.890	1.152.926	1.378.418	1.674.765
GEREDE	302	3.733.250	3.801.150	4.996.154	178.963	185.257	445.253
MENGEN	248	2.363.250	3.864.500	4.914.107	36.772	27.164	77.471
YENİÇAĞA	142	1.958.875	2.640.000	2.456.000	61.209	111.637	169.845
KIBRISCIK	103				112.172	77.844	84.373
SEBEN	107	567.000	787.000	599.000	42.408	45.550	72.766
MUDURNU	194	2.232.000	1.546.500	2.425.000	154.130	118.997	98.830
GÖYNÜK	284	5.476.999	6.322.500	9.798.875	88.787	307.584	328.888
TOPLAM	2.290	23.967.374	31.935.725	37.029.026	1.827.367	2.252.451	2.952.191
(% Oranı) Artış/Düşüş Eğilimi		% 64,75 ARTIŞ	% 33,25 ARTIŞ	% 16 ARTIŞ	% 32,06 AZALIŞ	% 23,26 ARTIŞ	% 31 ARTIŞ

İlimizde Faaliyet Gösteren Esnaf ve Sanatkârlar Odaları:

	Sayı	Faal Üye Sayısı
Şoförler ve Otomobilciler Odası	6	1.777
Ayakkabıcılar Odası	1	126
Şoförler ve Esnaf Sanatkarlar Odası	2	536
Bakırcılar ve Kalaycılar Sobacı Madeni İş Oto Tam. ve Tenekeçiler Odası	1	165
Bakkallar, Şekerciler ve Bayiler Odası	1	477
Berberler ve Kuaförler Odası	1	251
Demirciler ve Nalburcular Odası	1	515
Elektrik ve İnşaat Sanatkarları Odası	1	696
Esnaf Sanatkarlar Odası	5	1.564
Kahveciler ve Otelciler Odası	2	449
Lokantacılar, Aşçılar ve Pastacılar Odası	1	403
Manavlar Odası	1	193
Terziler Odası	1	559
Tabak Esnaf ve Sanatkarlar Odası	1	106
Bakkallar, Tuhafiyeciler Odası	1	119
TOPLAM	26	7.936

Bolu Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğinin 26 üyesi bulunmakta olup 26 Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı 7.936 faal üye mevcuttur.

İL MALİYESİ: İlimizde; gerçek usulde 13.570, basit usulde 2.462, kurumlar vergisinde 2.197, diğer ücretler 89 olmak üzere toplam 18.318 vergi mükellefi kaydı bulunmaktadır.

31.12.2013 tarihi itibarı ile Gelir Kalemleri: İl Geneli (Tüm Gelirler İtibariyle)	31.12.2014 tarihi itibarı ile Gelir Kalemleri: İl Geneli (Tüm Gelirler İtibariyle)
Bütçe Gelirleri Genel Toplamı	Bütçe Gelirleri Genel Toplamı
Tahakkuk 722.118.382,67	Tahakkuk 816.141.050,25
Tahsilat 463.037.196,97	Tahsilat 524.428.554,68
Tahsilat Oranı % 64,12	Tahsilat Oranı % 64,26
Vergi Gelirleri	Vergi Gelirleri
Tahakkuk 585.512.882,23	Tahakkuk 664.548.996,51
Tahsilat 425.519.414,79	Tahsilat 484.059.344,11
Tahsilat Oranı % 72,67	Tahsilat Oranı % 72,84
Vergi Dışı Gelirler	Vergi Dışı Gelirler
Tahakkuk 129.262.453,17	Tahakkuk 143.865.535,85
Tahsilat 31.059.661,62	Tahsilat 33.468.932,13
Tahsilat Oranı % 24,03	Tahsilat Oranı % 23,26
Sermaye Gelirleri ile Bağış ve Yardımlar	Sermaye Gelirleri ile Bağış ve Yardımlar
Tahakkuk 7.343.047,27	Tahakkuk 7.726.517,89
Tahsilat 6.458.120,45	Tahsilat 6.900.278,44
Tahsilat Oranı % 87,95	Tahsilat Oranı % 89,31

Vergi Dairelerinin 31.12.2014 Tarihi İtibariyle Mükellef Sayısı				
Vergi Dairesi	Basit Usulde Gelir Vergisi	Gerçek Usulde Gelir Vergisi	Kurumlar Vergisi	Toplam
Bolu Merk. Ver. Dairesi	1.145	9.178	1.438	11.761
Dörtdivan Mal Müdürlüğü	74	307	41	422
Gerede Vergi Dairesi	502	1.580	230	2.312
Göynük Mal Müdürlüğü	167	704	97	968
Kıbrısık Mal Müdürlüğü	29	118	17	164
Mengen Mal Müdürlüğü	192	527	103	822
Mudurnu Mal Müdürlüğü	193	574	139	906
Seben Mal Müdürlüğü	80	152	16	248
Yeniçağa Mal Müdürlüğü	80	430	116	626
Diğer Ücretler				89
TOPLAM	2.462	13.570	2.197	18.318

1.8.5 Ormancılık

İl yüzölçümünün % 64'üne tekabül eden orman alanları toplam 506.582 hektardır. Bu alanın % 76'sı (384.749 hektarı) normal koru, % 24'ü (121.833 hektarı) bozuk koru'dan oluşmaktadır.

İl ormanlarının yarıya yakın kısmını çam türleri oluşturmaktadır. Köknar, kayın, meşe ağaçları da il ormanlarında bulunan diğer ağaç türleridir.

Kadastrosu yapılan alan 597.718 hektar, bu alanın 413.892 hektarının tescili yapılmıştır. Kadastrosu yapıp, tescili yapılmayan alan 146.876 hektar, kadastrosu yapılmayan alan 74.361 hektardır.

İl'deki 487 köyün 402'si orman köyüdür. İl nüfusunun yaklaşık % 37'si orman köylerinde yaşamaktadır. İl'in orman yolları uzunluğu toplam 8.934 km. olup, bunun 6.496 km'si yapılmış, 2.438 km'sinin de yapımı planlanmıştır.

Bolu ili ormanlarında 2014 yılı Aralık ayı sonu itibariyle; 754.870 m³ endüstriyel odun ile 199.945 ster yakacak odun üretimi yapılmıştır. Bu ürünlerin satışından 133 milyon TL gelir elde edilmiş olup, 48 milyon TL kar sağlanmıştır.

İlimiz ormancılık sektöründe faaliyet gösteren fabrika sayısı 118 olup, yıllık üretme kapasiteleri 498.049 m³tür.

Bolu İli Ormanları						
Genel Saha (H.A.)	Ormanlık Saha (H.A.)			Koru (H.A.)		
	Ormanlık Saha	Açıklık Saha	Toplam	Normal	Bozuk	Toplam
796.134	506.582	289.552	796.134	384.749	121.833	506.582

Bolu İli Orman Varlığının Ağaç Türlerine Göre Dağılımı %			
Kayın	% 14	Meşe	% 3
Göknar	% 31	Diğer Yapraklı	% 1
Sarıçam	% 27	Kızılcım	% 1
Karaçam	% 23	Toplam	% 100
Kanuni Hak Sahibi Köy Sayısı			
BOLU	31. Madde kapsamına giren köyler		370
	32. Madde kapsamına giren köyler		32
	Toplam Orman Köyü		402
	Orman Dışı Köyler(Madde Dışı Köyler)		85
Toplam Köy Sayısı			487

Not: 31. Madde: Mülki sınırları içerisinde verimi yeterli devlet ormanı olan köyler

32. Madde: Mülki sınırları içerisinde verimi yeterli olmayan devlet ormanı olan köyler

1.8.6 Madencilik

İl GSYİH'sı içinde önemli bir yer tutmamakla birlikte, linyit madenciliği, kum, kil ve taş ocakçılığı alt sektörlerinde faaliyette bulunan işletmeler bulunmaktadır. Mengen ve Göynük ilçelerinde linyit kömürü, Seben İlçesindeki mermer yatakları ilin sahip olduğu maden rezervleri arasında yer almaktadır. Göynük İlçesinde hemen hemen hiçbir şekilde değerlendirilmeyen ve kömürden sonra en önemli enerji kaynağını oluşturan bitümlü şistler, sentetik sıvı yakıt olarak kullanılabilirliğinin yanı sıra, petro-kimya sanayii için de girdi olma potansiyeline sahiptir.

MTA'nın il'deki maden ve enerji kaynaklarına ilişkin bulguları; kireç, alçı taşı yataklarının yanı sıra, metalik maden kaynaklarından; Demir (Yeniçağa-Kemaller), Manganez (Gerede-Çayırviran), Endüstriyel hammadde kaynaklarından; Kaolen (Gerede-Yeniçağa), (Mudurnu-Merkez), Talk (Mudurnu-Merkez), Manyazit (Mudurnu-Ilıca), Mermer (Göynük) ve enerji hammaddelerinden; Turba-Torf kömürü (Yeniçağa) ile ilgili işletme potansiyeli mevcut rezervlerin bulunduğunu ortaya koymaktadır.

1.9. ULAŞIM

Bolu İlinde ulaşım karayolu ile sağlanmakta, demiryolu ağı bulunmamaktadır. Askeri hava alanı sivil ulaşım hizmetlerine açık değildir.

İlimiz yol ağında; 366 km. devlet yolu, 261 km. il yolu ve 114 km. otoyol bulunmaktadır. Köy yolu envanterinde ise 2.269 km. asfalt, 1.458 km. stabilize olmak üzere toplam 3.727 km. yol bulunmaktadır. Söz konusu yolların bakım ve onarımı 41.,42. ve 43. Bakım Şube Şeflikleri ile Çaydurt, Tünel ve Cankurtaran Bakım İşletme Şeflikleri tarafından yürütülmektedir. 41. Bakım Şube Şefliği, Çaydurt, Tünel ve Cankurtaran Bakım İşletme Şeflikleri Bolu il sınırlarındadır.

Bolu İlinde; 41. Bakım Şube Şefliğinin Köroğlu, Bolu Dağı ve Taşlıyayla Bakımevleri, 42. Bakım Şube Şefliğine bağlı Gerede ve 43. Bakım Şefliğine bağlı Göynük ve Mudurnu Bakımevleri bulunmaktadır. Otoyollara ait Çaydurt, Tünel ve Cankurtaran Bakım İşletme Şeflikleri Bolu İli bünyesindedir.

Karayolları 4. Bölge Müdürlüğü Bolu İli Yol Ağı									
Bolu İli		Yol Uzunluğu	Sath Cinsleri						Bölün. Yol
			Asfalt		Parke	Stabilize	Toprak	Geçit Vermez	
			Bsk	Ask					
Devlet Yolu	41. Şube	138	94	44	-	-	-	-	94
	42. Şube	70	70	-	-	-	-	-	70
	43. Şube	158	21	137	-	-	-	-	4
	TOPLAM	366	185	181	-	-	-	-	168
İl Yolu	41. Şube	197	37	159	1	-	-	-	7
	42. Şube	15	2	13	-	-	-	-	1
	43. Şube	49	3	45	1	-	-	-	2
	TOPLAM	261	42	217	2	-	-	-	10
Otoyol	Otoyol.	100	100	-	-	-	-	-	100
	Bağlantı Yol	14	14	-	-	-	-	-	14
	TOPLAM	114	114	-	-	-	-	-	114

BSK: Bitümlü sıcak karışım kaplama, ASK: Asfalt sathi kaplama.

Köy Yolları Envanteri

Sıra No	İlçe	Yol Durumu				
		Asfalt (km)	Stabilize (km)	Tesviye (km)	Ham Yol (km)	Toplam (km)
1	Merkez	631	209			840
2	Dörtdivan	76	27			103
3	Gerede	361	98			459
4	Göynük	332	323			655
5	Kıbrısçık	84	48			132
6	Mengen	271	275			546
7	Mudurnu	304	347			651
8	Seben	144	113			257
9	Yeniçağa	66	18			84
TOPLAM		2.269	1.458			3.727

İlimizdeki mevcut orman yollarıyla ilgili veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

	Tüm Tülü(Km)	Yapılan Tülü (Km)	Yapılacak Tülü (Km)
Bolu İli	8.934	6.496	2.438

2. MAHALLİ İDARELER

2.1. Belediyeler

Bolu il sınırları içinde; Merkez İlçe ve ilçe belediyeleri ile Merkez İlçeye bağlı Karacasu, Mudurnu'ya bağlı Taşkesti, Mengen ilçesine bağlı Gökçesu Belde Belediyeleri olmak üzere toplam 12 belediye bulunmaktadır.

BELEDİYELERİN 2015 YILI BÜTÇE BİLGİLERİ

Belediye Adı	Kuruluş Tarihi	2015 Bütçesi (TL)
Bolu	1880	150.000.000
Karacasu	1989	2.434.295
Dörtdivan	1962	3.500.000
Gerede	1871	20.000.000
Göynük	1923	4.500.000
Kıbrısçık	1958	1.685.000
Mengen	1948	6.646.200
Gökçesu	1992	1.913.770
Mudurnu	1893	7.600.000
Taşkesti	1987	2.475.000
Seben	1946	3.650.000
Yeniçağa	1962	5.150.000
Toplam		209.554.265

2.2. İl Özel İdaresi

İl Özel İdaresi hizmetlerini Kültür Mah. Şehitler Caddesindeki kendisine ait binada sürdürmektedir. Tüm ilçelerimizde Özel İdare teşkilatı mevcuttur.

31.12.2014 tarihi itibarıyla; İl Özel İdaresi Bütçesinden kamu kuruluşlarına tahsis edilen yardım miktarları ile Bakanlıklar tarafından aktarılan yardımlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Kurum Adı	Yapılan Yardım Miktarı (TL)		
	İl Özel İdaresi 2014 Bütçesinden Tahsis Edilen Ödenek	2014 yılı Bakanlıklar Tarafından	Toplam
Genel Sekreterlik (Mali Hiz.Md.,İnsan Kay. Eğitim Md., Muhtarlar, İmar Kent. İy. Md. Plan Proje Yat.ve İnş.Encümen Md.,	21.997.933,00	41.693.751,91	63.691.684,91
Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Md.	280.004	0,00	280.004,00
İl Sağlık Md.	60.012,00	1.540.143,44	1.600.155,44
Aile ve Sosyal Politikalar İl Md.	88.502,00	0,00	88.502,00
Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Md.	260.015,00	180.361,57	440.376,57
İl Milli Eğitim Md.	4.300.015,00	26.881.387,00	31.181.402,00
Çevre ve Şehircilik İl Md.	100.006,00	0,00	100.006,00
İl Kültür ve Turizm Md.	68.002,00	66.440,00	134.442,00
İl Afet ve Acil Durum Md.	227.000,00	510.000,00	737.000,00
İl Emniyet Md.	100.005,00	481.389,00	581.394,00
Gıda Kontrol Labaratuar Md.	1,00	0,00	1,00
İlçeler Toplamı (Muhtar Ücretleri)	1.206.505,00	4.373.039,95	5.579.544,95
Toplam	28.688.000,00	75.726.512,87	104.414.512,87

NOT: 2014 yılı bütçesi 28.688.000,00 TL dir. (31.12.2014 Yılı Toplam Ödenegi; 2013 yılından devir 33.804.525,32 TL, 2014 yılı bütçe toplamı: 28.688.000,00 TL,, 2014 yılı ek bütçesi 4.670.000 TL, Bakanlıklar tarafından aktarılan 75.726.512,87 TL olmak üzere toplam 142.889.038,19 TL'dir.

2014-2015 Yılı Mali Bütçesi (TL)

		2014 Yılı Mali Bütçesi	2015 Yılı Mali Bütçesi
Gelir Bütçesi		30.516.000,00	40.644.700,00
Gider Bütçesi	Cari Giderler	14.134.556,00	28.887.607,00
	Yatırım Giderleri	9.343.525,00	9.593.028,00
	Transfer Giderleri	5.209.919,00	2.164.065,00

2.3. Köyler

Bolu ilinde 487 adet köy bulunmaktadır. İldeki köyler genellikle dağınık yerleşim karakteri göstermektedir. Köylerin önemli bir bölümünün yol, su, elektrik, telefon gibi alt yapı hizmetleri büyük ölçüde tamamlanmış olup, okul, sağlık ocağı, cami gibi sosyal tesisleri önemli ölçüde mevcuttur. 487 köyün içme suyu, 380 köyün ise kanalizasyon şebekesi mevcuttur.

İl Özel İdaresi ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri aracılığıyla, KÖYDES Projesi kapsamında yol, su gibi alt yapı çalışmaları yıllık programlar dahilinde sürdürülmektedir.

Köy İçme Suyu ve Kanalizasyon Durum Tablosu

İlçe Adı	Köy Sayısı	İçme Suyu Şebekesi Olan Köy Sayısı	İçme Suyu Şebekesi Olmayan Köy Sayısı	İçme Suyu Şebekesi Yetersiz Köy Sayısı	Kanalizasyon Şebekesi Olan Köy Sayısı	Kanalizasyon Şebekesi Olmayan Köy Sayısı
Merkez	112	112			105	7
Dörtdivan	24	24			24	
Gerede	92	92			72	20
Göynük	66	66			47	19
Kıbrısçık	22	22			9	13
Mengen	56	56			37	19
Mudurnu	70	70			48	22
Seben	29	29			22	7
Yeniçağa	16	16			16	
TOPLAM	487	487			380	107

3. SİVİL TOPLUM

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığının verilerine göre Bolu'da 31.12.2014 tarihi itibarıyla; (561) faal dernek ve dernek şubesi bulunmaktadır. Bu derneklerin büyük bir kısmının (134) mesleki ve dayanışma amaçlı dernek olduğu, ardından dini hizmetleri gerçekleştirme amaçlı derneklerin geldiği (109) ve insani yardım amaçlı derneklerin (105) bunu izlediği görülmektedir. Bu verilerden İl'deki derneklerin büyük kısmının sosyal etkinliklere yönelik olarak faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır.

İlimizde (1) adet kamu yararına dernek, (37) adet kamu yararına dernek şubesi bulunmaktadır.

Sendikal faaliyetler kapsamında 3 işçi sendikası şubesi, 6 memur sendikası şubesi, 2 sendika temsilciliği ve 19 memur sendikası temsilciliği faaliyet göstermektedir.

Ayrıca, İlimizde 22 adet parti il teşkilatı, 17 adet merkez ilçe teşkilatı, 89 adet parti ilçe teşkilatı, 34 adet belde teşkilatı vardır. Toplam 162 adet siyasi parti teşkilatı bulunmaktadır. 2 gazeteciler cemiyeti, 29 vakıf, 26 adet Esnaf ve Sanatkarlar Odası mevcut olup çeşitli dönemlerde alanlarıyla ilgili değişik çalışmalar yürütmektedirler.

4. YATIRIM FAALİYETLERİ

1 Ocak - 31 Aralık 2014 Dönemi itibarı ile İl genelinde 96'sı Bölge Müdürlükleri, 9'u Üniversite, 4'ü Genel Müdürlük, 140'ı İl Müdürlükleri, 69'u Kaymakamlıklar (Köylere Hizmet Götürme Birlikleri) ve 107'si Belediyelere ait olmak üzere toplam 425 proje yürütülmektedir.

Projelerin sektörel dağılımı; eğitim 37, enerji 30, inşaat 16, madencilik 1, orman 7, sağlık 20, spor 12, tarım 27, turizm 31, ulaştırma 77, diğer kamu hizmetleri 167 şeklindedir.

İLDEKİ BELLİ BAŞLI PROJELERDEN

BOTAŞ tarafından; Bolu il sınırları içinden geçen, yaklaşık 145,2 kilometre uzunluğundaki “Aktaşkurtlar Hat Vana İstasyonu- Gerede-Bolu-Düzce Doğal Gaz Boru Hattı Yapım İşi için Mart 2007 tarihinde ihaleye çıkılmış, ihaleyi alan firma ile 22.08.2007 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Yer teslimi 28.08.2007 tarihinde yapılan projede, 03.11.2008 tarihi itibariyle inşaat çalışmaları tamamlanarak geçici kabulü yapılmıştır. Şehir içi doğalgaz dağıtım şebekesinin resmi açılışı ise 10 Ocak 2009 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

AKSA (Bilecik Bolu Doğalgaz Dağıtım A.Ş.)

AKSA Bilecik Bolu Doğal Gaz 09.06.2005 tarihinde EPDK tarafından yapılan ihaleyi kazanarak 30 yıl süreyle Bilecik, Bozüyük, Bolu, Söğüt, Pazaryeri, İnönü, Çukurhisar, Osmaneli, Vezirhan ve Bayırköy şehirlerinde doğalgaz dağıtımını yapma hakkını DAG/584-17/106 numaralı lisansı alarak kazanmıştır.

AKSA Bilecik Bolu Doğal Gaz BOTAŞ iletim hattı yapımına paralel olarak Bolu ilinde Doğal Gaz dağıtım faaliyeti çalışmalarına başlamış olup, BOTAŞ’ın iletim hattını devreye almasına müteakip bir hafta içerisinde 07.01.2009 tarihinde şehre ilk gaz arzını sağlamıştır.

Aksa Bilecik Bolu Doğal Gaz’ın 2008-2014 yılları arasında yaptığı çalışmalar ile Bolu İlinde 2 adet RMS-A istasyonu, 30 adet RMS-B ve Müşteri istasyonu, 205 km polietilen hat, 54 km çelik hat, 6.228 adet ~84 km servis hattı imalatı yapılmıştır. Yapılan imalatlar neticesinde yaklaşık 44.000 adet potansiyel kullanıcıya (konut ve işyeri) ulaşılmış olup 29.000 adet aktif doğalgaz kullanıcısı bulunmaktadır.

Şirket 2014 yılı yatırımı kapsamında; Sümer, Tepecik, Aktaş, Köroğlu, Sağlık, Alpagut, Alpagutbey, Baysal, Çıkınlar, Çakmaklar mahallelerinde toplamda 110 km lik bir çalışma yapılması ve bu çalışma neticesinde 3.000 binada bulunan 9.000 daireye daha doğal gaz arzı sağlanması planlanmıştır. 5 ekip ile çalışmalar devam etmekte olup çalışmalar sonucunda 42 km şebeke imalatı tamamlanmıştır.

2015 yılı Ocak-Şubat-Mart aylarında Çıkınlar ve Ovadüzü mahallelerinde toplamda 3,5 km lik bir çalışma yapılması planlanmıştır.

31.12.2014 günü itibariyle hava muhalefeti dolayısı ile çalışmalara geçici bir süreliğine ara verilmiştir.

KARGAZ (KarGaz Doğalgaz Dağıtım San. Ve Tic. A.Ş.)

Gerede ilçesinde doğal gaz alt yapı çalışmalarına 30.05.2011 tarihinde başlanmıştır. Yılsonuna kadar 70.127 metre polietilen hat ve 21.643 metre çelik hat olmak üzere toplamda 91.770 metre şebeke hattın yapımı tamamlanmıştır. 1 adet basınç düşürme istasyonu (RMSA) ve 1 adet 5.000 m³’lük bölge regülatörü montajı yapılmıştır. 17.04.2012 tarihinde basınç düşürme istasyonunun kabulü yapılarak 23.04.2012 tarihinde şebekeye gaz verilmiştir.

2013 yılında 2.000 metre çelik hat, 19.900 metre şebeke hattı, 830 adet servis kutusu yatırımı planlanmış olup, dönem sonu itibariyle 40.903 metre şebeke hattı döşenmiş ve 967 adet servis kutusu takılmıştır.

2014 yılında ise 1.150 metre çelik hat, 5.500 metre şebeke hattı, 650 adet servis kutusu yatırım programına alınmış olup, 9.500 metre şebeke hattı, 470 adet servis kutusu gerçekleştirilmiştir.

Doğal gaz kullanmayı hedefleyen müşteri abonelik kayıtlarına 09.12.2011 tarihinde başlanmış ve 2011 yılında 90, 2012 yılında 2.471, 2013 yılında 2.513, 2014 yılında ise 1.753 adet abonelik olmak üzere toplam 6.827 müşteriyle abonelik sözleşmesi yapılmıştır.

KÖYDES Projesi;

2014 yılında KÖYDES Projesi kapsamında ilimize 5.967.967 TL ödenek ayrılmış;

- 13 içme suyu projesi
- 3 muhtelif köy içme suları bakım ve onarım projesi

- 3 atık su projesi
- 1 sulama projesi
- 31 asfalt projesi
- 4 stabilize projesi
- 5 muhtelif köy yolları bakım ve onarım projesi
- 18 parke taşı döşeme projeleri olmak üzere 78 proje planlanmıştır.

Bu projeler karşılığında;

- 10 köy sağlıklı içme suyuna kavuşmuş,
- 65,50 km I. ve II. Kat asfalt kaplama yapılmıştır.

Ayrıca 9.000 m² parke taşı döşenmiştir. Dönem içerisinde biten işlerde 3.662.228 TL harcama yapılmıştır.

İL YATIRIMLARININ KURULUŞLARA VE BELEDİYELERE GÖRE DAĞILIMI
(01 OCAK - 31 ARALIK 2014)

Sıra No	Proje Sahibi	Proje Sayısı	Proje Bedelleri Toplamı	2014 Yılı Ödeneği			2014 Yılı Harcamaları
				Genel ve Katma Bütçe	Özel İdare Bütçesi	Toplam	
TOPLAM		425	1.942.533.524	173.902.946	23.578.597	197.481.543	159.623.816
BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ		96	1.353.986.702	71.977.681		71.977.681	65.682.478
1	İLLER BANKASI ANKARA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	3	7.992.000	4.985.000		4.985.000	2.694.000
2	KARAYOLLARI IV. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	20	1.201.241.000	39.477.774		39.477.774	39.477.774
3	DSİ V. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	10	109.245.179	2.678.723		2.678.723	2.675.221
4	ORMAN VE SU İŞLERİ IX. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	25	6.824.609	6.824.609		6.824.609	6.789.434
5	TAPU VE KADASTRO I. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	17	89.000	89.000		89.000	50.000
6	ANKARA VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	12	2.446.943	2.119.848		2.119.848	1.431.313
7	MTA MARMARA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	1	1.058.000	105.800		105.800	171.343
8	BOLU ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	6	6.989.971	8.666.927		8.666.927	8.293.393
9	YÜK. ÖGR.KREDİ VE YURT.KURUMU BÖL. MÜD.	2	18.100.000	7.030.000		7.030.000	4.100.000
ÜNİVERSİTE		9	183.373.000	30.377.351		30.377.351	27.510.945
1	A.İ.B.ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	9	183.373.000	30.377.351		30.377.351	27.510.945
GENEL MÜDÜRLÜKLER		4	12.400.000	444.000		444.000	
1	TEİAŞ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4	12.400.000	444.000		444.000	
İL MÜDÜRLÜKLERİ		140	188.277.432	58.852.398	17.701.105	76.553.503	56.704.775
1	İL ÖZEL İDARESİ	24	24.016.402	15.992.669	5.745.333	21.738.002	17.196.407
2	BATI KR.D.ORMAN.ARAŞTIRMA. ENS. MÜD.	1	223.000	223.000		223.000	156.953
3	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	28	87.756.350	10.656.196	11.226.004	21.882.200	14.219.150
4	GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	11	45.839.384	11.322.000	140.000	11.462.000	8.563.584
5	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ	5	5.376.744	2.508.500		2.508.500	1.027.369
6	GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ	16	965.968	456.200	509.768	965.968	887.230
7	PTT BAŞMÜDÜRLÜĞÜ	1					
8	İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ	8	100.400	40.400	60.000	100.400	88.825
9	İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ	10	12.502.890	6.882.342	20.000	6.902.342	5.514.050
10	İL HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ	6	905.000	170.000		170.000	149.420
11	KAMU HASTANELERİ BİRLİĞİ GENEL SEKR.	3	2.970.090	3.002.992		3.002.992	2.135.104
12	SEDAŞ İL İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	26	7.502.322	7.502.322		7.502.322	6.670.906
13	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	1	118.882	95.777		95.777	95.777
KAYMAKAMLIKLAR		69	5.917.492		5.877.492	5.877.492	4.337.310
1	MERKEZ İLÇE KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRL.	12	1.640.449		1.640.449	1.640.449	1.215.000
2	DÖRTDİVAN KAYMAKAMLIĞI	4	178.148		178.148	178.148	178.148
3	GEREDE KAYMAKAMLIĞI	19	765.000		765.000	765.000	765.000
4	GÖYNÜK KAYMAKAMLIĞI	5	871.888		871.888	871.888	871.888
5	KIBRISCIK KAYMAKAMLIĞI	6	181.861		181.861	181.861	181.861
6	MENGEN KAYMAKAMLIĞI	7	813.693		813.693	813.693	646.682
7	MUDURNU KAYMAKAMLIĞI	8	976.847		976.847	976.847	285.729
8	SEBEN KAYMAKAMLIĞI	7	341.000		301.000	301.000	126.939
9	YENİÇAĞA KAYMAKAMLIĞI	1	148.606		148.606	148.606	66.063
BELEDİYELER		107	198.578.898	12.251.516		12.251.516	5.388.308
1	BOLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	14	161.055.655	3.283.987		3.283.987	1.539.780
2	KARACASU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	1	433.153	30.000		30.000	17.586
3	DÖRTDİVAN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	8	1.724.582	444.962		444.962	14.962
4	GEREDE BELEDİYE BAŞKANLIĞI	26	17.571.028	2.630.341		2.630.341	2.755.015
5	GÖYNÜK BELEDİYE BAŞKANLIĞI	12	2.595.000	2.595.000		2.595.000	168.200
6	KIBRISCIK BELEDİYE BAŞKANLIĞI	7	365.000	365.000		365.000	170.000
7	MENGEN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	15	5.510.000	1.131.000		1.131.000	232.000
8	GÖKÇESU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	4	485.000	112.750		112.750	
9	MUDURNU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	6	3.880.000				
10	TAŞKESTİ BELEDİYE BAŞKANLIĞI	3	795.000	495.000		495.000	250.000
11	SEBEN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	2	214.480	113.476		113.476	90.765
12	YENİÇAĞA BELEDİYE BAŞKANLIĞI	9	3.950.000	1.050.000		1.050.000	150.000

2014 YILI İL YATIRIM PROJELERİNİN SON DURUMLARI (01 OCAK - 31 ARALIK 2014)

SIRA NO	KURUMLAR	TOPLAM	PROJE AŞAMASINDA	İNŞAAT HALİNDE	YAKLAŞIK MALİYET AŞAMASINDA	İHALE AŞAMASINDA	İHALESİ YAPILDI	DEVAM	YER TESLİMİ YAPILDI	BİTTİ
TOPLAM		425	47	74	18	14	3	47	3	219
1	İLLER BANKASI ANKARA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	3		1						2
2	KARAYOLLARI IV. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	20	4	12		1		3		
3	DSİ V. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	10	2	4				1	1	2
4	ORMAN VE SU İŞLERİ IX. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	25						1		24
5	TAPU VE KADASTRO I. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	17						4		13
6	ANKARA VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	12		2	3			3		4
7	MTA MARMARA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ (İZMİT)	1								1
8	BOLU ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	6	1							5
9	YÜK. ÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURM.BÖL.MÜD.	2	1	1						
10	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	9		4				1		4
11	TEİAŞ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4				4				
12	İL ÖZEL İDARESİ	24	4	7				4		9
13	BATI KARADENİZ ORMANCILIK ARAŞ. ENS. MÜD.	1						1		
14	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	28	9	6		2	1			10
15	GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	11	2	5					1	3
16	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ	5		4						1
17	GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ	16								16
18	PTT BAŞMÜDÜRLÜĞÜ	1	1							
19	İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ	8								8
20	İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ	10		2				1		7
21	İL HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ	6	1		1	1				3
22	KAMU HASTANELERİ BİRLİĞİ GENEL SEKT.	3								3
23	SEDAŞ İL İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	26						6		20
24	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	1								1
25	MERKEZ İLÇE KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRL.	12						5		7
26	DÖRTDİVAN KAYMAKAMLIĞI	4								4
27	GEREDE KAYMAKAMLIĞI	19								19
28	GÖYNÜK KAYMAKAMLIĞI	5								5
29	KIBRISCIK KAYMAKAMLIĞI	6								6
30	MENGEN KAYMAKAMLIĞI	7						4		3
31	MUDURNU KAYMAKAMLIĞI	8						5		3
32	SEBEN KAYMAKAMLIĞI	7						1		6
33	YENİÇAĞA KAYMAKAMLIĞI	1						1		
34	BOLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	14	2	1	3					8
35	KARACASU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	1		1						
36	DÖRTDİVAN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	8	6	1						1
37	GEREDE BELEDİYE BAŞKANLIĞI	26	4	4	1	3		1	1	12
38	GÖYNÜK BELEDİYE BAŞKANLIĞI	12	3	4	2		1	1		1
39	KIBRISCIK BELEDİYE BAŞKANLIĞI	7	2	3						2
40	MENGEN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	15		4	6	2	1	1		1
41	GÖKÇESU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	4		4						
42	MUDURNU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	6	4		2					
43	TAŞKESTİ BELEDİYE BAŞKANLIĞI	3				1		1		1
44	SEBEN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	2		1						1
45	YENİÇAĞA BELEDİYE BAŞKANLIĞI	9	1	3				2		3

2014 YILI İL YATIRIM PROJELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI (01 OCAK - 31 ARALIK 2014)

SIRA NO	KURUMLAR	TOPLAM	DKH (İktisadi ve Sosyal)	EĞİTİM	ENERJİ	İNŞAAT	MADENCİLİK	ORMAN	SAĞLIK	SPOR	TARIM	TURİZM	ULAŞTIRMA
	TOPLAM	425	167	37	30	16	1	7	20	12	27	31	77
1	İLLER BANKASI ANKARA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	3	3										
2	KARAYOLLARI 4. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	20											20
3	DSİ 5. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	10	1								9		
4	ORMAN VE SU İŞLERİ IX. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	25										25	
5	TAPU VE KADASTRO I. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	17	17										
6	ANKARA VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	12	12										
7	MTA MARMARA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ (İZMİT)	1					1						
8	BOLU ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	6						6					
9	YÜK. ÖĞRENİM KREDİ VE YURT. KURM.BÖL.MÜD.	2		2									
10	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKT.	9		7					1	1			
11	TEİAŞ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4			4								
12	İL ÖZEL İDARESİ	24	9			9					2		4
13	BATI KARADENİZ ORMANCILIK ARAŞ. ENS. MÜD.	1						1					
14	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	28		28									
15	GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	11								11			
16	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ	5				5							
17	GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ	16									16		
18	PTT BAŞMÜDÜRLÜĞÜ	1											1
19	İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ	8				2						6	
20	İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ	10							10				
21	İL HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ	6							6				
22	KAMU HASTANELERİ BİRLİĞİ GENEL SEKT.	3							3				
23	SEDAŞ İL İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	26			26								
24	AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	1	1										
25	MERKEZ İLÇE KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRL.	12											12
26	DÖRTDİVAN KAYMAKAMLIĞI	4											4
27	GEREDE KAYMAKAMLIĞI	19	2										17
28	GÖYNÜK KAYMAKAMLIĞI	5	1										4
29	KIBRISCIK KAYMAKAMLIĞI	6	3										3
30	MENGEN KAYMAKAMLIĞI	7	4										3
31	MUDURNU KAYMAKAMLIĞI	8	1										7
32	SEBEN KAYMAKAMLIĞI	7	5										2
33	YENİÇAĞA KAYMAKAMLIĞI	1	1										
34	BOLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	14	14										
35	KARACASU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	1	1										
36	DÖRTDİVAN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	8	8										
37	GEREDE BELEDİYE BAŞKANLIĞI	26	26										
38	GÖYNÜK BELEDİYE BAŞKANLIĞI	12	12										
39	KIBRISCIK BELEDİYE BAŞKANLIĞI	7	7										
40	MENGEN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	15	15										
41	GÖKÇESU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	4	4										
42	MUDURNU BELEDİYE BAŞKANLIĞI	6	6										
43	TAŞKESTİ BELEDİYE BAŞKANLIĞI	3	3										
44	SEBEN BELEDİYE BAŞKANLIĞI	2	2										
45	YENİÇAĞA BELEDİYE BAŞKANLIĞI	9	9										